Lifvets fiender

Berättelse

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta verk digitaliserades av Toronto University i april 2009 och anpassades för Projekt Runeberg i augusti 2013 av Ralph E.

EN-KRONAS BIBLIOTEKET Oscar Levertin LIFVETS FIENDER SOCKHOLM. LJUS FÖRLAG

OSCAR LEVERTIN

========

LIFVETS FIENDER

BERÄTTELSER

STOCKHOLM
A.-B. LJUS FÖRLAG

==============

ISAAC MARCUS'
BOKTRYCKERI-
AKTIEBOLAG
STOCKHOLM
1906

==============

I.

Otto Imhoff steg långsamt ner från Stockholms-Postens redaktion och stannade på trottoaren för att invänta spårvagnen.

Det var en strålande septembermiddag med den för denna månad egendomliga klarhet i luften, som tillät ögat att följa gatornas perspektiv långt bort mot det ljusblå fjärran. Solskenet började mista sommarens fasta, nästan materiella utseende; lättare, tunnare flöt det längs husrader och gator med något bristande och blidt i skimret, som ledde tanken på klangen af en älskad kvinnas afskedsord. Detta genomskinliga i atmosfären, detta spröda i solljuset förlänade staden ett luftigt behag, en stämning af snart förflyktigad men utsökt lifsglädje. Också

människorna, som strömmade af och an, hade något lifslustigt och muntert öfver sig. Från sommarnöjen vid sjö och skog, från västkustens salta hafsbrisar och skogshöjdernas doft af terpentin förde de in i staden ett nyförvärfvadt kvantum hälsa, hvars glöd brann fram i pupillerna och i rodnaden på solbrända kinder.

Men Otto Imhoff såg blek och aftärd ut, som en arbets-slaf, livilken hela sommaren trälat i en glädjelös syssla, fängslad i en kvaf kammare. Med ett steg utan ungdom och elastik trädde han upp i den förbiilande spårvagnen. Till sitt yttre erinrade han om en typ, som icke allt för sällan förekommer bland officerare, tillhörande de gamla adliga familjerna. Det var öfver hans spensliga och finlemmade gestalt en ansträngdt rak hållning, en stelhet utan styrka. Med det smala, toppiga hufvudet, morbidezzan öfver den bleka hyn och de nervösa rashänderna på sina kraftlösa handlofvar liknade han en af Velasquez’ figurer från Escurial. Själfva anletsdragen företedde en korsning af någotmartialiskt och något förfinadt, en blandning af soldat och artist med den borstiga mustaschen, som krökte sig militäriskt öfver läppen, och de sorgmodiga, blå ögonen med sin drömmande och inåtvända blick.

Där han sjönk ner i sitt spårvagnshörn, såg han ut, som han vore uppgifven af trötthet. Redan en längre tid hade han också känt sig kroppsligt och andligt nedsatt. Han hade öfveransträngt sig däruppe på tidningsbyrån under de gångna sommarmånaderna, då han jämte sin politiska afdelning äfveu vikarierat för redaktören, och denna dubbla börda hade känts så mycket mer betungande, som han i växande missmod fört ett besegradt partis talan.

Under sina första år som publicist hade han genom-lefvat en ung och förhoppningsrik framstegsperiod. Men nu hade det lyckats den gammalkloka reaktionen att fatta spiran i sin vissna och maktlystna hand. Slaget var förloradt. Hvad stod då annat åter än att slunga sin kritik som gnistor af hån efter triumfatorns trespann, och om och om med en dödsklockas dofva entonighet upprepa profetian, att äfven det gamlas heliga Ilion en gång skulle falla?

En dylik stämning af missmod och vanmakt hade under hela sommaren gjutit sitt agg i Ottos själ och i hans sinne lagt frön till en hel vegetation af sjuka och hetsiga tankar. Han var ingen nykter natur, intet af dessa klarsynta och ihärdiga hufvuden, som dagsstridernas utslitande möda kräfver, han var en fanatiker med dennes hänförelse och orättvisa, med dennes självförbrännande lidelse och dennes lyriska resonans, som omsätta hvarje spörsmål till en känslosak, till en lefvande del utaf ens person. Med ett sådant temperament var Otto af sig själf anlagd för den sjukliga växling af upphetsning och apatie, som är en journalistisk yrkesåkomma — den ena timmen ett öfvermod af trotsiga initiativ och starka planer, en lust att gå fort, tala högljudt och liandla dristigt och i lidelse, den andra en tillintet-görelse af trötthet, där tanke och vilja verka som sår och en enda längtan fyller sinnet, längtan efter den vises undangömda Thebaide, att få slå sin klädebonad om sig och med ansiktet mot väggen drömma om den förintelse, hvars skugga träder allt närmare ens läger.

Det var därför med formlig beklämning, som Otto hvar morgon tog afsked af stockholmsgatornas sorglösa sommar-lif för att uppe på redaktionsbyrån begynna dagens arbete. Där lågo de färska tidningarna redan och väntade på hansskrifbord. Han öppnade dem som man bryter ett oväntadt telegram, nervöst och oroligt. Hvad hade icke allt sedan i går kunnat hända de många därute och hemma, hvilka han ärade som sina mästare och älskade som stridskamrater! Ty de voro för honom icke blotta namn, alla dessa män, små och stora, hvilka rundt om i länderna sträfvade för en friare synvidd och en rikare tillvaro för alla. Han hängde fast vid hvar och en af dem som vid en köttslig anförvant med en samhörighetskänsla, som kunde förvåna honom själf. Och därför kunde han också aldrig, hur tunga tiderna än blefvo, öppna sin tidning utan en spänning af samma art som den, med hvilken en fotgängare på vandring granskar himlens löften om väder och vind. Han var ännu ung nog för att tro på det gamla ordstäfvet, att fanns det endast så mycket blått på himlen, att man kunde göra en sjömanströja däraf, skulle det dock blifva vackert, och solen stiga skimrande upp öfver molnen.

Men denna första nervositet stegrades under läsningens fortgång till formlig upphetsning. Blodet steg honom åt hufvudet, och hans läppar darrade. Hans aldrig hvilande fantasi gaf hvaije tidningsnotis verklighetens kött och blod. Allt blef syner af lefvande lif, af segerdruckna skratt och sorg, som snyftade, och längs tidningens spalter tecknade sig en fortlöpande följd af bilder, precisa som på en fotografiplåt. Det var först den utländska politiken ... Där stod den politiska bankettens lysande hästskobord med champanjen gnistrande i de flata glasen och

frackärmarna svarta mot bordduken. En right hon. tory höll en vältalig speech om det förbättrade tillståndet på Irland. Talarens stämma ljöd trygg och sympatisk, och han lyfte sitt glas med bravur. Men bakom honom öppnade sig väggen, och som genom en hägring skymtade den »gröna ön», där Paddy larfvade bland de brinnande kojorna, vräkt från hus och hem, nertrasad och utmärglad, med ginflaskan halftömd i sin hand ... Längre ner tedde sig Belsasars gästabud, strålande af färger, klingande af sång, doftande af frukt i rika skålar. Men in bland skratt och skämt, bland toner från puka och cymbal, trängde svultna arbetarmassors strajkrop som regn af slungade stenar, och skrämmande mene tekel tecknade sin blodfärg bland festsalens glitter.

Otto läste vidare, läste om fredsutsikter, förhandlingar och kungabesök. Tunga regementen marscherade upp och ner för tidningen i paraduniformer med flygande fanor ochklingande spel, diplomaternas extratåg gingo som skottspolar, och slutligen löpte hela spalten ut i ett ändlöst galleri, där spegel vid spegel aftecknade bugande kammarherreryggar och behandskade händer, som mottogo briljanterade snusdosor med idylliska får och mysande rococo-herdinnor på locken.

På detta vis växte det upp bilder, livart Otto vände sitt öga. Ja, äfven från själfva de stereotypa annonserna slog verklighetens heta och flämtande andedräkt honom till mötes. Där rasade kampen för tillvaron i all sin brutalitet mellan bullrande reklamer på halfva sidor och blygsamma tillkännagifvanden i petit, mellan alla de olika annonserna, där handelsmännen utskreko sina varor, där den arbetslöse tiggde tjänst och den utarmade allmosor. Otto såg den lilla detaljisten stå i sin tomma butik och med stel blick åse, hvilken ström af guld som rann in i konkurrentens kassaskåp, han såg den urspårade i skymningen stiga in på kommissionskontoret och med försagd stämma falbjuda sitt arbete, han såg änkan, som lytt och lam låg i sin vindskupa och huttrande drömde om siffror, tecknade på barmhärtighetslistan å bokhandelsdisken... Ja, tidningarna, i dem susade lifvet i hela sitt blinda och planlösa virrvarr. Kärlekens myrten och orange åkte i bröllopsglam öfver dödens granris, deputationen på väg till den värdige medborgaren mötte fångkärran, som förde hans broder till häktet, lyckans jubelfanfar smälte samman med nödens snyftning till ett enda, outgrundligt ackord.

Så bragte tidningarna in på redaktionsbyrån en storstads rikedom på växlande intryck, all dess buller, brådska och nervositet. Det ringde oupphörligt i telefonerna. Notisjägare kommo med dagens nyaste nytt. Medarbetarne dryftade stadens »on dits» öfver sina skrifbord. Med allt detta vimmel susande genom hufvudet skulle så Otto författa sin ledare, skrifva logiskt och kallblodigt. Det var en ytterlig ansträngning för hans öfverretade hjärna och hans passionerade inbillning. När han ändtligen för sista gången genomläste den långa, våta korrekturremsan, innan den lämnades åt tryckeripojken, dansade bokstäfverna för hans ögon utan inbördes sammanhang som för en ordblind. Det kom en slapphet öfver honom, som påminde om den dofva reaktionen efter ett cocainrus, öfverproduktionen af föreställningar följdes af en tomhet så gränslös, att den förfärade honom själf.På sådaut vis brukade Ottos arbetsdag gemenligen förflyta däruppe på tidningsbyrån. Så hade den också gått denna septemberdag, då han i spårvagnen for hem till Östermalm. Han kände sig som en utkramad svamp, där han satt i sitt hörn. Han slöt ögonen, människor kommo och gingo i vagnen, utan att han urskilde det. I en sådan dvala satt han, ända till dess en okänd stämma, som plötsligt hviskade hans namn, kom honom att spritta till. Hvad var det? Han erfor en plågsam känsla af, att någon fixerade honom, och på samma gång kände han en stickande smärta i bröstet. Han blef ängslig utan att veta hvarför, svettdropparna pressades fram ur porerna. Så lyfte han skyggt ögonen för att se efter, hvem det var som betraktade honom, och varseblef midt emot sig tvenne obekanta herrar, af h vilka den ena synbarligen mätte honom från topp till tå. Det var en man öfver medellängd, imponerande genom sin väldiga och axelbreda gestait. Hufvudet var också det ovanligt stort, äfven i proportion till den högresta figuren, frånstötande med sina tinningar, som sköto fram som kulor öfver ögonen, och det massiva underansiktet med sina grofva käkar. Det fanns intet blidt, ömt eller leende i detta våldsamma anlete, som bristen på skägg, — han hade blott en gles mustasch öfver den hoppressade munnen — förlänade en ökad karaktär af hårdt och dystert allvar. Men mest pinades Otto af hans ögon — de riktade sig emot honom med något hemskt och hotfullt i blicken. Högra handen höll mannen om en spatserkäpp med ett grepp så fast, som han hållit i ett vapen.

Otto tillslöt åter ögonen för att slippa se sin vis å vis. Men hans fantasi verkade feberaktigt. Hvem var mannen

där midt emot, som betraktade honom med ett sådant uttryck af hat, och hvilken roll skulle denne obekanta spela i hans lif? Så frågade Otto sig själf, ty han erfor den pinsamma förnimmelsen af, att han än en gång skulle stöta samman med denne främling... Det kunde vara en snöig decembernatt, då Otto vandrade ensam öfver en skum och folktom gata. Steg skulle närma sig bakom honom, nalkas och nalkas. Förgäfves ilade han, sprang; just där gatan var mest mörk och öde, blef han upphunnen af den högreste främlingen, som höll om sin käpp som om ett vapen... Eller det kunde vara i en svart trappa. Han trefvade sig fram, steg för steg för att just i vinkeln vid trappafsatsen komma ansikte mot ansikte med mannen medden svarta elden i sin hätska blick... Min Gud, sådana fantasterier! Otto fick lust att stiga ur vagnen för att komma in i en annan tankegång, men han kände sin vilja totalt förlamad under den andres inkvisitoriska blick. Så satt han där fastnaglad vid bänken med ett växande tryck öfver bröstet och en växande rädsla i blodet.

Ändtligen stannade spårvagnen vid Humlegården. Den okände gick ut, samtalande med sin granne, och åter tyckte Otto sig uppfatta sitt eget namn. Strax därefter steg också Otto ut, lättad öfver att vara ensam, men fortfarande plågad af denna kväljande visshet, att detta möte icke skulle blifva det enda. Han grubblade häröfver under sin ensamma måltid. Missmodet följde honom hack i häl som en trist kamrat ännu, då han på eftermiddagen vandrade upp för de tre trapporna till sitt rum på Sturegatan.

Däruppe hos sig brukade Otto eljes alltid få sitt humör igen. Själfva rummet var så ljust och gladt med sin vida utsikt öfver Humlegårdens planer och lummiga löfhvalf, villastadens ljusa kvarter och längst bort Liljanskogen, som omgärdade staden med sin ringmur af dunkel grönska. Men mest bidrogo rummets minnen att bringa Otto i jämnmod. Det fanns knappast en vrå därinne, vid hvilken icke någon ljus och klingande hågkomst lefde kvar, minnen från alla gångna år, sedan Otto först ankommit till Stockholm för att blifva litteratör. Det var minnen från de unga dagarna med deras vingstarka entusiasm och ostäckta förhoppningar, deras arbetslust, rusande som ett ädelt vin, minnen af genomkämpade bildningsprocesser och kampen för en lifsåskådning, som brottade sig till klarhet, af långa arbetsnätter, då boken man läste fick en mer fantastisk glans och ens tanke en stoltare flykt under småtimmarnas ljudlösa tystnad, intellektuella ansträngningars frigörande rikedom.

Men sedan Ottos förlofning förra hösten hade rummet fått en ny skala minnen af en ännu innerligare och intimare art. Ty allt sedan den dag hans fästmö först stod in effigie på hans skrifbord, riktande till honom sin välkomsthälsning, så fort han lade från sig hatten, och lät hans arbete glida raskare undan genom sin blick af ömt och kärleksfullt intresse, hade rummet förvandlats. Detta damporträtt förlänade med ens publicistens studerkammare, ramen för celibatairens ensamma sorg och glädje, den förtroliga lyckan i ett hem, hvars tröskel man icke kan beträda utanatt mötas af en varm bölja af tillgifvenhet, af ett långt famntag af tröst och hägn.

Men i dag ville Ottos misstämning icke ens häruppe gifva med sig. Hans sjukliga exaltation och trötthet, det agg, som under långa månader af beständigt grubbel öfver tidsrörelserna afsatt sig i hans själ, mötet i spårvagnen slutligen, som kväljde honom på ett så oförklarligt vis, allt smälte samman till detta djupa svårmod, som kan fatta människan äfven när hon tror sig hafva framgången som säkrast i sin hand, aningen om, att något snart skall brista, som med ett slag dräper ens lycka. Tungsint blickade han ut genom sitt fönster. I solnedgångens sista skimmer fick septemberdagens klarhet en så immateriell och eterisk glans, att den skrämde som en lungsiktigs allt för genomskinliga hy. Solen dog i förbleknande reflexer längs fönsterraderna. Därute i Humlegården svepte vinden genom de gröna kronorna, ref då och då af ett blad, som kunnat lefva längre, hvirflade det om i luften och lät det dö i sanden ... Och den rysning for öfver Otto, som är rädslan för ålderdomen, rädslan för den grå tiden, då känslan fryser i vår barm och våra hjärtan slå trögt och dorskt; och den klocka ringde för hans öra, som är tanken på döden, tanken att ens afsikt och ens handling en gång skola multna lika fullständigt som det döda bladet därute, att af hela den fyllighet, som bildade ett jag, skall intet lefva kvar mer än ett tynande minne, en bleknande bild, som en hjärncell endast med arbete kan hålla fast.

Otto strök med handen öfver pannan. Han ville slå bort sina tunga tankar. Så tog han sin fästmös porträtt i handen, och medan han väntade på henne själf, lät han alla skiften af sin bekantskap med henne stiga upp för sin fantasi i den nyckfulla följd af taflor, i hvilken våra minnen gömma det förgångna. Liksom ur ett soligt töcken

steg bilden upp för hans syn, som hon såg ut den första kvällen, han råkade henne. Huru förunderligt noga in i de minsta detaljer erinrade han sig icke den aftonen!

Det var på en litterär supé hos en af Stockholms vittra damer. Ehuru gammal tidningsman och socialpolitisk skriftställare, kände sig Otto dock en smula främmande i denna poetiska krets, där så godt som hvarenda medlem åtminstone genom en volym dikter eller noveller visat en beundrande samtid, hur långt han hunnit i sånggudinnornas bevågenhet. Värdinnans ideal var 1700-talets franska salong— man skulle sålunda kåsera om allvarliga saker — filosofi, sociologi och estetik, men lätt och spirituellt. Detta föll sig en smula svårt, men som intelligensen gemenligen de-penserades med förstånd och utan något slöseri, som kunde vara lättsinnigt, behöfde ingen deltagare absolut råka under isen. Samtalet flöt lugnt och öfvertänkt med obligata roligheter och obligata citat, ända till dess en självkänsla plötsligt stötte mot en annan, och Trissotin och Yadius begynte sin i litterära cirklar aldrig riktigt afslutade ordväxling . . . Men denna ljusa aprilkväll kände Otto sig uppspelt till mods. Efter att en stund hafva presterat sig som bokkännare och bildad, fick lian sålunda en längtan att skämta och prata tok, och han blickade sig ikring efter en medbrottsling. Så fick han se en ung dam, som satt ensam i en vrå och ej såg lycklig ut, fastän värdinnan gifvit henne ett album med berömda män att titta i. Hon såg ut som en familjeflicka utan hemliga synder med bläck och penna, eller om hon verkligen hade blå strumpor på sig, visade hon dem åtminstone icke i sällskap. Otto betraktade med välbehag hennes lilla käcka hufvud och hennes sirliga lilla figur. Hon hade kortklippt, kastanjebrunt hår, som småkrusigt föll ner öfver pannan, ett par bruna ögon med sammetsmjuk pupill, munnen liten och leende, med små otåliga och lekfulla veck. Gestalten var under medellängd, fyllig men välproportionerad, med en smeksam gratie öfver alla lemmar. Otto lät genast presentera sig.

»Vår ryktbare politiske skriftställare, herr Imhoff, fröken Annie Hörlin!»

Otto gjorde en grimas vid ordet »ryktbar» — det blef man i en handvändning i doktorinnan X:s salong — och satte sig så resolut på puffen bredvid sin nya bekantskap. Det växlades först ett par likgiltiga repliker. Så frågade Otto plötsligen:

»Ni skrifver sålunda ingenting?»

»Hvad menar ni?»

Annie betraktade honom ett ögonblick med ett konst-ladt allvar öfver sina sammetsbruna ögon.

»Författar menar jag . . . Jag skulle i så fall känna mig djupt olycklig öfver att icke känna till det.»

»Det behöfver ni verkligen inte . . . Jag författar aldrig annat än i mina kontorsböcker.»

Hon afgaf denna förklaring med ett så allvarligt eftertryck, att det lät dem båda falla i skratt, ett långthjärtligt skratt, som med ens gjorde dem förtroliga. Hela kvällen sutto de samman fortsättande ett långt, godmodigt gnabb.

Så hade det varit den första gången, Otto Imhofif såg och samtalade med sin älskade i doktorinnan X:s högvittra salong, medan konversationen rundt ikring gick lärorik och solid om filosofi, sociologi och estetik, och Trissotin högljudt fortsatte sin aldrig riktigt afslutade ordväxling med Vadius.

Efter detta första möte vidtog den eviga historien, historien om eggad egenkärlek och tycke, som gror på djupet, om ord, hvilka vägas på guldvikt, granskas och upprepas under långa ångestfulla timmar, om skratt utan mening och tårar öfver hufvudgärden, om miner och blickar dechiifrerade af ens hjärta i en smärtsam och ljuf blandning af misströstan och förhoppning, hela det sus af stridiga toner, ur hvilket kärleken en dag stiger despotisk och motsägelselös med doft och drömmar, så man vill dö därunder, som under den hvita häggblommen, när den en majkväll döfvande faller öfver ens ögonlock. Från denna de ömsesidiga landvinningarnas tid såg Otto Annie för sig i tusen olika situationer, hennes ansikte med tusen växlande minspel, Annie leende åt hans paradoxer eller i stillhet lyssnande till hans stämnings allvar, Annie slutligen, som hon såg ut, då allt var klart, och hon blott väntade hans bindande ord, med ett glitter öfver hela sin varelse, en klang af segerviss och skälfvande lycka i

rösten, som fyllde honom med en svindlande glädje.

Så kom förlofningen och den hösten, då Otto för första gången tyckte sig lefva, icke blott som en tänkande maskin, hvars egentliga förnöjelse var den lilla puerila stoltheten öfver, att dagsverket gick väl och alla tankemekanismens kuggar skötte sin sak behändigt, men med hvarje darrande nerv i sin organism, som en klaviatyr, från hvilken lifvets oändlighet af toner genljöd. Företeelserna voro icke längre skemata, människorna icke längre rubriker. Det var en rikedom, en mångfald af nyanser i tillvaron, som han aldrig förut haft någon föreställning om. Det vaknade i hans inre en för honom oanad förmåga att förstå allt det tallösa och myllrande, som bildar ett människolif. Inga döda punkter funnos kvar inom hans känslovärld. Allt skälfde, allt vibrerade, och dessa tusen intryck och idéer, som dygnet om strömmade genom hans själ, de glömdes icke bort som oväsentligheter, skrattades icke bort ilättsinne och stelnade icke heller till agg. Nej, hvarje känslogång och hvarje infall gömdes, synades, ompräglades med kärlekens stämpel och spanns in i den fina och dock evig-hetsstarka tråd, som förenade två människoöden. Men denna känslans mottaglighet sög icke bort kraften från Ottos handling och beslut. Tvärt om, den fyllde arbetshågen, som vinden fyller ett segel. Otto kände sitt uppsåt växa sig starkt, nu sedan han fått någon att ödmjuka sig för, någon att bikta för hela vidden af sin svaghet.

Men hur hade han till dato kunnat lefva ensam? Hur existerade alla de andra, som färdades som ensamma passagerare genom lifvet? Otto undrade däröfver hvar gång han själf blott för en dag var skild från Annie. Och dock var hans korta och tillfälliga ensamhet ju blott ett oskyldigt puts, hvilket spelades hans lycka, en skilsmässa på narri, hvars lilla smärta, äfven den, var ljuf att njuta. Men alla de andra, som voro ensamma på allvar, som icke ägde två öppna armar, som väntade, icke en tanke, som följde alla deras vägar och stigar, hur kunde de lefva? Det var icke lätt att förstå, när man var två lyckliga, hvilkas själar alltjämt, som vattnet i ett par kommunicerande rör, stodo i ett och samma plan, hvilkas tankar slingrat sig samman oskiljaktigt som initialerna i ett monogram.

Kanske kände Otto och Annie också så mycket djupare sällheten och mystiken af detta ständiga hand i hand, som de lefde alldeles ensamma i den stora staden, öfverlämnade åt sig själfva. De hade hvarken familj eller hem, som värnade om deras dagar och lade beslag på deras tid; Ottos föräldrar bodde uppe i bergslagen och Annies voro döda. De voro två vilda, ensamma fåglar, som funnit hvarandra och nu kunde flyga samman, hvart de ville. När Otto var fri från sin tidningsbyrå och Annie från försäkringsbolaget, där hon var anställd, låg hela det glada Stockholm med dess gator, torg och glittrande vatten för dem, en solbelyst och vidsträckt tummelplats för deras kärlek. De hade alla de många gatorna att gå arm i arm på, de tysta bakgatorna, där man kan gå och hviska förtroligt i hvarandras öron som i aflägsna parkalléer, och de stora stråkvägarna, där alla de kalla och likgiltiga ögonkast, man möter, fylla ens bröst med en tacksammare ömhet än vanligt. De hade restauranterna med sina muntra måltidstimmar med skratt och glamm öfver bordet. Kyparen titulerade Annie »fru», och när de skålade, logo de länge och ljust emot hvarandragenom vinglansen i de slipade glasen. De hade teatrarna med deras vida riken af dröm och fantasi på andra sidan rampen — livad det var ljuft att sitta där i en loge sida om sida, med alla de obekanta rundt ikring, och öfverraska sig med att betrakta hvarandra just i samma ögonblick, just då kärleksduettens samklang ljöd innerligast, och älskaren riktade sin varmaste replik till primadonnans hjärta ... Så ströfvade deras kärlek ikring öfver hela det glada Stockholm och alla dess gator, torg och glittrande vatten, obekymrad som kärleken är om allt annat än sig själf, okänslig för hela den mångstämmiga chorus af död, sorg och undergång, som i en storstad aldrig ett ögonblick förstummas.

Men när de ledsnade på staden och dess vimmel, på gatornas korseld af nyfikna och afundsamma blickar, hade de i Ottos rum ett undangömdt skjul att dölja sin lycka i. Däruppe hade också Annie ordnat en fönstersmyg till surrogat för ett hem. Där stod en chaiselongue och ett blomsterbord, från hvilket det ångade af vällukter från lökar och heliotroper. Det var deras Sans-Souci, och där slogo de sig ned bröst mot bröst, när skymningen föll på, räsone-rande om giftermål och bosättning, till dess de tomma orden dogo i en sång af kyssar. Skymningen svepte ömmare om dem sitt dunkla hölje, heliotropen sände sin mest smekande mandeldoft mot deras kinder, det kom på samma gång en sällsam stillhet öfver deras tankar och en ljuflig oro i deras blod. Så sutto de stilla, länge, medan staden nedanför dem alltjämt larmade och äflades, och lyktorna, som tändes i glimmande zigzag, spunno

sitt nät af ljus öfver alla dessa människoödens öfvermått af brådska och bekymmer.

Så gick vintern, och den årstid kom, då allt är par om par och man och kvinna, och det känns om möjligt Ijuf-vare än eljes att vara två. .. Hvad Otto kom väl ihåg den första vårdagen! Det var icke första gången, man såg vårhimmel och vårsol, men den dag i maj, som inne i Stockholm är den egentliga, första vårdagen, den dag, då damerna lägga af dolmor och regnkappor, vinterns vanställande och mörka plagg, den dag, då det på nytt kommer gestalt och färg på gatan. Hvart man ser, fina axlar och höfter med en amforas mjuka böjning, hvart man blickar, klädningar, som lysa i solskenet, och parasoll brokiga som fjärilar. De många dalkullorna, som skola ut som staffage till grönskan på stockholmarnas landsställen, gifva gatorna en ton afkarnaval med sina mångfärgade dräkter. Framför hvarje kyrkport skymtar en lefvande vårsådd, läsflickorna med det ungdomliga allvaret öfver dragen och händerna troskyldigt knutna kring psalmbokspärmarna. Pianotonerna från ett öppnadt fönster och doften från en blomsterbutik dröja länge kvar i den ljumma luften med minnen om ung glöd och löften om lidelse och lycka. Men i en portgång sitter våren själf och säljer liljekonvaljer. Det är en spenslig flicka på gränsen mellan barn och kvinna med darrande blekröd mun och skygga svarta ögon. Hennes buketter föra in i staden hela skogens vårliga förtrollning, doften af käle, som löser sig, och mark som gror, af daggvätta blads fuktighet och tjärnens bruna svalka, af drömmerier blida och melankoliska som gransus.

Denna första vårdag fingo också Otto och Annie en okuflig längtan att komma ut från stadens hank och stör, från damm och vagnsrassel. De vandrade in i Lilljans-skogen, lämnande bakom sig de solstekta östermalmsgatorna, som sågo helt sommarlika ut med sina led af hvita markiser. Närmast staden var skogen nertrampad och fördärfvad, och folkmötenas buller och öfverord hängde kvar och orenade luften. Men längre in funnos djupa, orörda dungar, där skogsensamheten slog ogrumlad emot. Björken stod ännu olöfvad med en rödbrun ton öfver sitt kvistverk. Fjolårets bruna löf och tallkottar, som ekorren bitit sönder i oräkneliga fjäll, lågo spridda som tobaksflarn öfver trädrötterna. Men sälgen hade redan fått sina hängen, lena som dunet på en flickas kind, hvitsippan sköt fram ur tufvans bleka gräs, och ur den sanka myllan steg en arom af växtlighet och värme. Fästfolket följde sakta den slingrande gångstigen framåt. De kände sig helt högtidliga till mods inför all denna spirande och återuppvaknande natur. De drogo långa andetag och stannade allt emellanåt för att blicka hvarandra djupt och länge in i ögonen. Och där de stodo med den blå himmelen öfver sina hufvuden, fågel-kvittret ikring sig och vårsolens lätta glans öfver sina anletsdrag, förekom det dem båda, som inga ord och inga smekningar kunde bättre tolka deras samhörighet än dessa långa blickar, själ i själ, utan skuggan af en aldrig så flyktig baktanke.

Men när de väl hunno ner till Uggelvikskällan och drucko det friska vattnet med sin bismak af jord, blef deras stämning plötsligt uppsluppen. Det var så härligt, att detvar vår, att man var ung och fick vandra på tu man hand med den man höll af, höll af in i bleka döden. Storskrattande som två ostyriga barn gåfvo de sig att springa upp för de gröna backarna, så att den gamla häxan, som skänkte ut vattnet vid källan, sneglade förbluffadt på dem med sina sura ögon, medan hon med vemod tänkte tillbaka till Uggelvikskällans klassiska tid, då lenonskjortlar och nankinsbyxor svängde kring buskarna hela de långa Valborgs-mässonätterna, och Filikromens visa fyllde luften med sin stojande munterhet... Så ströfvade Otto och Annie hela guds långa dag samman i Stockholms omgifningar och åter-kommo först sent till staden, när majkvällen redan gjutit sin drömfina skymningsdager öfver Stockholms höjder och vatten. Rusiga af vårluft skildes de åt och slumrade in med en trötthet öfver sina lemmar, som skulle de under natten växa i kapp med plantor och blad för att som de med nytt friskt blod och ny lifslust möta nästa soliga majmorgon.

Här slutade plötsligen alla bilder för Ottos syn. Det var som hans minne gått i lås, och upprörd dolde han ögonen uti sin hand. Hur långt, långt borta stod icke redan denna ljusskimrande majdag och ändock hade blott några månader förgått sedan dess. Hvarför hade den förflyktigat, don dagens stämning af vår, omedelbarhet och lycka? Hvad hade denna sommar växt upp inom honom, som hindrade honom att vara glad? Hvad hade händt, för att detta varsel om olycka beständigt skulle slå sitt svarta vingslag öfver hans hufvud? ... Han begrep icke orsaken, men det förekom honom, som tillvaron åter började förlora den rikedom, som denna vinter berusat hans sinne och gjort hans lifssyn fri från vrånghet och dogmatism. Företeelserna skrumpo åter samman till skemata och

människorna till rubriker. Och dessa skemata och rubriker dömdes i en handvändning, några kallades goda och andra onda. Det hela var abstrakt, höger och vänster, men icke lif och människor. Men det var icke nog därmed — denna de gamles triumf — reaktionen låg öfver honom som en mara. Det var icke en missräkning, icke en kränkning, liten eller stor, hvilken drabbade honom själf eller någon af hans vänner, som han icke genast förde tillbaka till detta osynliga spöke, som förbittrade hela den unga generationens lif. Han blef till sist formligt själssjuk af allt detta — hur liade icke mötet medden obekante mannen i dag fyllt hans själ med en besinningslös ångest!

Otto hade just hunnit till denna punkt i sin tankegång, då det knackade på dörren. »Det är Annie», mumlade han, och hans ansikte ljusnade.

»Stig in, fröken Hörlin», ropade han skrattsjukt.

Och Annie sprang in, kastade sig om hans hals, och han kysste genom floret hennes friska läppar.

»Jag satt just och tänkte på dig», började Otto.

»Och när man tänker på trollen, stå de i farstun», svarade hon muntert, i det hon med en åtbörd, som var henne förtrogen, slätade sitt hår, som blifvit tillrufsadt af hatten. Så stannade hon ett ögonblick framför honom och betraktade honom med denna klara blick ur de bruna ögonen, som på en minut ställde diagnosen öfver hans stämning.

»Är stackarn så trött och nedslagen i dag», sade hon och strök öfver hans kind.

»Nej, barn», och han sökte le. Men hans leende var konstladt.

*

II.

»Så ter sig det modärna samhället som en jättebyggnad, hvilken vacklar från grundval till takrön vid de första känningarna af ett jordskalf. Det har kommit lif och uppror bland de grå stenarne därnere i soubassementen, de röra på sig som de ledsnat att längre bära . . .»

Septemberskymningen, hvars dunkel föll grått som en dimma in på tidningsbyrån, tvang här Otto att göra en paus i den socialpolitiska revy, på hvilken han arbetade. Dagens tidning hade kommit ut, och Stockholms-Postens redaktionslokal låg där tyst och öfvergifven, bildande en enda mörk fil. Otto skulle tända sin lampa, men försjönk i drömmerier, innan han kunnat besluta sig därför, och hans trötta ögon sågo med verklig lisa, hur skuggorna täckte hvarje skarp kontur i sina mjuka veck. Så föll ljus oförmodadt in genom fönstret från lyktan, som tändes utanför, och upplyste medplötslig klarhet ett ansikte, som hotfullt stirrade emot Otto ur djupet af den svarta ensamheten i rummet näst intill. Ett ansikte! Otto for till. »Ar någon där?» hviskade han med sakta men dock hörbar röst. Ingen svarade. »Ar ingen där?» upprepade han högre. Men allt var fortfarande tyst. En synvilla alltså, tänkte han, obestämda linjer, som i det plötsliga skimret tecknade sig som ett anlete. Men nej, ju mer Otto blickade dit in, dess nogare urskilde han alla dragen i ett fullt lefvande och individuellt ansikte: en hög-hvälfd panna, tinningar, som sköto fram som kulor öfver ögonen, en mun sluten i dystert och despotiskt allvar ... Han ... min Gud ... mannen i spårvagnen. Otto bleknade. Darrande ref han eld på en svafvelsticka, såg närmare efter, och med ett förtrytsamt skratt öfver sitt eget hysteriska tillstånd märkte Otto, att det blott var ett porträtt i en uppställd illustrerad tidning, som stirrat mot honom från en hög skrifpulpet. Men på samma gång grep han tidningsbladet i otrolig spänning, viss att nu ändtligen få veta, hvem det var denna obekanta, som under de gångna veckorna hetsat hans fantasi i feber.

»Bernt Gottfrid Hessler», läste Otto under bilden, och blef om möjligt ännu blekare. »Jag hade bort ana det», mumlade han för sig själf, »jag hade bort ana det.» För-gäfves sökte hans tanke räsonera bort udden af det obehag, han erfor öfver denna upptäckt... »Du visste ju sedan gammalt», sade han till sig själf, »att Hessler måste

vara din fiende, denna fanatiske partiman, reaktionens korade banerförare, hvilkens skriftställarskap du belyst i en hel broschyr, bräddad af inkast och förakt, hvilkens verksamhet du i din tidning aldrig tröttnat att hugga in på» ... Men långt ifrån att lugna, upphetsade detta tankens försök att dupera hans känslor honom ännu ytterligare. Och med ens ljödo på nytt för hans öron i en lång följd af ord hvarje sarkasm, hvarje infall, hvarje vändning af stridslystet patos, som han slungat emot Hessler, och samtidigt såg han med visionär tydlighet, hur denna hans envisa kritik förbittrade motståndarens dagar och trängde sig som ett ovälkommet budskap in i hans hem ...

Det var kväll, och tidningen kom, där Otto skref. Genast var den Hesslerska familjekretsens trefnad kring aftonlampan störd, störda de glädtiga samspråken och den lugna hvilan. Otto såg Hessler med konstlad likgiltighet fatta tidningen, skifta färg och åter kasta den ifrån sigmed denna min af hat, som man har mot det tryckta ordet, hvilkets anfall och beskyllningar man vet i samma ögonblick upprepas tusenstämmigt, återskallande i tusen olika hem. Ja, Hessler hatade honom! Som en blixt gick den tanken upp för Otto. Hessler hatade honom — hur väl hade han icke märkt det af dennes hätska ögonkast i spårvagnen! Hessler hatade honom och ville också göra honom oskadlig. Otto visste intet bestämdt därom, men han erfor en känsla af, att han i hvarje obevakadt ögonblick kunde vänta ett åskslag från detta groll, som växt sig starkt under åratal, från denna så länge återhållna lust att hämnas. Hvad de voro sköra, de band, uppfostran och samhällsvanorna spunno man och man emellan — deras hållkraft brast för en fientlig andedräkt som dvärgsnät för morgonblåst, och där stod den ena mämiiskan som den andres varg, med hat i hjärtat och armen lyft för att slå till.

När Otto hämtat sig från den första öfverraskningen, slog han sig åter ner vid skrifbordet och började läsa biografien, som i tidningen beledsagade porträttet. Den innehöll emellertid ingenting, som Otto icke kände till förut. Bernt Gottfrid Hessler var son till en värmlandsbonde, och det slog Otto vid läsningen därom, hur mycket den osköna, framåtlutade hållning, med bvilken Hessler bar sin tunga öfverkropp, erinrade om jordarbetarens envisa böjning öfver sin åkerlapp. Som student i Uppsala ådagalade Hessler all den mottaglighet och arbetsförhet, som icke sällan utmärka personer, som i första ledet få ägna sig åt intellektuella sysselsättningar inom en släkt, där son efter far förut blott arbetat med händerna. Med ovanlig snabbhet och framgång afslutade han sina juridiska studier och förespåddes en lysande framtid på ämbetsmannavägen. Men det giftermål, han kort därpå ingick med enda dottern till en af landets största jorddrottar, satte honom i besittning af stora egendomar. Torfvan, som ägt hans förfäders omtanka, svett och möda, drog också honom till sig med det fäderne-ärfdas kraft. Så lämnade han ämbetsrummet för arbetet under fri himmel och var snart en passionerad landtbrukare. Redan som ung student hade han emellertid gjort sig känd för den hetsiga ifver, med hvilken han vid alla tillfällen uppträdde som den oböjliga konservatismens svurne riddare, och äfven härute på sin landtegendom följde han dagens alla litterära och politiska tvistefrågor med noggrannheten hos en man, hvilken anser sig utkorad att värna en godsak. Och han fick tid att författa en hel rad af strö-skrifter och tidningsuppsatser, i hvilka han med lidelsefull och agitatorisk våldsamhet angrep de sista decenniernas hela förhärskande idékrets, hvarje modernt färgad åskådning om stat och människa, religion och kyrka. Denna apologetiska verksamhet lade emellertid mer och mer beslag på hans tid — och hans intresse. Han blef stor i norden som partigängare, och en vacker dag måste han som riksdagsman och partichef lämna sitt landtliga herresäte, hvilkets förhållande han fullkomligt lyckats ordna efter den idealbild af en stat, som han har inom sig, strängt patriarka-liskt och hierarkiskt; han hämtades från denna arkadiska mönsterstat i smått för att — så uttryckte sig tidningen — »såsom en modem Cincinnatus på forum möta radikalismens anstormande folktribuner». .

Om Otto ägt något af naturvetenskapsmannen opartiskhet eller blott en smula af världsbetraktarens ödmjukhet inför alla de olika former, i hvilka människolifvet kan kristallisera sin rikedom, skulle det hafva varit en njutning för hans tanke att söka sätta sig in i och lära sig förstå Hesslers egendomliga temperament. Hvilken klar insikt i denna mans väsen skulle han till exempel icke vunnit blott genom att studera det sätt, på hvilket den nyförvärfvade bildningen afsatt sig hos denna novus homo, för hvilkens förfäder den bokliga kunskapen varit ett oupptäckt Amerika. Otto hade ofta satiriserat Hesslers vana att i hvarje aldrig så kort artikel han skref inblanda språkets officiella ordenstecken, de stora pliktemas ord: religion, patriotism, moral. Men för Hessler voro dessa ord helt säkert icke några jettonger. Religionen . . . det var hans gamla mor, som med sin klanglösa, af åren

liksom utmärglade stämma läste i den gamla familjebibeln med dess grofva träsnitt och dess klumpiga bokmärken med de gamla symbolerna för tro, hopp och kärlek . . . Det var landskyrkan i hans födelsebygd med dess frid och svalka inom de hvita murarna, det stilla draget öfver ansiktena på arbetsveckans trälar, julisolen, som föll in och orgelmusiken, som högtidlig steg mot hvalfven. På samma vis med patriotismen. Patriotismen . . . det var den blågula flaggan i klar morgonluft, lejonet, som reste sig stolt öfver sina tre strömmar, furuskogen med rimfrost och bjällerklang, rågkakan, som hängde i taket på menige mans stuga . . . Det var Riddarholms-kyrkan, sådan den nitat sig in i hans skolgossfantasi i enstämning af stolt allvar med de stora kungarnes namn på sarkofagerna, med praktklädnaden af slitna fandukar och vunna standar, alla minnena från de sagolika äfventyren på tysk botten.

Så lefde för Hessler dessa för andra mer eller mindre omtvistade eller af biföreställningar grumlade ord med enkla och höga makters vördnadsbjudande lif. Han såg själfva orden för sig med stora bokstäfver, med något af den glans ikring sig, som de trogna sett kring hjässorna på sina heliga. Kanske låg det i denna egenhet hos hans fantasi, hvilken stod naturmänniskans närmare än teoretisk bildning vanligen tillåter, i detta primitiva sammanhang mellan ord och bild en icke betydelselös orsak till den vördnad för alla dogmer, hvilken hans motståndare kallade hyckleri eller icke begrepo.

Ett verkligt grepp på egendomligheterna i Hesslers temperament kunde Otto också hafva fått genom att strängt fasthålla tanken på, att han tillhörde en gammal oblandad bondsläkt, som länge lefvat oberörd af alla stadselement i sin aflägsna landsända. Det var verkligen i Hesslers oryggliga konservatism den förkärlek för det häfdvunna och stabla, det hårdnackade fasthållande vid gamla gudar och gammalt skick, som utmärka bonden, hvilken liksom sin far före honom utan längtan efter något nytt och okändt framlefver sina dagar på en milslång areal af jordytan. Ja, i själfva hans polemik, i den förbittrade intolerans, med hvilken han bemötte alla motsatta åsikter, var något som karakteriserade bonden, som i ordets allra egentligaste mening är herre på sin täppa — det var hetsigheten, otåligheten gent emot motsägelser hos en husfader, som vant sig vid att betrakta sig själf som försynens ställföreträdare.

Men för Otto, som inga bemödanden gjorde för att sätta sig in i motståndarens karaktär, var Hessler helt enkelt en maktsjuk och ärelysten lycksökare, hvarken ärlig i motiv eller afsikter, en fiende dubbelt förhatlig genom de råa vädjanden han ständigt riktade till makt och våld, som vore de rätta skiljedomare i denna strid om åsikter. Men Ottos förutsättningar voro också å sin sida minst af allt ägnade att låta honom vinna någon sorts sympati för denna otyglade och våldsamma natur.

Otto var lika genomgående patricier som Hessler var plebej. Familjen Imhoff hörde till dessa släkter inom dethögre borgerskapet, som hafva de gamla adelsfamiljernas karaktär af att vara ett litet folk för sig, med egna minnen och egna lynnen, med ärfda traditioner och ärfd förfining, och flera andliga släktdrag återfunnos också vid sidan af de yttre hos nästan alla, som buro detta namn. I all synnerhet var detta fallet med en viss fin och gammaldags ironi, en scepticism ur den voltaireska skolan, världsklok utan att vara lifstrött, ett förträffligt reagensmedel, när det gällde att få fram grundfärgen i de många tvifvelaktiga blandningar, på hvilka lifvet bjuder, en hälsosam dosis fronderi som njöt af att loda tomheten i en fras och lyfta en flik af humbugens inkognito. Flera medlemmar af familjen hade uppträdt som satiriska skriftställare. Ottos far, gross-handlar Edvard Imhoff, hade vunnit ryktbarhet inom säll-skapslifvet just för det maliciösa leendet kring sin mun och den uddiga kvickheten öfver sina repliker.

Denne Edvard Imhoff var på sin tid en bemärkt medlem af Stockholms gyllene ungdom. Man såg honom icke sällan med en lycklig min på sitt ansikte vänta i sitt ekipage utanför teatern för att därifrån — efter hvad det berättades — föra Emilie Högqvist till hennes sanctuarium vid Salviigränd. På en jämförelsevis kort tid hade han lyckats på främmande händer placera större delen af en betydlig förmögenhet, då han blef dödligt kär i franska ministerns dotter, gifte sig och slog sig på bruksrörelse. Hans äktenskap blef lyckligt, men affärerna gingo upp och ner, till dess en kris i slutet af 1860-talet i det närmaste ruinerade honom. Edvard Imhoff var då icke längre ung, men denna ohjälpliga motgång förmådde dock icke grumla hans filosofis leende sinneslugn. Han realiserade

sina tillgångar och flyttade med sin hustru till ett för detta kaptensboställe uppe i bergslagen. Här installerade han sig med alla de spillror, som han kunnat rädda från sin släkts storhetstid — möbler, porslin och antikviteter från de många gods, som bortåt ett sekel varit i familjens ägo. Det mesta af detta var rococo, och det bredde sig också något af denna tids småtäcka och leende elegans öfver hela det gamla kaptensbostället, när alla dessa saker hopats från golf till tak därinne i de små rummen. Man kunde hallucinera toner från en clavecin, sirliga menuettoner af Monsigny och Boccherini, när man såg alla dessa kupiga byråar, de svängda sofforna med sina förgylda snirklar, fåtöljerna med ljusa blommor på ljus botten, när man såg ateniennernas grupperaf saxiskt porslin, där blekhylta herdar blåste flöjt och hög-vristade herdinnor spetsade läpparna bak solfjädern, eller väggarnas gravyrer efter Boueher, där allt, människor och natur, bosqueternas stammar ooh nymferna, som skalkades i den grunda skogssjön, smälte samman till en enda smeksam och behagsjuk linielek. Det var i detta hus Otto växt upp, utan stojande syskon eller lekkamrater, ensam med de båda gamla. Af dem lärde han den världstakt och den förbindlighet, som de aldrig glömde äfven i sitt ensamma hvardags-lif, och i växelspråk med deras gamla artiga och passions-lösa röster blef hans egen stämma lågmäld och behärskad. Hans åtbörder blefvo få och reserverade, som ofta hos ungdom, som växer upp samman med gammalt folk utan hetsighet eller entusiasm. Man kunde se på det varsamma sätt, med hvilket han handskades med saker och ting, att hans händer tidigt vant sig vid att röra vid gamla och bräckliga föremål.

Lyckligtvis bjöd dock det gamla kaptensbostället Otto äfven på ett umgänge af mer eldig och elektriserande art än de båda gamlas, ett umgänge, som verkligen besatt all ungdomens trotsighet, tillförsikt och hänförelse. Det var böcker — 1700-talets franska litteratur, ty bland alla andra minnen från detta århundrade hade Imhoff från en af familjens herrgårdar räddat ett bibliotek, omfattande upplys-ningstidehvarfvets alla vältaliga evangelier. Half fransman som Otto var både till börd och uppfostran, lefde han sig redan som ung gymnasist in i dessa märkliga verk, som inom sina eleganta permar af läder och marokäng, på de fina sidorna med guldsnitt gömde så mycket allvar, så mycket ännu pulserande lif, så mycket lärdomar af alla slag, ädel vrede mot samtidens vrångheter och käckt hopp på framtiden, kritik skarp som svafvelsyra och patos väldigt som stormflöden; men allt ändock förfinadt, älskvärdt ända in i den revolutionära carmagnolen, icke förgäfves så ofta tryckt inom ramar af blomsterguirlander, mellan vignetter med kärlekssjuka gudar och gudinnor och culs-de-lampe med amoriner och fjärilar. Det finns många litteraturer, som äga mera djup och skönhet än denna, mer af middagssolens klara glans eller af aftonrodnadens drömmande melankoli, en större rikedom på kondenserad människosorg och människolycka, men det finns få med så mycken käck ungdomlighet öfver sin fysionomi — och det trots scepticismens gammalkloka leende kring munnen och pudret, som gör lockarnehvita som en gubbes. Ja, helt säkert finns det rent af ingen litteratur, som med en så manlig lust att syna allt i sömmarna förenat en så ungdomlig och naiv tilltro till sin egen generations kraft och sitt århundrades framsteg. Det breder sig öfver dessa verk en stämning, som man trots ögonblickets vedervärdigheter ständigt hade orsak att ropa halleluja, som det rent af blott fattades några dagsresor, innan mänskligheten nådde självfva portalen till det tusenåriga rike, där fullkomlighetens sol aldrig gick ner, och »dygd» och »fördragsamhet» sammanbundo jordens bebyg-gare till en enda samdräktig syskonkedja ... Läser man denna litteratur, när man själf är ung och mottaglig, smittas man ovillkorligen af denna klippfasta optimism, och hur ofta lifvet än sedermera gifver en klara papper på, att allt här i världen har gått och fortfarande går snedt och vindt, till fromma för våldet och till glädje för humbugen, bevarar man alltjämt inom sig en ungdomlig lust att protestera mot det som är dumt och orättfärdigt och en ungdomlig illusion af betydelsen af hvar enskild frihetsmans anspråkslösa dagsverke.

Dessa dubbla ungdomsintryck — af gammaldags förfining och revolutionär entusiasm — hade utöfvat ett grundläggande inflytande på Ottos karaktär. Oppositionsmannens glöd och fanatism parade sig på ett egendomligt vis med världsmannens sym- och antipatier, och med denna egendomliga hopsättning af hans väsen var det lätt förklarligt, att en person som Hessler skulle vara honom djupt förhatlig. Hvilken bjärtare motbild kunde också tänkas till hans eget förfinade och komplicerade jag än denna våldsamma uppkomling, som försvarade sin codex intill dess lumpnaste skolier förbittradt, hänsynslöst, med ett stenregn af otidigheter, ja, med öfverhufvud taget hvarje än aldrig så ofin projektil, som han hittade på sin väg.

Otto hade ändtligen slutat den svassande biografi, tidningen meddelade öfver Hessler. Mot hans vilja började hans tanke interfoliera den lästa lefnadsteckningen med alla de mer eller mindre absurda anekdoter, som i de radikala kretsarna gingo på den förhatade motståndarens konto. Det var en hel sådd af giftiga smådrag, som på kaféer och gator berättades om Hesslers privatlif, om hans ungdomsäfventyr, husliga förhållanden o. s. v. Otto blygdes öfver, att han ens lyssnat till detta prat, hopväfdt af rykten och miss-tydanden, och icke dess mindre iakttog han, att han dockerfor en viss skadeglädje öfver detta förtal, som nersölade fienden. Det kom ett bittert svårmod öfver honom, där han i ensamheten satt och rannsakade sig själf. Hvad den förgrofvade, förråade denna partianda, som mer och mer ryckt honom och hans meningsfränder in i sin hvirfvel-gång! Hvad allt på dessa sista år åldrats, dammats ner och blifvit grått och tungt! Med en suck öfver tidernas förändring började Otto drömma sig tillbaka till lyckligare dagar, till sin och sina vänners första verksamhetstid som unga litteratörer i Stockholm.

Mot det vintertöcken, som nu bredt sig rått och skumt öfver deras lif, tedde sig dessa år, 1880-talets första, i ett enda skimmer af sol, mot en bakgrund af himmel, ständigt blå. Men så hade det också varit en strålande dag i vårbrytningen, den dag, som för Otto inledde dessa år, dagen då han sade Uppsala sitt sista farväl och reste ner till Stockholm för att blifva skriftställare. Hur väl mindes han icke, livad det hade känts sällsamt att lämna studiernas stilla vattendrag och styra sin farkost ut på det riktiga hafvet, ut på djupet, där lifsböljorna brottades, passionernas stormbyar blåste sitt saltskum mot ens kind, och horisont öppnade sig bak horisont för ögat, den ena ljusare än den andra. Där han satt i kupén, som förde honom bort från de händelselösa dagarna och de stilla drömmarna, växlade oro, trots och förhoppning i hans själ. Men när han steg af vid centralstationen, bar han hufvudet upprätt. Hans mun log som en segervinnares, som visste han med sig, att han skulle lägga för sina fötter hela den stora hufvudstaden, hvilken för honom som oberest landtbo frestade med det okändas alla lockelser af glans och rikedom. Och där låg också aprils ljusa Stockholm med snösmältning på gatorna och islossningsbuller öfver vattnen, med solglittret genom fukten som ett leende genom tårar, låg där och lät sig godvilligt tagas i besittning af hans ungdomliga fantasi. Otto tröttnade icke att ströfva från tull till tull, att insupa de olika stadsdelarnas skiftande stämning och lära känna kvarterens olika utseenden i skymning och i soluppgång. Gatan fångade hans inbillning med en nästan magisk kraft. Dess aldrig sinande omsättning af människor och händelser eggade hans tankar och fyllde hans bröst med ett tummel af oväntade känslor. Vagnrasslet, stegen, rösterna, allt framhäfde hans innerstas melodi som ett brusande ackompanjemang framhäfver sångstämman. Han lätsig i timmar drifvas kring stråkvägarna af hvarje äfven-tyr, som vinkade från ett par leende flickögon eller en blond, hängande fläta.

Med allt detta följde ungdomsårens lyckliga kamratlif, deras osjälfviska gemensamhet i sträfvanden och förhoppningar, deras unga drömmar och glada öfvermod. Blott Otto hade gifvit ut sin första bok — en liten samling karakteristiker öfver samtidens ledande politiska personligheter — strax märkte han med en blandning af häpnad och glädje, att han i den obekanta staden hade en hel krets af okända vänner, som gästvänligt öppnade för honom sitt kamratskap och sin förtrolighet. Det var tidningsmän, författare, artister med vers och prosa, färg eller toner, men alla med något, som slog Otto såsom befryndadt med hans eget jag. Alla använde de ord, som ofta kommo honom själf på läppen, och synpunkter, som föresväfvade honom själf i ensamma stunder af tänkande och grubbel. De rörde sig i olika tempon, dessa lynnen, men det var dock något samstämdt öfver dem, som gjorde det förunderligt ljuft att sitta långa aftnar samman och drömma högt och oförbehållsamt inför hvarandra. Man hörde samman utan några frimurarlöften eller någon organisation, hörde samman helt enkelt, därför att man allesammans voro unga och hade ett nytt surr af tankar i liufvudet och en ny rytm öfver puls och blod än de gamla.

Något nytt! Ja, i det ordet fanns kanske nyckeln till hela den lycka, som spred sitt solljus öfver dessa år. Lifvet bjöd på så mycket nytt, beständigt på nytt. Nya ansikten och nya erfarenheter. Nya voro lidelserna, som vaknade i ens barm, och ny och obrusten den ungdomens slöja af illusion, som lät dem som barn fröjdas åt kvinnans löftesord och majkvällens perspektiv. Nya tänkare läste man, som timrade för ögonen hela världsbyggnader af ny och dristig resning. Nya vers och toner gåfvo intryck, rusande och oanade som doften af sällsynta kryddor och exotisk frukt. I långa drag drack man ur dessa de nya idéernas och de ofläckade skönheternas bägare. Hvem var

icke i de dagarna med om att se arbetstimmarna flyga förbi som minuter, att glömma världen, som larmade utanför, och sin egen lilla värld af vanda önskningar och behof, medan man satt försjunken i sin läsning, och en ström af idéer steg het till hjärnan från den volym af Spencer, Renan eller Taine, som låg uppslagen på skrifbordet. Hvem var ickemed om att med ett förtrytsamt ögonkast se morgonljuset plötsligt falla in i lampskenet och med sin ovälkomna påminnelse återkalla fantasien från den fård på solstrimmor och tonböljor, som den under nattimmarna företagit med Swinburnes vingade lyrik. När decemberdagen var rå med blygrå luft och mulen vinterhimmel, då kunde man samlas i en atelier och med ett glas vin i handen lyssna på målarne, som talade om konst, gammal och ny, om Rembrandt och Millet, till dess ens egna ögon drömde om alla dessa dukar, på hvilka fantasien hade gjutit sin mest underbara mångfald af fröjd och sorg eller verkligheten aflockats de lön-ligaste beståndsdelarna af sin skönhet. Ett par gravyrer efter »Nattvakten» eller »Angelus» — mot den första bekantskapen med dem kunde icke ens en svensk vintermelankoli stå bi, och ens hjärtan grepos af vördnad för detta äkta och oförgängliga i konsten, som evigt föryngrar och lyckliggör.

Men mäktigast var dock stämningen kring den unge kompositörens piano. Ur partituret af Wagner steg en hel värld af längtan och mystik. Med ett tag flyttades man tillbaka till den stora hänförelsens och den stora fördömelsens tid, den tid, då hatet var blodigare och barmhärtigheten oändligare, dygden mer öfversvinneligt hvit och synden mer hemlighetsfullt syndig än eljes. Ty i medeltiden, där rasade genom allt, från människotanken till stoftgrandet, den stora kamp mellan det goda och det onda, som upprörde världen från det ena himmelsstrecket till det andra. Gud Fader och Djäfvulen kämpade om livar enskild människosjäl så väl som 0111 hela det skapade alltet. Gud Fader förde murarslefven och lödde sten vid sten ända upp till korsblomman i sin Helighets prisorum, han räckte oss gissel och radband för att späka kött och tanke till den förkrossel-sens sällhet, som är nåden. Men Djäfvulen skapade dans och lustig visa, klädebonadens prakt och dryckesgillets skratt öfver kastad tärning, han tände törsten i vår gom och begäret i vårt kött för att förgöra oss med hvar klunk ur bägaren och livar kyss på kvinnans läppar. När Gud Fader ledde korsbärarens fot på tistelvägen till Jesu graf, drog Djäfvulen regeln från berget Horsel, ur hvars purpurgrotta fru Venus sträckte sitt nakna famntag från bädd af ros och vallmo... Så gaf Wagners musik medeltiden med all dess trolska brygd af andakt, ruelse och vällust.Men det fanns därjämte något helt annat i denna musik, en helt modem känslogång, all denna halfklara längtan, allt detta obestämbara svårmod, som en nutidsmänniska omedvetet erfar tusen gånger i sitt lif, vid åsynen af en stjärn-strödd himmels oändlighet, vid mottagandet af ett bref från fjärran länder, som man icke sett, men i hvilka kanske just lyckan väntade en, ja, till och med vid det dagliga, förströdda betraktandet af fickuret, som berättar oss, hur fort och hur innehållstomt de gå, vårt lifs njuggt tillmätta timmar. Det är smärtan öfver dagarnas, årens grå enformighet, längtan efter något förmer än den karga kost, hvardags-lifvet bjuder på, längtan att känna lifvet rikt, och icke som dagligdags i futtiga homöopatiska doser.

Allt detta smälte samman i Wagners musik till något ojämförligt. Att höra den var som att förstummas inför en lycka, för stor för människobröst att bära. Att med Parcifal nå upp till Montsalvat var ljuft och farligt på en gång som bekantskapen med den idéernas rena och förtunnade lifsluft måste vara, om hvilken stora tänkare drömt.

På detta vis lefde sig Otto, ehuru själf upptagen af mer fackvetenskapliga studier, in i dessa artisters föreställningsvärld. Han var med på vinterförmiddagarna, när man satt länge på kaféerna vid ölsejdeln eller absintglaset

— det sista såg så franskt och fördärfvadt ut — och på eftermiddagarna, när man dref genom staden med händerna i fickorna, och skymningen ikring gjorde sällskapet meddelsammare än vanligt. Det var i dessa timmar, som oskrifna dramer diskuterades och scener och repliker hallucinerade för ens ögon i djärfva, fantastiska konturer; kompositören gnolade ett tema i sin nya suite, målaren gjorde ogenerad af kringsittande eller förbigående en hel pantomim med händerna för att klargöra idén till en ny tafla. Och man lyssnade till dessa planer i kärlek och respekt, därför att man kände skälfva genom dem alla en lifsuppfattning, som var dyrbar för en själf, en känsla, som äfven inom ens eget jag anslog en intim och darrande sträng.

Men gladast tecknade sig dock detta kamratskap, när man en kväll slog sig samman till ett symposion och mellan

dussinet och tjoget till antalet samlades i festvåningen i någon af restauranterna. Det var redan i trapporna ett jubel öfver att råkas, och vinterkylan, som låg skarp öfver gatorna, ökade behaget af att träda in i en festligt smyckad matsal med ljus i kandelabrar, blommor framför kuvertenoch vin, hvilkets purpur och guld glödde i karaffema. När så bourgognen löst tungbanden, kastade man sig hufvudstupa in på den sista litterära eller konstnärliga tilldragelsen. Och man njöt af att få tala om konst ibland idel invigda, njöt med människans outrotliga lust att bilda skrå af att få diskutera alla de handtverlcets hemligheter, som borgarne icke förstodo, och herrar kritici icke kunde lära sig ur Brockhaus, att fritt få entusiasmera sig öfver en gul fläck mot en röd fond, öfver en ovanlig versrad eller ett adjektiv, som koncentrerade en stämning. Man hade sin egen slang, mesopotamisk för de profana, men full af glada minnen och anspelningar för de invigda, med ordsammanställningar, toklustiga som maskeradupptåg. En grammatiker kunde få slag, om han hört dem, och dock föllo de så pikanta på artisternas läppar, pikanta som dessa kvintgångar, förbjudna af den ortodoxa harmoniläran. Med vinflaskorna, som tömdes, blef samtalet allt mer bullersamt. Alla skrattade och pratade hvarandra i mun. Paradoxer och galna omdömen foro som piskade snurror öfver bordet. Så blef stämningen hög och måste resulteras i musik. Kompositören sköts till pianot. Med en min af motvilja betraktade han de nötta och nerfläckade tangenterna. Pianot var ett af dessa prostituerade instrument, som offentliga lokaler bjuda på, förnedrade af baltillställningarnas dansmusik och svensexornas slagdängor från gathörnen och varietén, men kompositören fick dock fram all dess återstod af klang och ungdom, när han slog an första tonerna af Schumanns Karnaval.

Först när det ljusnade, troppade man af. Men när sällskapet kom ut från stimmet, tobaksröken och gaslågorna, ut till den slumrande stillheten i gryningstimmens fina, pärlgrå ljus, förstummades plötsligt alle man. Gatorna löpte så långt blickarna nådde tomma och döda utan ett fotsteg eller ett vagnshjul, som bullrade. Alla de tillskjutna luckorna och nerfällda gardinerna gåfvo husen ett uttryck af dvala. Nattdimmorna böljade sakta undan för morgonvinden, och några träd tecknade sitt rimfrostiga grenverk mot den bleka himmelen som stängelknippen af hvit korall. Tystnaden var så skör, att snöns knarrande under sulan skar örat som ett missljud. Det var timmen, då drömmarnas genier uppsöka människornas läger. Man gick i en drömd stad och drömde själf ungdomligt, ömt och klockrent . . .Så tedde sig dessa år, så rika på hopp och ungdom. Helt visst, det var fullt upp af hån och motstånd, men hvad kunde det göra? Ens dag skulle i alla fall snart randas. Det gamla var så gammalt, att dödsklockan snart måste ljuda öfver dess sotsäng, och då var ens egen tid tron-arfvingen, som blott väntade på det gamla utropet: konungen är död, lefve konungen! för att stiga fram, sätta kronan på hjässan och i sin tur triumfera öfver belackarne.

Ja, så hade det varit. Otto drog en lång, djup suck, där han i ensamheten satt och synade sina minnen. Så hade det varit, men hur var icke nu allt förändradt och för-därfvadt, och hur föga hade verkligheten gifvit uppfyllelse åt hvad man drömt om och hoppats under dessa gångna dagar. Den konstens, tankens, känslans emancipation, som var den unga kretsens gemensamma förutsättning, utan att något meningsbyte därom behöfts, stod nu i hårdare bann än kanske på en mansålder, den gamla kamratkretsen var själf splittrad och förintad. Många hade dragit sig bort till någon undangömd vrå för att få odla sin kål i fred, uttröttade på att under massans applåder bli smädade af livar tanklös gycklare och ryckande på axlarna åt dessa års unga hopp och unga vrede. Andra stodo som Otto kvar i dagsstriderna, men nertryckta af den sorgmodiga känslan af att vara en handfull utposter, dömda att offras upp. Med möda värnade man sitt lilla öde mot fiendernas mäktiga lock out. När man samlades, hade man blott bitterheten att göra sig skadelös med, detta vanmaktens och de förföljda minoriteternas vanliga vapen, som är så tväeggadt — ty det sårar lika mycket den som för det och den som träffas däraf. Men det var också bittert att just vid ingången af sin mannaålder mötas af en reaktion, som ej skulle låta en se förverkligadt något af det, som ens ungdom gjort dyrbart för ens hjärta, att kanske behöfva använda all sin mannakraft för att hindra dunkelmännerna att återförvärfva den terräng, som redan vunnits under kamp och ansträngning af ens fäder.

Så räsonerade den öfverspände och ohjälplige drömmare, som lydde namnet Otto Imhoff, i det han åter kastade ett hatfullt ögonkast på Hesslers porträtt framför sig. Ja, Hessler, han kunde triumfera — han hade sett sin sådd mogna. Hur hade han icke hetsat fördomarnas stora koppel emot de unga och talat om ungdomens fördärfvare,

marodörer, herostratiska ryktbarheter ända till dess borgarneförskräckta foro upp ur matsmältningsprocessen framför eftermiddagsbrasan och utan vidare proskriberade den ene efter den andre af de farliga männen med sin ostracism.

Men Hesslers porträtt stirrade ännu stelt och oförsonligt på Otto. Den unge drömmarens hufvud böjdes trött och tungt under intrycket af den våldsamma motståndarens öfvermäktiga kraft.

*

III.

Vid ingen tidpunkt af året gifver en promenad genom Stockholm en sådan stämning af tungsinthet som i höstflyttningen. Det hvilar en oemotståndlig melankoli öfver himmelens regnmoln, den däfna oktoberluften och dimman, som höljer de fuktdrypande husväggarna med sin hvitgrå väf. Hela staden vimlar af människor med bekymrade anletsdrag och hemlösa miner, af tjänstflickor, som till nya matmödrar öfverflytta sin klumpiga byrå och sin glädjetomma existens, af landtfolk, som strömmat till från bygderna för att söka tjänst och nu bärande på sin lätta packning irra kring gatorna med ett på en gång nyfiket och bortkommet uttryck öfver dragen. Länge stanna de i gathörnen: flickor med svarta sidendukar öfver lingula hårtottar och drängar med kasketter på runda hufvuden, stanna där beklämda och undersamma inför denna aldrig slutande labyrint af vägar. Framför de öfverlupna kommissionskontoren, där de i regnet stå och vänta på sitt öde, äro stadens förtroendemän dem till mötes, värfvaren och värdinnan, som hyr ut enskilda rum.

Öfverallt varsnar man flyttsaker. De fylla porthvalfven, slängas vårdslöst upp i vagnarna med de höga sidoräckena och köras långsamt bort genom dimman. Det är de rika salongernas utsökta lyx, stickande fram genom inpackningen, med bräckliga former och ömtålig färg, och det käns plågsamt att se all denna förnäma elegans af siden och förgyllning ute på den smutsiga gatan i oktoberdagens grå luft, plågsamt som att möta i tiggarlunor och vanställd afnödens skabb den förfinade ättlingen af en gammal släkt. Det är vidare alla dessa ärfda familjeinventarier, som mer än andra möbler samla kring sig minnen af ett hem, åldriga länstolar och skåp, som i decennier stått och gonat sig i samma vinkel af ett rum. Ens öga ömmar för dem, där de släpas ikring på gatorna, som för gamla människor, hvilka tvingats lämna den lugna spiselvrån, deras ålderdoms sista kärlek. Det är slutligen, öfverallt hvart man tittar, dessa massor af uttjänta husgeråd, af luggslitet och lem-lästadt bohag, som midt i dagsljuset utbreda den nöd och armod, som hemmen eljes dölja inom sina väggar.

Otto och Annie vandrade i middagsstunden en dylik flyttningsdag genom gatorna. All denna oro och rubbning, all denna fattigdom, oblygt blottad för hvar förbigående, fyllde deras bröst med missmod. Det var därför nästan med välbehag, som de lämnade de folkrika farlederna med deras oundslippeliga scener af äflan och bekymmer och trädde in i den tysta Humlegården. Den gamla parken låg där dufven i den tunga dimman, oberörd af allt flyttningsbuller rundt omkring. Därinne i stillheten under kronorna, i ensamheten mellan de gamla stammarna dämpades den bittra känsla af att lifvet ingen ro och ingen varaktig stad ägde, som detta flyttningslarm väckt till lif i de båda ungas hjärtan. Den dämpades till en sorgsenhet af mildare art, en blid smärta nästan ljuf att bära, när man var två. Länge och väl gingo Annie och Otto härinne i de disiga alléernas värme och talade stilla samman om lifvets många trista och oundvikliga ting: om pannor, som fåras, och hår, som grånar, om ord och smekningar, som skola förgätas och förgå, om än människan fyller dem med all sin varelses rikedom. Och de undrade, hvarför dagarna skulle rinna bort som sand genom ens fingrar, hvarför hvart flyktigt och soligt »nu» så fort skulle skymmas af ett grått »i morgon», hvarför allt skulle söndras, och kärleken själf skiljas åt så bittert. Men vemodet öfver deras stämmor var icke tungt, utan blidt och resigneradt, liknande en kyss växlad genom tårar. Ah, än skulle det dröja länge, innan ålderdomen klappade på deras dörr, många, långa år med ömsesidig morgonhälsning och ömsesidigt »god natt», innan blick för-gäfves måste leta efter blick.

Så tänkte de, och själfva luften därinne i parken inbjöd till att gå och klema med sin smärta. Den var tung af blidt

kvalm från våt sand och blad i förmultning, ochdimman flöt mot kinden, ljum som vattenångan från ett bad. Det rådde därinne bland träden liksom en paus i höstens stora förödelseverk. Helt visst, allt det förfärliga skulle komma, regnet, som piskade, snö, is och den stora döden. Naturen skulle snart ligga där vanmäktig, en förstelnad Niobe, som i stum förtviflan ser all sin stolthet dö för vinterns pilar. Men ännu fanns en illusion af lif, ännu buro grenarna löf med hektisk rodnad och bernstensfärgad glans, ännu lyfte sig från den vissnande växtligheten en doft stark som sötman af öfvermogen frukt.

»Kanske vi nu filosoferat nog öfver denna världens fåfänglighet och kunde komma på gladare tankar däruppe?» sade Annie och pekade småleende med sin paraply upp mot Ottos fönsterlufter, som lågo midt emot dem i ett af Sture-gatans höga hus. Otto nickade jakande. Slutna mot hvarandra gingo de båda unga öfver gatan och skulle just stiga in i huset, då Otto grep tag i Annies arm och häftigt ryggade tillbaka. Samtidigt trädde en högrest man raskt ur portöppningen och aflägsnade sig utan att fixera dem.

»Hvad i alla dar är det åt dig?» började Annie och betraktade häpet sin fästmans ansikte, som med ens blifvit mycket blekt.

»Yet du, hvem det var?» frågade Otto kort.

»Nej! Hvarför skulle jag veta det?»

»Hessler, Bernt Hessler!»

»Såå! Nå det var roligt att en gång få se självfva ärkefienden.»

Otto skakade på hufvudet åt hennes skämtsamma ton.

»Tycker du inte han ser obehaglig ut?» frågade han med allvarsam stämma. »Jag känner mig alltid illa till mods, när jag möter honom. Sådana ögon, en riktig förbrytarblick!»

»Yet du, det tyckte jag inte. Tvärtom, han hade snarare en melankolisk blick, något tungsint öfver ögonen, som jag icke sällan iakttagit hos mycket starka naturer, hvilka världen icke vill tillerkänna den rättighet, vi andra ha — att visa oss svaga och beklaga oss.»

»Nej! Stämmer det gamla talet om onda ögon in på någon, skulle det då vara på honom... Men hvad vill han i huset, där jag bor?»

Annie betraktade ännu en gång helt förbluffad Ottos allvarliga ansikte och brast så ut i ett klingande och smittsamt skratt.»Logerar du i alla fem våningarna?» och, tillfogade hon muntert, »var du glad, att du tycker att Hessler ser ut som en bandit. Ty skulle det inte en smula afväpna ert stora, sköna hat, som ni kallar det, om han såg riktigt sympatisk ut, som någon hjärtegod gammal onkel?»

»Ack, Annie, om vi kunde se på människor som ni kvinnor, och inte alltid tvärt igenom de eviga programmen och tidningsartiklarna.»

Så gingo Otto och Annie tysta uppför trapporna. —

På aftonen samma grå flyttningsdag vandrade Otto ensam nedåt staden för att på ett kafé sammanträffa med ett par vänner. Ottos vänkrets, som varit ovanligt vid, hade på det sista året mer och mer dragits ihop och förminskats. Hans förlofning hade först och främst upplöst alla dessa flyktiga förbindelser, som en man håller vid lif utan egentlig entusiasm eller tillfredsställelse, blott i den oklara rädsla, som alltid genombäfvar den ensammas bröst, rädslan för att en vacker dag stå isolerad, utan att man har någon att vänta en nick och ett godt ord af, när tomheten i ens kammare drifvit en ut på vandring genom kaféerna, på jakt efter ett sällskap att döda tiden med. Af Ottos närmaste vänner hade många som flyttfåglar rymt hemifrån till gladare länder, andra hade satt foten under eget bord och gingo nu så upp i sin nya värdighet som hus- och familjefäder, att de knappast hade annat än beskrifningen på sin egen lycka att bjuda på, när någon mindre väl utrustad kamrat närmade sig dem med sin stumma bön om deltagande för sitt ensamma lif och sina ensamma planer. Men med två af sina gamla vänner höll Otto obrottsligt ihop och bildade med dem en trio, hvars samklang icke lidit något afbräck af åren. De brukade

råkas en afton i veckan — ena gången tankspridda, trötta, hvar och en med sin tidning i handen, nöjda att sitta tysta och läsa kring samma bord, en annan gång uppspelta och meddelsamma, förlängande sitt samtal under växande munterhet till långt in på småtimmarna. De kände hvarandra in och ut och hade dock alltid samma glädje öfver att råkas — det var som en ersättning för alla de falska eller innehållstomma blickar och försäkringar, som de mottogo under arbetsveckans färdsel, detta sammanträffande med trofasta ögon och händer, som man ville trycka fast och länge.

Det var också till dem som Otto nu vandrade af, ochi kvällskylan tänkte han med välbehag på kaféets varma vrå och välkomsthälsningarna, som väntade. Och där han gick, såg han sina två trogna stallbröder för sig, som de plägade taga sig ut i stamkundsvrån. Arvid Hjort hade slagit sig ner i soffhörnet med sin cigarrett i spetsig vinkel mot mungipan. Ottos fantasi urskilde hans långa, litet sneda öfverkropp, det fågellika ansiktet med sina skarpa och trotsiga drag, det spotska leendet kring munnen och blicken, som sammandrogs till ett spefullt kisande, när han replikerade. Hjort var en ung nervläkare, som nyss slagit sig ner i Stockholm, men ännu hvarken förvärfvat namn eller praktik. Också brukade han i mulna stunder tala om att utvandra till Södra Amerika och helst till någon af denna kontinents barbariska stater, där människan icke förföljdes af den despotiska europeiska etiketten. I självfva verket hörde Hjort också till dessa människor, som icke kunna pressa in sig i sällskapslifvet utan att komma på tvären mot rådande regler och konvenansbud. Han hörde till de människor, som signalera misstag, hvilka vilja passera oanmärkta, och utsätta andras felgrepp för en sax-kastisk, en smula katedermässig kritik, till dem, som aldrig lägga något i, när någon räcker fram håfven, eller protestera, när någon anklagar sig själf i ändamål att bli motsagd — goda och dåliga vanor från kretsar, där man diskuterar mycket, där hyckleriet demaskeras, men sanningskärleken också får en bismak af rättshafveri. Att diskutera var också Hjorts hufvudförnöjelse, och han älskade teorier för deras egen skull, i synnerhet om de voro ultra och fantastiska.

Af en helt annan sorts lera var mannen midt emot honom danad, Olof Wsern, Ottos knäkamrat och äldsta vän. Det var en nordisk vikingagestalt, bred öfver skuldrorna med en allt igenom bastant kroppshydda. Hans hufvud bar en man af guldgult hår, och hans anletes hull, som skvallrade om hög diet och långa siestor med tobakspipan i mun, infattades af ett yfvigt gult helskägg. Han skulle blott med sin knubbiga hand lyfta en jättesejdel, öfver-skummande af porterfradga, för att med sin figurs leende flegma blifva den bäst tänkbara personifikationen af en ölstuga, där samtalet alltid gick gemytligt och mumman sjöd i de fyllda fastagen. Wa3rn var tulltjänsteman, men hans egentliga lifsintresse var politiken i all dess vidd och utsträckning. Han hade granskat hjärtan och njurar på alla de politiska personligheter, hvilkas namn genljödo öfverEuropa, och visste till punkt och pricka hvad do gingo för. Spanska cortez och den bulgariska sobranjan hade lika litet några hemligheter för honom som kulturparlamenten. Han fröjdades och led med det radikala partiets öden öfver hela världskartan, men lifligast intresse ägnade han dock, som billigt var, partimanövrerna hemma, och aldrig var han mer i sitt element, än när han genom en plötslig partichoc tog lofven vid ett val eller öfverrumplade någon fredlig och oberedd stämma. För öfrigt var han hjärtegodheten och välviljan själf, ett af dessa stora, älskvärda barn, i hvilkas sällskap ens eget skratt blir hjärtligare och ens lynne lättare än eljest, meddelande till höger och vänster något af ett varmt hems belåtenhet.

Precis som Otto föreställt sig de båda vännerna, fann han dem strax därpå i deras vanliga hörn af kaféet. Whiskyflaskan stod framför dem, och de refvo sockerbitar mot citron, kännande sig milshögt öfverlägsna den stora obildade massan, som använder citronskifvor i sin toddy utan att förstå, att denna frukts mest karakteristiska smak finnes i skalet. Otto slog sig ner, bryggde sitt fluidim, och så drack man hvarandra till med en kort blick öfver glasen, som sade så mycket som, att allt var i sin rätta ordning, precis som sist och härnäst, samt att saker och ting nog voro trista i allmänhet och i synnerhet, men att det ändock var någon vån, så länge man kunde sitta samman vid ett rykande glas whisky. Och den varma drycken med sin vidbrända smak gaf en liemtreflig illusion af, att man satt och drömde framför julbrasan i en öppen kakelugnshärd och kände ångan från sprakande ekknubbar slå mot sitt ansikte.

Samtalet uttömde hastigt dagens nyhetsförråd, och sedan lirkade hvar och en samspråket i riktning mot sin egen persons tycken och förkärlek. Hjort talade om Krapotkin, Waern om en toryseger i England, och han drog sitt

långa skägg och sökte se politiskt dyster ut, utan att dock nämn-värdt lyckas förmörka sin humoristiska Gambrinusfysionomi. Så beskref Hjort några sjukbesök han gjort i arbetarkvarteren vid Liljeholmen.

»Ja», slutade han, »vore jag romanförfattare, skulle jag taga till ämne ett sådant där stort bolagshus' historia, skildra det allt från det byggdes, hyresgästerna, som bo i fukten och armodet i de grå rummen och slutligen barnen, som växa upp därinne, skjutande upp på gården som ogräs för att sluta som förstärkningssiffror i vår statistiks dystrastekolumner. Det blef en nyttig bok, en sida af Stockholms sociala lif, mer lärorik än all privatsentimentalitet, som bjuds i böckerna här hemma, eller hur, Otto?»

»Det kan vara», svarade Otto, »och dock om jag vore författare, hvad jag litet skulle bry mig om dylikt. Jag skulle hålla mig just till det du kallar privatsentimentalitet... Eller rättare hvart människolifs två stora knutpunkter skulle jag skrifva om och aldrig tröttna att skildra kärleken och döden. Jag skulle tala om kärleken så länge jag kunde, om dess ofattliga rikedom, dess outgrundliga blandning, där gemensamt jubel sjuder som vinskum och gemensam smärta bildar bottensats... Och blefve jag riktigt gammal eller olycklig, skulle jag tala om döden, om den slutliga smärtan och den slutliga trösten för oss alla... Genien med den lyfta och genien med den sänkta facklan ... hvad kan dikten utom dem bjuda på annat än en grå prosa?»

Inom Ottos bröst fortfor sålunda den känslosträng att vibrera, som kommit i dallring under hans och Annies vandring genom flyttningsdagens melankoliska Stockholm. På samma vis talade äfven de andra denna kväll om saker, som lågo dem 0111 hjärtat, utan att strängt höra på grannen. Och det var kanske också ett af de största behagen med denna trio, att samspelet gick lika väl ihop, äfven de dagar de exekverande försjönko i sina egna drömmar och blott lyssnade till tonerna från sina egna instrument.

Senare på aftonen besökte Wilhelm Sivers dem. Så snart de tre vännerna sågo hans högväxta dandygestalt, insvept i den engelska ulstern, träda in på kaféet, sprutto de till i denna spänning öfver livad som stod på färde, som alltid de unga inom dessa kretsar plägade erfara, när han nalkades. Sivers var nämligen allas deras höfding, han var en af dessa män, på hvilkens skuldror en generation lagt hela bördan af sitt hopp och sina bekymmer, och under hvilkens diktatur den frivilligt böjer sina stridiga viljor. Han var ledaren, den blifvande segerherren, i hvilkens hand redan alla trådar af partiets agitation löpte samman, det synliga eller osynliga drifhjulet för hvarje slag för den goda saken. I hans namn samlades som i en brännpunkt all den eld, som lågade öfver hundrades stridslystna och otåliga önskningar. Själf var han också medveten härom och gick upp i sin ställning som partichef. Hela lifvet gestaltade sig för honom som en strid af två partier, som kämpade 0111 makten, och af världens oändlighet låg allt dödt ochoförstådt för hans öga utom den snäfva terräng, som berördes af denna fejd. Människorna hade i och för sig icke mer intresse för honom än schackpjeser, som först fingo värde, när kampen stod om de gula och bruna fälten. Hans tanke, som dagen om rufvade öfver denna jättematch med sina tusen drag, betraktade människosorg och människolycka kallblodigt och abstrakt, som räknemästaren bok-stäfverna och siffrorna i en ekvation, hvilka blott hafva värde som medel att lösa ett problem.

Sivers var en lång, smärt man med något engelskt både öfver sitt utseende och sin klädsel. Han hade ett markeradt, glatt ansikte, slätkammadt svart hår och korta svarta wliiskers — öfver hela fysionomien låg något af en anglosaxisk sektledares fasta och beräknande energi. Ögonen voro stora, svarta, med en sällsam, kall blick. Förgäfves letade man i dessa pupiller efter en återspegling af ens egen sorg eller glädje eller af intresse för det afhandlade ämnet. Men blicken var heller icke den isande själfviskhetens. Den blott gled undan, liksom gled förbi det närvarande och fixerade osynliga ting i fjärran, redan på förhand upptagen af nästa timmes intressen, af nästa dags planer och omsorger.

Sivers hade några förhållningsofder att gifva och slog sig därför ett ögonblick ner i de tres krets. Vid hans ankomst rycktes Otto upp ur den känslonihilism, som hela denna dag behärskat honom, och började ifrigt tala om den politiska situationen. Allt det missmod, som länge och väl glödt inom, all hans öfverretning och förbittring slogo plötsligt ut i ljus låga, och i en ström af lidelsefulla ord hudflängde och brännmärkte han den reaktion, som med ens börjat blåsa öfver landet. Han slutade med att våldsamt anfalla Hessler, fienden, hvilkens förhatliga blick alltid med hallucinatorisk klarhet tedde sig för hans syn, när talet kom på detta tema. Hans röst skälfde, och

när han tystnade, kände han sitt hjärta slå med en orolig och våldsam rytm. Men Sivers satt bredvid och smålog lugnt åt Ottos hetsighet. Han njöt af att se all denna brännande passion, som han visste sig kunna regera med sin kalla tanke trots all dess våldsamhet, lika säkert som maskinisten blott med en tryckning af sitt finger behärskar en maskin, tusenfaldt starkare än han själf...

»Ja, Hessler borde du nu kunna omvända, sedan ni bo i samma hus», — sade Sivers med ett kort skratt.»Samma hus?»

»Ja, hau har flyttat dit i dag ... Min sekreterare sökte honom i hans gamla bostad.»

Ottos vänner funno den tanken, att de båda antagonisterna nu skulle kampera under samma tak, synnerligen humoristisk.

»Få se, om ni inte nu i alla fall en vacker dag röka fredspipan samman!» sade Hjort och log med sitt spotska leende. Men Otto blef plötsligen mol tyst och föll stel tillbaka mot soffkarmen. Det lade sig något tungt öfver hans bröst, hans händer darrade.

Så lämnade Sivers dem åter för att till en annan krets utdela lösen och paroll, och han trädde ut ur kaféet med steg, som äfven de vittnade om den fasta och behärskade energi, som låg öfver hela hans väsen.

Kvällens historiska ögonblick var öfver. Stämningen blef en smula dåsig i kotteriets stillsamma vrå. Whiskyn gick flera hvarf ikring, och för hvarje glas, som tömdes, kändes den drömda röken från ekknubbarna i spiselhärden mer kvalmig och söfvande.

Men Otto satt stum och genomgick i tankarna alla de möten — från det första i spårvagnen —, genom hvilka Hessler förvärfvat en makt öfver hans tanke, dolsk och förfärande som en lönnlig sjukdom, för hvilkens trollskott man förr eller senare skulle segna vanmäktig till marken. Det var som dessa gångna veckor upptogos af en enda hetsjakt mellan Hessler och Otto. I stigande ångest ville Otto fly. Men det var draget ett förhäxadt pentagram ikring honom, hvars gränslinjer hans fot ej hade makt att öfver-skrida. Dagligen snörde sig snaran närmare kring hans person. Och nu skulle Hessler bo i samma hus som han. I samma hus, och sålunda ständigt störa alla hans dagar och korsa alla hans vägar. Hädanefter hvarken frist eller andrum. Hessler bodde i samma hus. Tusen gånger skulle de stå ansikte mot ansikte; han, fienden, skulle plötsligt slå upp sin dörr, när Otto gick förbi, och när natten kom och det blef riktigt svart i trapporna, hur skulle icke Otto då med andan i halsen och handen krampaktigt vriden om trappräcket lyssna till stegen, som dofva och hotfulla närmade sig genom de mörka hvalfven. Förgäfves sökte Otto räsonnera sin tanke sund, säga sig själf, att det kunde växa upp en farlig sådd af dessa giftiga frön, som han dagen om pysslade med. Men hans fantasi kunde icke kommaifrån dessa tvångsföreställningar. Som ett system af koncentriska ringar snärjde de honom mer och mer, beständigt lyktande i en och samma slutpunkt — en bild af Otto själf. Maktlös såg han sig ligga öfver ett par trappsteg, medan Hesslers ansikte böjde sig allt närmare mot hans hufvud. Hatet i fiendens ögon brände honom, där han låg blödande utan hjälp, och motståndarens skratt klang skadegladt i hans öra.

*

IV.

Det hus, där Hessler och Otto bodde, var en af dessa moderna kasernbyggnader, som ögat fåfängt söker afvinna något intresse. Utan minnen och utan stil, utan ett ornament, som ledde tanken öfver teglet och murbruket, sträckte det öfver ett helt kvarter sin grå stenrektangel, likt ett modernt idealbygge: den jämngrå, slätstrukna familistern. Själfva vestibulen var också den kal och otreflig med skymningen mellan sina väggar. Det var med en känsla af olust, som man steg dit in och utsatte sig för portvaktens inkvisitoriska öga. Trädde man upp för trapporna, mötte äfven där en utsikt, som gjorde en beklämd, en utsikt utan sol och färg öfver en grå gård, på alla sidor omgifven af fönsterrader, genom hvilka man kunde blicka in i olika rum och våningar. I dessa hundratals

glasrutor skymtade med de växlande timmarna alla dygnets scener från de mest upphöjda till de mest triviala. Människor passerade förbi i nattrock och peignoir lika väl som i frack och siden eller tecknade sina skuggor på de nerfällda gardinerna med åtbörder, som läto en tänka på skratt och kyssar, gråt och misshandling. Detta aldrig afstannade skuggspel med sina tusen silhouetter af lifvets största och likgiltigaste ögonblick föreföll som en världskarikatyr, visad af någon Timon i groteska laterna-magicabilder — så oskön och tragikomisk tedde sig denna sammangyttring af människoöden kring den mörka gården, där solstrimman såg ut som på fattigbesök, när den en enstaka gång gled in öfver asfalten.I första våningen af detta hus bebodde Hessler en lång fil af stora rum, möblerade med en gammaldags lyx, som icke var utan sin värdighet. Hesslers starka afsmak för allt modernt hade frälsat våningen från den allmänna, nutida grosshandlareleganzen och dess blandning af kuriositetsbod och möbelmagasin. Här fanns intet af den moderna uppsjön på konstföremål och fantasisaker, draperier och portierer. Ej heller stodo soffor och bord i sneda grupper fram på golfven, som gällde det att evinnerligen spela fransyska proverb — allt gaf tvärt om intryck af något kallt och afmätt, spridande en stämning som af ett gammaldags ämbetsmannahems ceremoniella tyngd. De stora möblerna från århundradets begynnelse med sina raka guldornament och sina stela empireformer stodo med behöriga mellanrum längs väggarna och intogo sina platser med en pondus, som icke ville veta af någon rubbning.

För Hessler själf var denna ram den bäst passande. Den stämde samman med allt det tvungna och tillknäppta i hans väsen, med hans oförmåga att slå sig lös, med den en smula officiösa hållning, som han bevarade äfven i sitt privatlif. Man behöfde blott se honom spatsera genom rummen för att förstå, huru väl denna tunga omgifning öfverensstämde med hans person, med det bundna allvaret öfver hans ansikte och hans åtbörder, den styfva rytmen i hans steg och det puritanska snittet af hans dräkt. Äfven hans barn — den unge amanuensen och de båda fullvuxna döttrarna — föreföllo hemma i dessa kalla, stela rum. De liknade alla sin far, voro storväxta, viljestarka och allvarliga som han, tunga, lidelsefulla lynnen, utan skämt och utan gratie. De beundrade och efterliknade honom. Men den gammalsvenska konservatism, som imponerade i faderns mäktiga, stridsamma natur, föreföll hos dem komisk, som en rustning, hvilken de voro för unga att bära.

Men den, som absolut icke föreföll hemma här, var frun i huset själf, hur mycket hon än bemödade sig att foga sig efter sin omgifning. Hon, dottern af en gammal, rik släkt, hvilken mer än ett sekel fört de stora godsägarfamiljernas förfinade existens, hörde till en annan värld än den man hon valt och de barn, hon gifvit lifvet. Redan i sitt yttre var hon så olik dem, som en kokett liten Tana-grafigur är olik några af groft material tillhuggna människobilder. Hon var liten och spenslig med smala händerpå tunna handlofvar och små fötter med höga vrister. Åldern hade icke nänts störa det sirligt afvägda i hennes gestalt eller beröiva åtbörderna något af deras medfödda behagfullhet. Ehuru hon, kufvad som hon var af allt det tunga och allvarsamma ikring sig, i sin toalett eftersträf-vande allt annat än just den färgrika och glädtiga lyx af band och blommor, som ensamt skulle hafva passat henne, kunde dock icke alla de mörka tyger och de tunga hårklädslar, hon begagnade, förtaga det drag af ungdom, som ännu dröjde i hennes lätta gång, i ögonens leende och i glansen öfver hennes hår, där blott en ensam silfverstrimma vittnade, att ägarinnan passerat lifvets middagshöjd.

Afven hennes inre människa hade ursprungligen varit lika skild från sin omgifning som den yttre. Det rådde mellan henne och Hessler den djupa klyfta mellan dem, som hafva sin odling ärfd genom långa ätteled, och dem, som förvärfvat den i första hand. Det finnes i dessa gamla familjer, i livilka rikedom och intelligens gått hand i hand, en egendomlig epikureism, som i det offentliga lifvet yttrar sig som en aldrig svikande förbindlighet och i det privata som ett nästan religiöst svärmeri för allt hvad tillvaron bjuder på af fest och skönhet, en epikureism, som har tviflets allra älskvärdaste småleende för dagens dogmer och kannstöperier och en stålsättande ironi för världen och dess brokiga orättfärdighet. Det är denna epikureism, som teoriernas allvarsmän kalla tanklöshet och frivolitet, utan att förstå, att den är resultatet af en orygglig visshet om världskomediens eviga oförbätterlighet och en stark känsla af den makts närhet, som låter allt, som är ljuft, förvissna — dödens. Det är på grundvalen af detta, som denna epikureism djupt hatar allt rättshafveri, men finner något af evighet i livarje flyktigt moment af lycka, vinkande oss i ett vinglas eller ett kvinnoöga...

Att fru Ida Hessler en gång hört till just en dylik krets af älskvärd flärd och världsklok munterhet, före-sväfvade

henne ännu trots den långa tid hon lefvat i en rakt motsatt atmosfär. Icke tydligt, men i oklart vemod, som öfver skratt, som hon ej fått skratta ut, och en lust efter lyx och umgängeslif, som hon ej fått tillfredsställa, kände hon detta helst de långa förmiddagarna, då hon, öfvergifven af de sina, satt ensam i sin stela våning. Ofrivilligt drömde hon sig tillbaka till sin ungdom, och i minnetsförskönande dagar återsåg kon sitt fädernehem, hvarje vrå af den stora egendom, där hon vuxit upp ...

Hon gick en ljuflig sommardag genom den vidsträckta engelska parken, genom lindalléer med bisurr i kronorna och solfläckar på marken, förbi dammar med brunt vatten och simmande neckrosblad, till ett gammaldags vänskapstempel i kinesisk rococo. Hon gick genom den soliga trädgården, en gammal klosterplantering med Gravensteiner och Bon-Chretiener, där våra mormödrars gammaldags rosarter blommade på häckarna, och ett tropiskt vinddrag drog genom luften från det öppna orangeriet. På terrassen bakom den gamla solvisaren reste sig byggnaden med en fläkt af svensk storhetstid öfver sin facad med de slottslika barocktornen, och än i dag förnam fru Ida med en rysning af välbehag den högtidliga svalka, som mötte, när man steg in i vestibulens hvita hvalf... Därinnanför lågo alla de rum, där hon tillbragt sitt flicklif. De befolkade sig med ens med anletsdrag, en gång skrattande och lifliga, men nu döda, med stämmor, som förstummats, minnen och episoder, slingrande i hvarandra som arabesker. Därinne funnos barnkammare, så fulla af äfventyr som sågböcker och lekstugor, så rika på upptåg som gammaldags bilderark. Där funnos sofkammare med de tokigaste drömmar om bandrosetter och kyssar under de brokiga sängförhängena, förmak med smussel och skalkstreck i skymningen och halfkväfda förklaringar på de små sofforna, salonger genljudande af julgillens och släktkalas' bullersamma glam, fyllda af skratt från pantlekar, doft af dadlar och Constantia, sorl af socker, smältande genom brylåns halster. Där funnos balsalar fulla af gammal dansmusik, Lanners valser och Sailor Boys polska, med netteldukskjolar och frackskört, figurerande öfver tiljorna. Men rikast pulserade kanske lifvet vid jakttiden, när grannskapet samlades till festtaffel i högtidssalen. Ljusen i malmstakarna kastade reflexer af guld och blod på alla vapen, med hvilka väggarna voro täckta, och på de dryckeskärl af fajans och tenn, som prydde ekskåpen. Jägarne förde in i samkvämet det öfvermod, med hvilket friluftslifvet och den tillfredsställda jaktpassionen rågat deras sinnen. När de sade sina damer artigheter eller drucko hvarandra till, hade deras blickar ett uttryck af lifslust, som stegrades till skryt och feber inför alla do minnen om död kraft och multnad glädje, som fyllde rummet, inför värjfästena, hvilka döden vridit ur seniga händer,inför dessa välkommor och stop, hvilka en gång gömt allt dryckesklubbarnes larm och skratt, men som nu blott voro vittnesbörd om döda mäns döda lycka ...

I ingen omgifning kunde Hessler hafva varit mer främmande och vilsekommen än i denna, och dock var det just därigenom, som han lyckats bemäktiga sig Idas fantasi. Det lidelsefulla i hans natur och det stränga i hans lifssyn, hans energi och hans härsklystnad, allt gjorde honom till en man för sig, i allo skild från de dådlösa njutningsmänniskor, med hvilka Ida eljes umgicks. Det drag af kväkaraktig tyngd, som präglade hans person och som först förefallit henne löjligt, oroade henne snart som en protest och en förebråelse. Till sist behöfde hon blott se honom, för att, ung och svärmisk som hon var, erfara denna för döttrarna inom de högre samhällsklasserna icke ovanliga ängslan att lefva i okunnighet om lifvets verkliga mening, på sidan om dess stora och väsentliga ting, och livar dag, som förgick i skämt och nöje i veckornas vanliga muntra flärd, började plåga henne som stulen från tillvarons allvar. I denna känsla, som på en gång var ett ungt blods dunkla lust att verka och en leda vid för många balkonversationer, började hon intala sig själf, att idel tomhet rådde i den omgifning hon lefde, och ju mer hon slog fast som innehållslös sin umgängeskrets sorglöshet, hvilkens leende visdom hon var för ung att begripa, dess starkare terräng vann Hessler i hennes själ. Hon diktade upp honom till en formligt apostolisk representant för allt livad lifvet ägde af märg och kärna.

Själf befäste Hessler detta intryck genom att uppträda med hårdheten hos en straffpredikant. Men denna straffpredikant var förälskad öfver öronen, och inför denna unga flicka med sin trollkrets af förfining och elegans fick hans sträfva väsen en tafatthet, som var älskvärd. Afven om han ansträngt all sin en smula bondsluga förmåga att bedöma människor, kunde han icke hafva valt en position, som passade honom bättre än denna blandning af sträng domare och försagd tillbedjare ...

Så hade det gått till, när Titania räckte Bottom sin hand, och Ida Kempf mot hela sin familjs vilja äktade Bernt

Hessler.

Sedan dess hade nu många år gått, och fru Ida hade icke blifvit lycklig. Hon begrep icke rätt hvarför, ty ännu i dag älskade hon den starka despot, som blifvit hennesman, och beundrade lians kraft, hans outtrötteliga kamp för sina ideal.. . Hon hade barn som hon höll af och ett hem, där hon vant sig lefva. Och ändock kände hon sig icke lycklig, men förmiddagar som den i dag förekom det henne, att hennes fantasi en gång lupit bort med henne, och sedan dess hade hela liennes lif varit ett långt misstag. Hon hade längtat till en värld, dit hon ej hörde, och nu hade det gått henne som en sydländsk växt, omplanterad i ett berglandskaps hårda luft och karga jordmån. Den växer, känner tacksamhet mot torfvan, där den står, synes ett tanklöst öga frodas, men glömmer dock aldrig den helt annorlunda glänsande blomning den kunnat ernå därnere i yppigheten, i det varma solskenet...

Men just då fru Ida hunnit denna punkt i sina fantasier, brukade det ringa på tamburklockan. Hon for upp med denna olust inför verkligheten, som vi erfara, när en objuden realitet väcker oss ur våra drömmar. Bestört o såg hon på vägguret, att det redan var middagsdags. Åter hade lion drömt bort en förmiddag, och hon sprang till sin spegel, rädd att icke i sitt yttre finna den stillfärdiga värdighet, som blifvit hennes andra jag... Det finns speglar, som de stora venetianska, liksom enkom till för att i all dess glans återgifva den bländande skönhetens reguliära drag, det finns andra som de buktiga rococospeglarna, leende frestare till moucher och puder, till puts och koketteri. Fru Idas empirespegel var en rigoristisk mentor, som alltjämt kräfde äldre, mer missklädande moder och lät henne trycka den tunga hårklädseln allt djupare ned öfver sitt ännu ungdomliga hufvud.

Vid middagstiden samlades åter den Hesslerska familjen. Sonen i huset kom hem från sitt ämbetsverk, lade ifrån sig sin portfölj med något af den varsamhet, med hvilken man i pietistiska hus lägger från sig bibeln, och satte sig i en tankfull ställning, som han lärt af sin byråchef, med högra handens pekfinger vid tinningen. Han hade något vekt och osäkert i ansiktsuttrycket, som mildrade det ansträngdt stela och tunga i lians hållning. De båda fullvuxna döttrarna kommo hem från syföreningar och kvinnomöten och gingo långa och karlavulna genom rummen. Ändtligen anlände Hessler själf upphettad af ett plenum i kammaren eller trött efter en förmiddag vid skrifbordet. Man bad till bords och spisade förströdt och under tystnad — ensamt fru Ida syntes njuta af maten — en smula gourmand satt ännu ihenne i trots af en omgifning, hvilkens kulinariska ideal var den heliga svenska husmanskosten... En fråga för dagen bragtes på tapeten, men samtalet gick trögt, som i alla kretsar, där det blott finnes en och därtill mycket absolut mening. Efter middagen satte man sig kring kakelugnens vinterbrasa, och denna skymningsstund, då bränderna sprakade och dunklet täckte ansiktena, var kanske den enda af dagens timmar, då familjens samvaro fick en förtroligare karaktär. Hessler slog sin son på axeln eller smekte någon af döttrarna; han räckte fru Ida sin hand med en åtbörd, som kunde vara ett kärlekstecken, en bön om tillgift för någon dunkelt känd orättvisa, eller en förbiilande skymningstanke på döden, och var han riktigt vid lynne kunde han vända sig till sin son och i en för honom ovanligt öm ton säga:

»Om vi skulle be mor läsa något för oss!»

Han visste, att han gjorde henne en glädje med denna fråga. Ty fru Ida hörde icke blott till de många, hvilka i dikt finna tillfredsställelse för ett lifsbehof, men äfven till den långt fåtaligare klass af läsare, för hvilka fantasiens värld ter sig med samma frestande påtaglighet som en roll för skådespelaren. Hennes stämma ryckte henne själf med. När hon läste högt kände hon bedårande starkt det dubbel-lif, som konst låter oss lefva.

Läsa något högt! Det var icke så lätt i detta hem, där en så ofantlig del af litteraturen var satt på index. Lyckligtvis ägde man folksagorna, och det var ett område, där Hessler och hans fru — bondsonen och herrgårdsdottern kände sig lika gärna hemma. Med sin höga, spröda sopran, som ännu trots åren darrade af lif och munterhet, började fru Ida läsa dessa sagor, som man endast kan läsa dem, när man under en fantasirik barndom lefvat sig samman med den fria natur, ur hvilkens sköte de kvällt med sin friska doft af skog och äng, när man livar vintermorgon i märkena på snön sett fotspår af tomtar, som under natten gjort puts med kornas jufver och sädesbingarna på logen, när man hvar sommarkväll sett Soria-Moria slott tindra i aftonrodnaden. Men särskildt älskade fru Ida alla de sagor, genom hvilka drog som ett gäckande eko af naturens egen lustighet, sådan den sammanväfd af skräck och spefullhet på en gång lockar och isar oss i löfvens prassel i skogsdjupet, i ett

regnväders retsamma lekfullhet med de fallande dropparna, i kärrets gutturala skratt, när foten sjunker på den osäkra tufvan — det är den lialft hemska lustig-het, som skapat skogsråna, myrens irrbloss och furumons huldra.

Midt i ett dylikt äfventyr brukade man störas af jungfrun, som kom in. Med en suck stannade fru Ida midt i en mening — hon visste, att nu var denna stilla timme och dess sällsynta stämning af förtrolighet förbi. Det var aftonens post som kom: bref, tidningar, korrektur och böcker, alla de bullrande fridstörarne utifrån. Hessler sprang upp, kastade sig nervöst öfver sin korrespondens. Från sin låga stol vid brasan iakttog fru Ida med stigande spänning minspelet i hans ansikte. När han slutligen grep Stockholmsposten, klack det till inom henne. På sista året hade denna tidning blifvit självfva hufvudfienden till hennes lugn; där skref ju Otto Imhoff, denna unga galnpanna — fru Ida använde ofrivilligt i sin tankegång sin mans uttryck — som slumpen låtit bo i samma hus som de, och det var henne en daglig orsak till undran, hur denne unge man, som såg så vek och barnsligt lycklig ut, där han gick med sin fästmös arm i sin, kunde vara så djupt fördärfvad och hysa sådana förfärliga åsikter. Hade han nu också i dag skrifvit några gemenheter mot hennes man? Ja, det måste vara en artikel igen — hon kunde se det på det uttryck af förbittring, som flög öfver Hesslers ansikte.

»Är den uslingen nu framme igen», ropade den unge amanuensen och sprang upp. »Och den skall man vara tvungen att möta här i trapporna alla dar ... Gud vet hvad han kan taga sig till. Jag tycker, han stirrar riktigt hemskt på en, när man möts.»

Hessler instämde. Han kastade tidningen ifrån sig och gick med stora steg af och an i rummet. Han talade för sig själf afbrutna ord om bitterheten af att dag ut och dag in se sin gärning misstydd och förhånad. Det var en verklig grämelse, som sjöd inom honom, men hans åtbörder voro offentlighetens stora och oäkta, och hans röst fick något af skådespelarens beräknade patos.

Så tog han sina papper och gick tyst och mörk in i sitt arbetsrum. Det kom en tung förstämning öfver kretsen, och strax därpå bröto barnen upp. Fru Ida blef ensam i den tysta salen. Brasan hade brunnit ned. Väggurets pickande hördes sträffc genom tystnaden. Fru Ida sökte läsa vidare i sin sagbok, men det var, som orden plötsligt förlorat all kraft på fantasin. Rummet var fullt af offentlighetens stora ord, och leende i mjugg skyndade sagovärl-dens bebyggare mot dörren. En gammal fru, som ej var lycklig, blef ensam kvar vid en kolnad vinterbrasa och en sagbok, som ej ville gifva illusion. —

Tre trappor upp i samma hus låg Otto Imhoffs rum, med dess dubbla karaktär af förmak och studerkammare. Det fanns en smyg därinne med soffor, blommor och små broderade möbler, som bar prägel af hem och kvinna, utan en skymt af ungkarlslägenhet, och en annan med skrifbord, bokhyllor och stora högar med tidningar och broschyrer, som skvallrade om skribleryrket. Själf tycktes Otto en smula förändra utseende allt efter de delar af rummet, i hvilka han befann sig. När han på den lilla chaiselonguen mellan blomsterbordens doftande växter väntade på Annie, hade hela hans figur en lycklig ung dandys älskvärdhet. Mun och ögon logo skalkaktigt och fint. De hvita fingrarna rörde ofrivilligt vid broderiets frans i en otålig lust att smeka. Med den intagande motsatsen mellan de drömmande ögonen och den styfva hållningen, mellan den veka munnen och de martialiska mustascherna liknade han en älskare i ett italienskt maskspel, som på lek antagit något af capitanons krigiska värdighet. Det var uteslutande en människa för sig, som sörjde och gladdes med sitt innersta och äkta, och med handen sträckt mot sin älskade vandrade genom människohoparna på en drömd stig. Men när han slog sig ner vid skrifbordet modifierades hans yttre. Han blef med ens mannen som har andra bakom sig och talar i fleras namn, med ett drag af sektledarens salfvelse öfver sin person. Medan han skref, upprepade han orden med folkmötets effektfulla tonvikter och gester, som voro deklamatoriska.

Denna januarieftermiddag hade Otto helt och hållet sin officiösa min, där han satt nerhukad öfver ett pappersark och tyckte sig icke finna nog starka tillvitelser för den polemiska ledare han författade. Tid efter annan kastade han pennan och lyssnade med ett förhårdnadt drag af skrämsel öfver sitt ansikte. Det var alltid en och samma hörselhallucination, som plågade honom, bullret af någon, som långsamt steg uppför trapporna och närmade sig hans dörr,

— men alltid med samma tunga gång och samma hotfulla rytm öfver stegen. Det blef till sist outhärdligt. Otto

smög sig på tåspetsarne till dörren och tittade ut. Ingen människa syntes till, men han hade icke väl satt sig igen, förr än det dofva trampet på nytt genljöd i hans öra.Slöt han en sekund ögonen, var det som dörren flög upp för ett isigt vinddrag, och Hessler trädde in. Otto vågade knappt se upp af rädsla att finna fiendens resliga gestalt lutad öfver karmen af sin stol.

Två månader hade förflutit, sedan Hessler flyttat in i huset, och för hvar dag som gått, hade Ottos oförklarliga oro blifvit starkare. Tanken att Hessler förföljde honom hade bemäktigat sig honom som en fix idé, hvilken han förgäfves sökte le bort — den terroriserade honom med mörka aningar och syner om öfverfall och blod. Den sög näring ur dagens minsta obetydligheter, seende hat i blickar, skadeglad triumf i skratt, och faror och försåt bakom dörrar, som öppnade sig, omskapande det borgerliga huset med sina lugna trappor till en fantastisk skräckens boning, där allt varslade undergång: Hesslers min, när man möttes, ett ord hördt i förbifarten, ett obekant ansikte, som plötsligt dök fram i en trappafsats. Och när Otto utmattad af alla dessa oräkneliga sinnesrörelser sent på aftonen släckte sitt ljus, slog mörkret hemska ljud af ängslan för hans öra. Half-sofvande och halfvaken drömde han vilda feberdrömmar, som i sin trollspegel förvredo dagens intryck. De växlade i småsaker, dessa drömmar, men kunde dock alla återföras som till en grundtyp, i hvilken Ottos egen oro på ett egendomligt vis förband sig med en af dagens rymningsliistorier.

Otto såg sig själf sitta och studera en af Hesslers artiklar på sin egen redaktionsbyrå. Men bäst han läste, flög tidningen ur hans hand som ett lefvande väsen med två stora, hvita vingar, och gripen af vansinnig ångest kastade Otto sig på döi’ren och kom ner på en gata. Det var en oändlig avenue, snötäckt med flämtande lyktor i hörnen, och barhufvad sprang han som för lifvet, förföljd af steg, som nalkades från alla håll. Tungt som af regementen trampade de ner för backar, knarrade mot snön och gensköto från svarta gränder. I en allt vildare flykt ilade Otto vidare, förbi ansikten, som han sett, han visste icke hvar, och hus, som han varit i, han visste icke när... Andtligen slog han sig fram genom trängseln vid en järnväg och kastade sig handlöst in i en mörk vaggon. Så tog en aldrig lyktande hetsjakt vid genom okända kontinenter och städer, ner för floder och ut på en hafsbukt med hvita gäss, och öfverallt följdes han i hack och häl af Hessler och dennes hundra handtlangare. Han bytte tåg. Han kröp ner i en trång koj på en ångare och gick genomen hamngata med ostronskal till ett litet hotellrum med blå sehagg, och där låg han en evighet gömd under en tung dunkudde . . . Och åter ut på resa. Han bytte tåg. Åkte öfver ett mörkt torg. Folk med blek, hvit hy vände sig och tittade efter honom. Han var visst igenkänd. Han gick till en coiffeur och lät raka af sitt skägg. Det var i Paris, på Rue Rivoli. Men när han steg ut, stod han i porten på sitt hus i Stockholm, och en liten man med ögon som eldkol under en sliten stormhatt — det var portvakten — grep honom i rockskörtet och ropade med hes röst: Otto Imhoff... I detsamma kom Hessler. Lugnt och obevekligt som ödet gick han emot Otto . . . med ett vapen i sin hand.

Här brukade Otto skrika till och vakna. Det var morgon. På ömse sidor om rullgardinen rann vinterns glåmiga gryningsljus in, spående snarare död än dager med sitt bleka, som från ett svepningslärft återkastade sken . . .

Denna januariafton kände sig Otto mer än vanligt nedstämd och missmodig. Som en följd af Hesslers oförtrutna agitation hade det mot ett par unga fritänkare riktats åtal och andra åtgärder, hvilka tycktes Otto vara det mest upprörande uttrycket för den reaktion, som allt tyngre lade sig öfver landet. Partiman som han var, såg han icke de åtalades ofördragsamhet — de uppträdde själfva med kolportör-naturers hela fanatism — men blott maktägarnes, och deras sätt att möta åsikter med våld föreföll honom som en brutalitet utan like. Hans hjärta sammandrogs af harm. Nu i dag hade domen fallit — den löd på fängelse. Otto sökte förgäfves samla all sin lidelsefulla vrede häröfver i en artikel. Orden sveko honom — otålig gick han af och an i rummet. Så dref oron honom ut, — han längtade att råka någon liktänkande, någon för hvilken han kunde få utgjuta sin harm, ty blodet kokade i hans ådror, som han varit vittne till den scen i Pisa, då ofördragsamhetens typiska representant riktade sin knytnäfve mot ateisten Shelleys hufvud. Det föreföll honom som en allmän uppståndelse skulle råda öfver denna moderna inkvisition.

Men därute mötte Stockholm tvärt om med sitt allra sorglösaste leende, koketterande i januaris snöhvita galadräkt, lik en skön kvinna, skälfvande af njutningslust. Med sina glädtiga steg och sin doft af fest tycktes

gatorna vara förrum till alla de gemak, där vinterns karnaval dansade fram. Öfverallt stannade vagnar. Unga damer stego uti ljusa baldräkter med pälsverk öfver axlarna och spets-hufvor öfver blond frisyr. Ett ögonblick tecknade de sig i all sin blomsterlätta lyx mot den kalla vinterluften, bedårande att se på mot gatans bakgrund af snö som persike-träd i blom mot en hvit alp. De till hvardags så döda husen genljödo af lif och lefnadslust. Skratt och skämt trängde ner för trapporna öfvermodigt, som när det gör ondt i bröstet af lycka, och när dörrarna slogos upp till de med grönt smyckade porthvalfven, slog en berusande strof om valstakt, kvinnoskönhet och champagne ut på den mörka gatan.

Men hvem mer än Otto tänkte på åtalet, på samvetsfriheten, som kränkts? Med allt växande bitterhet i sinnet gick han sakta ner mot stadens centrum för att dock råka någon allvarsam människa, någon, som sörjde som han och var missmodig och förgrämd som han. ..

Men öfverallt gingo böljslagen af lust och nöje lika höga, ryckande alla in i sitt sorl. Högljudda skaror skyndade till alla förlustelseställen. Utanför teatrarna stodo skrattande grupper — det var mellanakt — med den eld i ögonen, som är en återglans från fantasiens land och dess sorg och glädje rikare än verklighetens. De stora kaféerna voro öfverfulla. Genom de skimrande salarna trängde det bedöfvande bullret af människor, som passioneradt sökte glömska. Orkestrarnas operettmelodier trängde med otålig lifslust och hetsiga drömmar genom af alkohol tända blod. Småningom hade Otto på sin vandring sett alla sina vänner och bekanta, frihetspartiets alla framskjutna medlemmar, och samtliga tycktes de lika ifrigt som alla andra deltaga

i hetsjakten efter nöjet utan tanke på något annat. En satt och drack punsch med ett kotteri glada medicinare, en annan gick ner på en varité för att s’encanailler efter en familjemiddag, med hvita halsduken dold under pälskragen, och i ett gathörn såg Otto slutligen Sivers själf öppna dörren till en hyrvagn för en florhöljd dam. Den store partichefen hade en min på sitt halft bortvända ansikte, som han stred mellan sin plikt att vara inkognito och sin lust att blifva ertappad på äfventyr.

Ottos sorgenliet blef allt djupare, där han ensam med sin kränkta frihetsdröm gick bland alla de nöjets lusteldar, som glimmade rundt ikring. Hans steg förde honom vidare och vidare, till dess han ändtligen fann sig stå på Lejon-backen med Stockholm framför sig. Där såg man först helt den nimbus af fest, som glänste öfver staden, där den log under en vinterhimmel också den i festskrud med gnistrande stjärnor. De liksom sjöngo en enda kör af nöje, alla de tusen ljus, hvilka i tindrande paralleller och bågar följde byggnadsräckorna och aftecknade sig i vattnet med reflexer, som liknade gyllene kommata. De svarta människohoparna sorlade muntert af och an. Stadens buller nådde dit upp, förvirradt som från en aflägsen kermässa.

Men när Otto stod där, ansikte mot ansikte med denna nöjets stad, fick han plötsligt klart för sig icke blott orsaken till det svårmod, han erfor denna afton, men äfven det ohjälpligt tröstlösa i hela sitt öde. Han var en drömmare och en fantast i en nykter tid och midt bland nyktra människor. Därför skulle hans lif också blifva en enda ofruktbar självförbränning, ty allt som för de andra var litet harm och litet axelryckning, något som kunde skrattas bort och glömmas, det var för honom aldrig lyktande grubbel och smärta, något religiöst, sammanvuxet med hans varelses alla fibrer. Som en ensam, allvarlig Don Quijotte tog han del i partiväsendets stora skenfäktning, där alla de andra blott tänkte på att göra mest möjlig effekt i de roller de valt, och medan han nu såg ned på de sorlande massorna, upptagna af det som alltid upptager dem — bröd och skådespel — fick han en svårmodig längtan till de exstasens pingsttider, då mänskligheten ensamt rusig af sin inre dröm lyckats slita sig lös från verkdagens små omsorger och förlustelser för att ensamt lyssna till den idéernas helg, som tonade inom dem . . . För ett ögonblick förändrade Stockholm — genom någon omedveten idéassociation i hans inre — sitt utseende, trängde mörk och medeltidsaktig ihop sig inom en svart ringmur, blef till Gustaf Vasas Stockholm, sådant det ligger i vår fantasi, med gammaldags vakttorn och gaflade hus med vindsvalar längs de skumma gatorna. Men genom dessa gator blåste reformationens högtidsväder, och besatta af sin hänryckning stormade vederdöparne kyrkorna . . .

En sekund räckte synen, och Otto stod åter ansikte mot ansikte med nittonhundratalets lugna och lättsinniga Stockholm. Ensam med sin sorg och sin kränkta frihetsdröm gick han åter hem genom de skrattande folkhopar,

som fyllde gatorna, hem till det grå huset, där hans kraftförrann i en vanmäktig kamp mot hans egen tankes sjuka hugskott. Om hans bleka gestalt slog porten igen doft som en fängelsedörr.

*

V.

»Ja, älskling, slå an en melodi, och spela mig långt bort, hvart du vill, blott bort från verkligheten.»

Otto hviskade dessa ord i en upprörd ton där han med blekt ansikte och febertindrande ögon stod lutad emot Annies flygel, medan hon själf satt vid den öppna klaviaturen. Det var en skymningsstund i Annies rum. Genom fönstret, som mellan de tunga gardinerna afskar en trekant af en mulen vinterhimmel, föll dunklet in, bredande veck efter veck af sina svarta skuggor öfver hvarje föremål därinne. Snart varsnade de älskande icke mer af hvarandra än ögonen, och deras blickar försänkte sig i hvarandra med skymningens sjuka längtan efter en värld, där deras tankar kunde bygga och bo i evig maj, bortom det vintriga och grå, som var verkligheten. Men utanför fönstret låg Stockholm, kallt och hårdt mot en blek luft, en förvirrad stenmassa, kring livilken människorna kretsade förvirradt genom dimman, i bekymmer och förtret.

»Men hvad vill du då jag skall spela?» frågade Annie med en stämma, som ofrivilligt efterliknade Ottos och utan att hon visste hvarför blef lidelsefull och låg.

»Spela hvad du vill, blott något, som leder oss bort från gatorna där vi gå och husen där vi bo, mot okända kuster och länder, som icke finns... Märker du icke» — han fortsatte i samma lidelsesjuka ton, ordrikt, som fantiserade han öfver en dikt — »märker du icke, hur allt ikring oss blir damm och smuts, förgrofvadt och förråadt? Låtom oss fly bort, innan lifvet hinner andas rost på våra sinnen, medan ännu vår längtan är ung och förmår bära oss, medan ännu vår kyss har festens rus och vår leda sorgedagens allvar ... Jag är så öfvertrött på att evigt genomlefva den gamla almanackan, att möta tisdag efter måndag ochtomhet efter tomhet, och olidligt grå är hvar dag, som hvar-dagsklädd kommer till min hufvudgård och bjuder sin vanda plåga ... Jag är så öfvertrött på gamla ansikten och gamla ord, på skratt, som klinga tomt och sorger utan storhet, på människornas strider, af hvilka aldrig någon frukt blir . .. Jag längtar till de drömda länder, där leendet lyser evigt ungt och människorna hafva en lyckligare daning, till de länder, som mellan guirlander af okända blad och rosor med opröfvad vällukt stråla emot oss på målade solfjädrar och gammalt porslin... Du spelar en menuett af Monsigny, skalkaktigt öm och sirligt sorgsen. Stäm upp den! Som en snäcka med en förgylld svan i stäfven för den oss öfver aftonstilla vatten till de öar Wattaeu ensam sett, där springvattnens sorl är lycka, trädens sus sällhet och skuggan en enda smekning. Och du är Celinde, och jag är Mezzetin; mitt hufvud hvilar i ditt sköt, och din blick smeker min panna. Det är ditt hjärtas strängar, som mitt finger leker med på mandolinen, och mina tankar äro solreflexerna, som komma och gå bland sidenblommorna på din kjol...»

Otto tystnade plötsligt som väckt ur sina drömmerier, skrattade förtrytsamt och slog sig ned på soffan i fönstersmygen. Men ansiktet vände han in mot det mörka rummet, där Annies lilla kraftiga figur skymtade otydligt bakom flygeln. Andtligen började hon spela. Först skyggt och osäkert, som fruktade hon, att tonerna skulle ljuda allt för lekamligt mot deras längtan, allt för jordbundet i skymnings-timmans tystnad. Men efterhand blefvo hennes anslag säkrare. Melodi fogade sig till melodi utan att hon tänkte därpå eller valde. Hon spelade icke hvad Otto talat om, icke heller sin egen älsklingsmusik. Hon spelade, som man talar i skymningen, då bekännelser och dolda tankar ofrivilligt komma på ens läpp, medan ord rada sig till ord skenbart på måfå och dock med inre samband, med en skymningsbikts omedvetna logik.

Hon hade velat få fram all den tillförsikt, som var hennes väsens grundfärg, en brusande hymn af kraft och hälsa, stark nog att förskingra det missmod, som i dag fjättrade dem båda, förlamande deras viljor. Men i detta skymningsmörker var det icke hon, som ägde herraväldet öfver tonerna, de behärskade tvärt emot henne och röjde för henne hemligheter, som lågo gömda i hennes eget bröst utan att hon förut vetat därom, en oro, som

växte och som hon ej förstod, dunkla aningar om sorger och ofärd, somsmugit sig in i hennes blod, hon visste icke hvarför, men som nu brände som gift i hennes ådror.

Hon spelade Schumann, fragment af de mest patetiska delarna af Kreisleriana och Arabeskerna. De oroliga tonerna aflöste hvarandra som ängslans frågor om lif och lycka och gensvar, som ljödo brustet genom tomma hallar. De brusade upp i en paroxysm af fröjd med rop af lidelse och ett regn af kyssar öfver halfblundande ögon och föllo åter tillbaka i sorg med dyningar af ångest, händer, som vredos i mörkret, och löpte till sist ut i dof entonighet, något som den tröstlösa stillheten i en öfvergifven kvinnas kammare.

Hvad var det för ett svart spöke, som närmade sig och skulle kasta sin skugga öfver hennes framtid V Hon var ung och stark och kräfde sin anpart af lyckan, men hur kunna kämpa för den mot det formlösa, och hotfulla, som nu sänkte sig öfver hennes lif, och bakom hvilket hon, som bakom tragediens förhänge, anade förtviflans stelnade anletsdrag och en ångest, som isade hennes blod?

Så grubblade hon, och medan hennes fingrar trefvade af och an i ängsliga kromatiska gångar, sökte hennes öga genom mörkret Ottos ansikte... Det såg åldradt ut som en gammal mans, där det skymtade i fönstersmygen med vinterdagens sista ljusstrimma darrande öfver kinderna glåmigt som från en veke, hvilken brunnit ner i pipan. Hon ryckte till. Hvad var det för en hemlig sorg, som kunnat så förändra den man, hon älskade? Ty han var förändrad och blef dag för dag annorlunda, mer orolig och böjd. Det var som något hemlighetsfullt fortskridande förstörelsearbete rasade inom honom, underminerande hans lifskraft.

Hon ville springa upp och kasta armarna om hans hals. Men hon kom icke loss. Hennes fingrar voro som bundna vid tangenterna. Den tröstlösa musik, hon mot sin vilja utförde, fängslade henne som en smärtsam njutning, skrämmande och dragande på en gång med en afgrunds trollkraft af lockelse och fasa.

Mekaniskt fortsatte hon att spela, och tonerna blefvo allt tyngre och dofvare. Det var Chopins sorgmarsch, hon kommit in på och som hon varierade med ett öfvermått af dissonanser och kvaltyngda tongångar. Omsider blef det alldeles mörkt därinne, och samtidigt tycktes tonerna få en förökad, fantastisk klang, som af jättelika kyrkklockor, hvilkas slag fyllde upp en stepps tystnad.Det blef olidligt. Med en sista ansträngning af sin vilja for Annie upp och slog igen instrumentet. Långsamt gick hon fram till fönstret där Otto satt. Därute tändes just lyktorna, längs de skumma vägarna. De rödgula gasblossen lyste längs torg och kajer ända bort i ödsligheten mot malmarnas utkanter, och husens mörka väggytor lif-vades af de upplysta fönsterrutorna.

»Se bara, nu tändas alla ljusen», började Annie låg-mäldt för att dock säga något. »Det är tusentals.»

»Ja, och för hvar och ett en människas bekymmer... Ack, Annie, Annie!»

»Men Otto, hvad i Guds namn är det med dig? Jag känner icke igen dig.»

»Ah barn, det är ingenting. — Bara griller! Trötthet! Jag är visst öfveransträngd ... Ser du, det är en evig ängslan, som gnager mig och förföljer mig hela de långa dagarna, och på natten är det en marridt genom ett helvete af drömmar ... Jag tror ibland, att det är gudarnas afund. De vilja slå ner mig, därför att jag är ung och lycklig och äger dig... Tyst! Nu börjar det igen! Hör du det icke, älskling, svara mig, hör du icke stegen, som komma. Det låter tramp tramp, allt tyngre och tyngre. Nej, du hör det nog icke, men jag, jag hör det jämt bittida och sent. Och det är händer, som famla bakom ryggen på mig, när jag stiger ner för trappan, någon, som skyndar efter mig för att hinna i kapp mig, när jag går öfver gatan, och en het andedräkt i nacken, när jag sitter ensam, nerhukad öfver min bok ... Annie, Annie, klockorna skola klinga öfver mig, lika tungt, som när du spelade nyss, och du skall gråta öfverljudt, och jag skall hvarken höra dig eller kunna gifva dig tröst.»

Han hade talat med en flämtande röst. Nu grepo hans fingrar krampaktigt i bordskanten för att åter släppa den med denna känsla af leda, som man med dödstanken i sinnet erfar mot de döda tingen, dessa likgiltiga vittnen till ens sorger, hvilka skola fortlefva sin tunga existens, långt sedan de brustit i sär och förskingrats de tusen darrande atomer, som samman bilda ett människolif.

»Otto, min älskade!»

Annie kände sitt hjärta svalla öfver af medkänsla. Hon ville hviska i hans öra ord, bräddade af all den kärlek, hennes väsen var mäktigt, ord med all en kvinnoömhets läkedom, men hennes strupe snörde sig samman — hon kunde ej fåfram en stafvelse. Vildt och stormande slog hon armarna om honom, som ville hon rycka honom ur händerna på mörkrets makter. Hon pressade sig så tätt intill honom, som skulle hon med sitt hjärta emot hans följa honom på den ångestens midnattsfärd, om hvilken lian talat. Men när Otto kände värman i hennes famntag och sötman i hennes kyss, den sunda rytmen i hennes hjärtas slag, stannade hans oro af och domnade. Han erfor en djup blygsel öfver sin brist på själfbehärskning, och för att förskingra intrycket af sina ord började han hviska henne kärleksord i örat.

»Förlåt min barnslighet, älskling. Det är bara skymningens hugskott. När du famnar mig, försvinna de. .. Se, barn, hur skuggorna bölja rundt omkring oss — det är som färdades vi redan på Styx’ svarta vatten... Men än skola vi lefva, älskling, och narra dem på sina byten, både sorgen, som står och lurar på oss i sin vrå, och döden, hvilken likt en skyltvakt bevakar våra dagar.. . Mun mot mun skola vi glömma lifvets larm och plågor, som två fågelungar hopkrupna mot hvarandra under sin gren glömma höststormarnas oväder, som två barn, hvilka i ett gömställe njuta af en stulen lycka, som lifvet icke unnar dem och snart skall återtaga ... Räds icke för mörkret, älskling, det är sagornas svarta trollkappa, som vi skola svepa in oss i för att få flyga bort... Och bort fara vi till vårt sommarslott bland hägg och hagtorn och snöhvit äppelblom... Bort...»

Och mörkret vecklade sig också om dem, där de sutto bröst mot bröst, som en trollkappa, och de kysste hvarandra bort från en trist och vintrig skymningsvärld. Otto lyfte Annies hufvud mot sin mun med en åtbörd, rik på skönhet. Det var samma sköna handrörelse, med hvilken man på en gång i vemod och i en stolt känsla af, att man är sitt ödes konung och ej dess träl, lyfter till sin mun alla de befrielsens gåfvor, hvilkas gudomlighet människoläpp ej kan prisa nog — vinet, som i pokalen gömmer festlig glömska af hvarje sorg och oförrätt, morfinet, som förjagar smärtan som guld förjagar nöd, och dödsdrycken, hvem helst den är, som gifver förlossning, när en oblid och ojämn strid blifvit oss för tung.

*

VI.

Mot aftonen af den längsta dagen skymtade en kvinnogestalt högst på det vindblåsta Golgata, där himmelen hängde svart öfver bergskrönet. Med en fjällros’ stela fägring öfver sina anletsdrag och en marmorstods hvita ro öfver sin gestalt stod hon där höljd i sin mantel och blickade ut i skymningen.

Hon såg korsfästelsens mysterium: törnet kring Kristi hjässa och blodet, som sipprade ur hans sår, Marias och Magdalenas gråt och längst bort vid bergets fot Jerusalems stad, sorglöst delad mellan kvällens hvila och nöjets strängalek med dunklet rufvande öfver de lykta husen — hon såg allt detta, utan att något af den glans slocknade, som lik skimret af en vinterstjärna låg öfver hennes tinning, utan att det isiga löje domnade, som spelade kring hennes mun. Ensamt ögat hade ännu kvar en glimt af känslornas och lifvets värme, men den tycktes flykta äfven den för blickens allt växande, uttryckslösa skärpa.

Så stod hon där hög och stel och blickade ut i kvällen, lik en drottning, som med armarna och den smyckade barmen stödda mot en loggias marmorbalustrad ser ner på en marknadsplats, likgiltig för den låga hopens lycka och förtviflan.

Men där hon stod och grubblade i dunklet, stördes hennes eftertanke af steg, som närmade sig. Annu en kvinnogestalt skymtade däruppe på det vindblåsta Golgata, trädande fram ur en mörk hålväg, och raskt skyndade hon upp för de öde hällarna.

»Caritas», sade den hvitklädda för sig själf med en stämma utan klang.

I detsamma stod den, hon så benämnt, vid hennes egen sida och rörde med fingret vid hennes mantelflik.

Det var en ung österländsk kvinna med mandelformade ögon i ett olivbrunt ansikte och en mun, frisk och röd som ett berberisbär. Allt hos henne var på en gång knopp och blomma, barn och kvinna. Ungmöns lätta rodnad gled öfver moderns fullmogna kind, och sjuttonårens spänstighet bäf-vade genom hennes dock så yppiga och kraftfulla lemmar. De strålande ögonen hade lätt till leende och lätt till gråt, men syntes lika outtömliga på bägge, outtömliga som solensguld och himmelens blånad, som allt, hvilkets ömhet man ej kan tänka sig försinad. Hennes dräkt hade mättade, djupa färger, som af eklöf, hveteax och drufklasar.

Hon lyfte sin arm med en åtbörd, full af skönhet, pekade på Kristi kors, där det svart stack upp från Hufvudskalle-platsen, omgifvet af grafläggningens mörka grupper, och med en röst, som var hänförelsens och förtrytelsens, började hon tala:

»Du beskådar din triumf? Ty det är du, som dödat honom. Jag såg dig stå bakom Pilati skuldra och hviska orden: hvad är sanning i hans öra. Jag känner väl din isgrå blick och ditt kalla skratt. Det är du, som evigt tager utan att någonsin gifva, och evigt frågar utan att svara. Det är du, som låter länkarna i bönens kedja brista, som lägger misstankens kyla i kyssar mellan föräldrar och barn och älskare och älskarinna och hejdar hvarje hand, som sträcker sig för att uppoffra eller hjälpa... Du är Scepsis, min dödsfiende, som korsar alla mina vägar. Du är skuggan för min sol och frosten för mina frön, bäskan i hänförelsens dryck och den skorrande biton i människornas sinnen, som lockar dem från fromhet och församling, tempel och fädernehärd. Du har intet hopp och ingen tröst att bjuda på, och ändock vill du, att människorna skola släcka ljusen på sina altare och trampa blommorna på sina gårdar.

Du beskådar din triumf? Men från sitt kors därnere skall han besegra dig och alla de kalla marmorfolk, som hyllat dig. Människor och länder skola vända sig från dig och förbanna dig. Fredlös och hemlös utan dyrkare och utan hägn skall du irra genom världen — och blott i skuggan af min nåd skall du finna en fristad, bröd att mätta dig med och strå att hvila på.»

Så talade lion, och som hon ej värdigats höra något svar, skyndade hon bort och försvann åter i den mörka hålvägen. Men Scepsis stod orörlig kvar på samma plats. Ej en muskel störde den förstenade skönheten i hennes drag, och med löjet öfver sin mun kallt och oåtkomligt som solstrimman öfver en alp, betraktade hon Kristi likbegängelse och Jerusalem, som i kvällen sjöng eller sof. —

År och århundraden förgingo som böljslag mot stranden, och åter kom en afton, då Scepsis och Caritas möttes. Det var sent en allhelgonadag utanför Notre-Dame i Paris. Förklädd i en svart kåpa med det svarta doket nerdraget för ansiktet satt Scepsis i domens skugga på stenen underportalens arkivolt, och öfver hennes hjässa tronade den triumferande kyrkan i sten med hedendomen och synagogan träl-bundua vid sina fötter. Rundtomkring svallade mörkret tungt och svart öfver torget bort mot husens torn och gaflar — endast kyrkans rosettfönster lyste som en jättestor passionsros med kalkblad af eld.

Men medan Scepsis satt där och log åt sina egna tankar, fingrande på himmelstuben och solskifvan, som hon gömt under sin kåpa, slogos dörrflyglarna upp, och de strålande skeppen blefvo synliga och altarna med sina broderier i silfver och sina skatter af guld och onyx. Medan orgoma brusade exodus, och sången och rökelsen i ett sista trånsjukt famntag lyfte sig mot hvalfven, närmade sig en procession utgången. I dess spets gick Caritas, följd af aldrig lyktande leder af hillebardierer, korgossar och munkar. Där hon sakta kom mellan bänkarnas rader af böjda hufvu-den, samlade sig all kyrkans glans och all andaktens rikedom öfver hennes gestalt med tusende reflexer öfver ädelstenarna i hennes dräkt och ett fras af majestät öfver klädebonadens veck och fållar.

Hon hade åldrats. Hennes ansikte hade fått matronans fylliga kinder och hakpåse, hennes figur medeltidskvinnans egendomliga hållning med de smala, sluttande axlarna och pösmagen. Men ännu hade hennes anlete den stora barmhärtighetens skönhet och ögonen en oändlighetsglans. Munnen var frisk och röd med ett segergladt drag öfver de stolt hopparade läpparna. På hennes hufvud glänste ärkebiskops-mitran med sina ametister och den gyllene kräcklan i hennes hand.

Så steg hon långsamt ut ur kyrkan, omhvärfd af ljus, rökelse och sång, men när hon såg den ensamma kvinnan på

tröskelstenen, stannade hon som om hon igenkänt hennes ansikte genom doket. Hon stannade och log, och med en röst af makt och nedlåtenhet började hon tala:

»Du ser, jag spådde sant. I hans namn, som du spikade på korset, har jag segrat öfver världen, och själf söker du skydd vid foten af min helgedom . .. Hör då upp med din förmätna kamp och fall till föga! Se dig omkring! Lifvet är en enda fejd, obeveklig som mellan varg och lo i skogen. Jag ensam skänker frid, förbarmande och helg. Ty det är jag, som är kyrkklockornas klang af maning och väckelse, och hoppets sång i dulcimer och psalterion. Jag är kyrkans andakt och klostergårdens stillhet, glömskan, som ler ibägarn och i kvinnans blick, den ömma hand, som helar och hugsvalar och ensamt icke ryser tillbaka för slamret af den spetälskes skramla. Jag är famntaget, som står alla öppet, bettlaren, skökan och publikanen, kalken, hvilkens tröst och läkedom aldrig kunna förbrukas, och ej skall jag rasta, förr än jag samlat alla i min kärleks stad, inom min barmhärtighets ringmur.

Men du, hvilkens sår har du vårdat och hvilkens plåga har du lindrat? Hvar är det goda, du kan lägga i dina gärningars vågskål? Ångest och oro, se där allt du gifver. Du pysslar i mörkret, bygger underliga verktyg och instrument för att narra händerna till synd och ögat till förmätenhet. Du lockar till svartkonst och hemliga vetenskaper, förvillar sinnena bland deglar och retorter och för fromheten i förtviflan med dina gåtors anfäktelse.

Lägg ner ditt högmodiga trots och dina fåvitska vapen. Kläd dig i ödmjukhetens hätta och i ångerns botdräkt. Blif den minsta och den lydigaste i mitt följe, och än kan du finna tillgift.»

Så talade Caritas. Hög och myndig gick hon vidare på sitt kungståg genom natten. Munkarna lyfte de blänkande monstranserna, korgossarna svängde sina ciselerade kar, och skaran försvann i mörkret. Men Scepsis, som åhört tyst och leende, tog af sig sin svarta förklädnad och stod nu framför Notre-Dame i all sin hvita skönhet, där intet tydde på år och nöd, och där sekler som gått ej efterlämnat några spår. Snedt öfver platsen gick hon in i en klostergång upp i en tyst cell, där en munk med blekt ansikte satt och läste bland gamla manuskript, lutad öfver sin Averroës. —

Ar och århundraden förgingo som trädens blad grönska och förvissna, och åter kom en afton, då Scepsis och Caritas möttes. Det var sent en valdag på en vintrig storstads-avenue. Mellan höga byggnader löpte gatan med nybyggda stadsdelars snörräta likformighet, och så långt ögat kunde nå, lyste det elektriska ljuset med sitt hvita skimmer öfver husväggar, snöhöljda trottoarer och långa rader af träd, hvilkas kvistverk tecknade sig svart och skarpt mot vinternattens kalla klarhet. Det rådde ett dödt ögonblicks stiltje öfver gatan. Ingen människa syntes till, men från angränsande torg och gränder strömmade allt det mångstämmiga buller, som en vinterafton fyller en hufvudstads city, sorletaf steg och röster, slamrande åkdon och spårvagnarnas gälla klockor.

Ur ett af de höga husen, som mer entonigt och kasern-likt än de andra liknade ett sjukhus eller ett räddningshem, steg Caritas och vandrade långsamt med lidande gång utför gatan. Ater hade hon åldrats och förändrats. Hon hade blifvit en lång, mager kvinna, utan en skymt af matronans fylliga värdighet. Hufvudet bar hon nedtryckt mot bröstet. Ofverkroppen, med de spetsiga skuldrorna, skakade, när hon gick, och hennes steg voro utan kraft och rytm. Med den magra gestalten i den slitna, svarta regnkappan, det grå-sprängda håret, som oredigt föll fram under hufvan och det stora fårade ansiktet med sina tusen rynkor liknade hon »det röda helgonet», »folkets jungfru». Ögonens glans hade förändrats, stegrats till den smärtsamma branden hos den, som vet sig så all sin kärlek på hälleberget, men som ändock sår, och läpparna rörde sig i smärtsam innerlighet som för att löna otack med ytterligare ord af tröst och hopp.

Så gick hon med en stor hög tidningar och broschyrer under armen långsamt ner för gatan. Men plötsligt stannade hon. Under den närmaste båglampan såg hon Scepsis och hennes gamla motstånderska tycktes i sitt rätta element i det elektriska ljusets hvita sol, i nattens vinterluft, bland snön, som blänkte isigt och kristalliskt. Hon tycktes yngre, men också mer okroppslig än någonsin, ett väsen utan ben och blod, af idel leende, frost och ether. Men när Caritas såg all hennes oförgängliga ungdom, skar det till af smärta i hennes bröst. Hon kände med ens all sin egen ålderdom, besvikenheten af sitt fåfänga kärleksvärf och tröttheten af alla förgäfves gångna vägar.

»Scepsis», och hon började tala, först en smula för-virradt, som en gammal kvinna, hvilken gifver luft åt årslång

grämelse, blandande smått och stort, men småningom blef hennes stämma fast, och orden föllo bräddade af kraft och mening. »Scepsis... Jag har gifvit människorna allt som kunnat skänka dem tröst och lära dem förbarmande, de blå himmelsdrömmarna på guldgrund, trons sötma och kyrkans fristad ... Jag är sången vid deras fester och befrielsen i deras glädje, hvart återtaget hån och hvart framräckt handslag, den lefvande glöden i skaldens ord och världsförbättrarens system, handlingskraften i diakonissans bröst, i nihilistens arm, det tusenåriga ropet och de tusenåriga drömmarna om lycka för alla.Som Elia's oljekruka har min kärlek varit, och jag har skänkt dess rikedom med fulla händer... Och ändock synes mig än allt som det var. Sorgen lika tung, nöden lika hård, människolifvet lika grymt och uselt. Lazarus och Magdalena bida olyckliga den dag i dag som alltid förr. Och om framtiden också skulle ändras och en lyckligare tid spira, är det väl värdt allt hvad jag sett och än skall få se af blod och tårar...»

Hon strök öfver pannan med sin långa, knotiga hand, teg ett ögonblick. Så rätade hon upp sig i sin fulla längd, och i det hennes ögon glänste med all den stora extasens längtan och tillförsikt, sade hon: »Och ändock måste det vara saligare att gifva än att taga?»

Hon fick intet svar på sina ord, ty innan hon talat ut, hade Scepsis åter försvunnit. Hon hade försvunnit och åter blifvit den osynliga makt, som är den världskloka likgiltighetens axelryckning gent emot de växlande dygnens skratt och sorger och människoödenas pockande på lyckan, den tviflets aldrig förstummande röst, som lockar därborta i det svarta töcken, som omflyter den mänskliga kunskapens fastland.

Men Caritas, som återfått sin böjda hållning af trött bekymmer, gick långsamt vidare ner för gatan, vidare på sin rastlösa kärleks tistelväg. Hennes långa, tärda gestalt i hufvan och den slitna svarta kappan tecknade sig mot snön, och do spetsiga skuldrorna skakade, när hon gick.

VII.

»Ja, Hessler börjar spela samma fatala roll för Inihoff, som Karl den förstes hufvud för mr Dick i David Copperfield ... I början tyckte jag det var originelt nog detta sätt att i allt han skref inblanda Hessler, men nu går det icke längre ... Detta stöter på förföljelsemani.»

Det var Stockholms-Postens redaktör, som sade dessa ord, där han stod i sitt mottagningsrum på tidningsbyrån och rökte sin cigarrett framför eftermiddagsbrasan, samtalande med en af medarbetarne... Han var en högväxtblond man med ett vackert, men en smula fadt ansikte, mer lik en tenor än en radikal politiker.

»Ja, ty värr», svarade hans interlokutör, teaterkritikern, en estetisk typ med sitt vårdade helskägg och monokeln i ögonvrån . . . »På de här sista veckorna har Imhoff verkligen sett bra besynnerlig ut. Jag har iakttagit honom, då han går ensam på gatorna. Bäst det är, kan han plötsligen stanna och stå en lång stund alldeles stilla, spejande sig ikring, som väntade han någon fara. Han går tätt utefter husraderna, och man kan knappt förmå honom att gå öfver ett torg . . . Och när han sitter och skrifver häruppe, ha hans ögon en flackande oro. Kanske skulle man tala med någon af hans vänner, men det är icke lätt.»

»Min sann jag vet, livad som är att göra... Det berättas i stan, att Hessler själf börjat bli rädd för honom och tagit en detektiv i huset.»

Här afbröts samtalet af Imhoff, som steg in med en rättad korrekturremsa i handen. Hän var mycket blek, och de båda männen hade en pinsam känsla af, att han hört deras ord. Redaktören, som hade lätt att rodna som en yngling, vände sig in mot elden och gnuggade sina händer som om han frös, och teaterkritikern trummade på fönsterrutan och tycktes med ens helt upptagen af snöfallet, som fyllde deii eftermiddagsskumma luften med en oändlighet af hvita fjun. Otto lade från sig sitt korrektur och tog farväl. Han var färdig med dagens arbete, och med en suck af olust lämnade han tidningsbyrån, där han alltid erfor en välgörande känsla af säkerhet, och steg ut i snön, mot allt detta ovissa och hotande, som lurade därute.

Det var en skymningsstund i april, då snön föll, icke med vinterförmiddagens glädtighet, då flingorna dansa genom den klara luften och knäppa lekfullt mot rutorna, utan med skymningstimmens tunga melankoli, flock efter flock, säfligt och obönhörligt i allt tätare massor. Det blir så tungt att gå och så tungt att tänka. Där man

mödosamt stretar fram öfver gatorna, utan att se annat i den grå rymden än snöns hvita klasar, som falla och falla, får man den förtröttades lust att gifva upp det hela, att sträcka ut sig rak lång och låta snöns svepning begrafva den saknad och besvikenhet, som utgör ens lif.

Otto huttrade i sin ulster, och dunklet föll med en rysning in i hans själ. Hessler hade tagit en detektiv i huset! Det var allt, livad Otto hört af redaktörens ord, men livadbehöfde han också höra mer?... Det var sålunda en detektiv, den långe mannen med det bleka ansiktet och de röda polisongerua, som Otto så många gånger mött de sista dagarna. En detektiv, Otto rodnade af harm och blygsel, och samtidigt tyckte hans fantasi sig se denna figur öfver-allt. Den bleke mannen med det röda skägget skymtade i fönster, bakom dörrar, i all mörka vrår, spionerande, förvridande munnen till en gäll hvisslingssignal, så fort Otto nalkades. Han talade med portvakten i huset, där Otto bodde, rådgjorde med Hessler, hviskade med främmande ansikten, som logo elakt, han sände af bref och bud i smyg och fick hemliga order tillbaka. Det blef en hel komplott, som utspelades därinne rundt omkring honom . . . min gud, hvad skulle man taga sig till, hur skulle man komma undan?

Otto stannade plötsligt ett ögonblick och vände all sin uppmärksamhet inåt, lyssnande till sig själf, som man gör i stunder af ångest och spänning, med ett halfklart hopp att få höra sitt ödes orakelsvar kvälla fram ur sitt eget inre... Men ingen räddningens lösen ljöd genom sorlet af hans tankar. Åter började han gå framåt i snön, drifven framåt, han visste icke hvart.

Emellertid kom kvällen, och det blef mycket mörkt, i det de tunga snömassorna skymde ljus och lyktsken. I detta dunkel, där den enda dagern var den hemska reflexen af snön, i denna tystnad, där bullret af steg och hjul förtogs som emot spån, fingo gatorna en fantastisk, spöklik karaktär. Man gick genom en sagans stad, där människorna drefvos som hvita skepnader mot okända mål af någon makt, som icke unnade dem att hvila, och där slädarna fiögo fram på sina ljudlösa medar som sällsamma dödens fordon stadda på dunkla färder.

Otto ryste, där han gick. Ofrivilligt frågade han sig själf, hvart han drefs denna afton genom snön. Kanske skyndade han just nu mot sin undergång, rakt in i dödens käftar. Ty sådant var människolifvet, att ingen visste hvart ens steg ledde, och man hastade mot de orter, där olyckan gick på post och väntade. Just i kväll kunde det slutliga mötet med Hessler äga rum, och han själf blifva ohjälpligt slagen till marken. Just i kväll kunde lian med dödsskriket kväfdt uti sin strupe få ligga och förfrysa i den kalla snön, medan spöklifvet rörde sig oaflåtligt öfver gatan hvitt och ljudlöst.Men samtidigt med att alla dessa bilder af döden dröjde som en sorgmarschs dofva ackord i hans själ, rörde sig också lifvets instinkter inom honom med en våldsam lust att lefva, och hans ängslan tog plötsligt formen af en feberaktig åtrå efter ett försvarsvapen. Han skulle i alla fall sälja sitt lif så dyrt som möjligt. Ett vapen, ett vapen. Hans hand krökte sig efter en revolver som ett barns fingrar efter en leksak, och utan öfverläggning vände han in på en annan gata och gick rakt på en vapenhandel.

Men när han väl steg in i butiken, ångrade han bittert sin idé. Han stannade strax innanför tröskeln och blef likblek i ansiktet. Det föreföll honom, som han var genomskådad, som bokhållaren, som stod bakom disken, läste i hans inre som i en öppen bok. Otto fixerade honom och tyckte sig finna belåtenheten öfver en gissad hemlighet i leendet kring hans mun. Otto skulle blott behöfva säga sitt ärende, och han skulle le ännu bredare och ropa: »Otto Imhoff, jag känner er!» Och medan han säger detta, gifver han ett tecken i fönstret, så att polisen kommer...

Otto teg, men tystnaden blef omöjlig. Så började han tala med en stämma, som förekom honom tjock och främmande som kom den ur en annans strupe. Men commis'en blott log och bugade. Han tog fram några revolvrar, strök öfver deras blanka pipor och lekte med dem på disken. Han hade en hvit, mjuk hand med en grön sten på ringfingret.

»Det här är nyaste modellen», sade han.

Otto tog en i handen, och samtidigt var det som om han i ett ögonblick varsnat en hardt när oräknelig mängd af bilder — det var en lång kedja med händelser, som skulle inträffa från och med morgondagen ända in i framtidens dunklaste år, och alla dessa scener såg Otto för sig i en och samma sekund med visionär tydlighet. Det var han själf, som gick emot Hessler med revolvern i sin hand, och Hessler, liggande utsträckt framför

honom, med ett märke efter en kula i tinningen, ett svart hål icke större än en ärt . . . Förfärade ansikten sprungo till, och plötsligt bredde sig kring honom ett tomrum, hvilket som en trollkrets skilde honom från allt och alla . . . Det var en sal med en domare, som talade ord, som Otto icke begrep, medan bakom honom mångtaliga röster sorlade, med hvilka han en gång glammat och skämtat, men hvilka nu nämnde hans namn medförskräckelse och kall nyfikenhet . . . Så mynnade allt ut i de hundra olika sorter af mörker, som man varsnar i half-vakua decembernätter; det är mörkret, som ser på en sorg-bundet och tungt som en förtviflad moders öga, det är mörkret, hotfullt som den svarta hösthimmelen, när den spänner sig öfver oceanen, det är mörkret, som på samma gång är tyngd och ångest, tryckande som lager af svart mull. Och detta mörker tycktes evigt, ljusnande till dagar och tätnande till nätter inom samma kalla orörliga väggar.

Så spratt Otto till, betraktade commis'en, men denne stod i samma position med samma leende på läppen. Han betalade och gick.

Men när han väl kom ut på gatan, kände han sig med ens märkligt lugnare till sinnes. Det utstrålade en egendomlig säkerhet från den lilla tingesten han bar i fickan. Blott han vidrörde den, erfor han en känsla af kraft, som han ej förnummit på långa veckor, en trotsig lust att söka bekämpa sitt öde. »Min lilla revolver», mumlade han för sig själf med en smeksam ton, »min lilla revolver», och vapnet verkade upplifvande på hela hans organism som alkohol eller en morfininsprutning. Med ens föreföll hela den hotande katastrofen uppskjuten. Han blef lättare till sinnes med det begär att skämta och att sorglöst njuta ögonblicket, som alla de erfarit, hvilka med klar panna stått inför farans och afgörandets stund.

I stället för att gå hem, beslöt han att öfverraska Annie, som denna afton ej väntade honom, och det kom en förälskad brådska öfver hans steg. Strax därpå var han uppe i våningen, där hon bodde, och han knackade på hennes dörr med en rytm, beräknad att vilseleda hennes gissningar om besökaren.

»Stig in», svarade Annies stämma därinnifrån med hela missnöjdheten af att blifva störd i rösten, och detta förtretade tonfall roade Otto obeskrifligt. Varsamt som en supplikant sköt han upp dörren och trädde på.

Inne i det halfskumma rummet, genom hvars förgrund en brasas fladdrande reflexer kommo och gingo, lyste en lampa längst bort på skrifbordet i fönstersmygen, och där bakom skymtade Annie, skrifvande ett bref, och hennes bröstbild med det framåtböjda hufvudet och den korta bysten tecknade sig skarpt mot den mörka gardinen. Som hon satt där i lampskenet, som förgyllde det krusiga pannhåret och varmt föll öfver de gropiga kinderna, liknade hon medsitt lilla runda hufvud och sin sirliga, nästan knubbiga figur, en af Kate Greenaways ingenuer, klädd som de i ett långt ljust förkläde, under hvars bård med den sommarglada blomsterslingan en cendrillonsko stack fram med sin bandrosett. Hon var het i kinderna af ifver, ögonen glänste — det var en obevakad ensamhets kärlekstankar, som präglade hennes anletsdrag med sin hängifvenhet.

I ett ögonblick hade Ottos öga uppfattat allt detta, Annie och hela rummet, där hon satt, med dess stämning af ljus och hem. Det var ett helt rike, som han hade nyckeln till, ett rike med sin historia, sina minnen och sitt framtidshopp. En varm blodström rann genom hans bröst. Det kom sång i hans sinne. För ett ögonblick glömde han allt utom lyckan att vara älskad.

»Otto, är det verkligen du? I detta herrans väder!» Annie sprang emot honom med ett enda leende öfver ögon och ansikte.

»Joo!... Och när jag steg in, kändes det, som jag var långt fram i tiden, en annan snöig vinterkväll än den i dag, och jag kom hem och ertappade min egen fru vid mitt skrifbord, sysselsatt med att fuska i mitt eget handtverk med något misstänkt författeri.»

Annie drog honom fram till skrifbordet och visade honom brefvets öfverskrift.

»Nej, men satt liten verkligen och skref till mig i sin ensamhet?»

»Jag hade en sådan lust att samtala med dig. Jag hade suttit och klinkat som vanligt i skymningen och blifvit tungsint till mods . . . Det förekom mig, bäst jag spelade på din älsklingssonat Appasionatan, att tonerna vid

sidan af sin klangskönhet hade en fördold mening, som vi människor icke förstodo, men som kanske ägde lösningen på all vår oro . . . Hvem vet om svaren på alla våra frågor icke finnas i ett par ackord af Beethoven . . . Det ena gaf det andra, och så grubblade jag öfver oss, öfver dig, och öfver . . .»

»Tyst, tyst!» afbröt Otto. »Icke något om det i dag! Det ha vi glömt . . . Låt oss sätta oss här vid elden . . . Hvad här är lugnt och varmt. Tänk bara, nu snöar det och är kallt öfver hela staden, och i en sådan här vrå har man lyckan.»

»Ja», svarade Annie, med en röst som skalf. »Det är med lyckan, ser du, som det berättas om eau-de-colognen i Köln. Öfverallt på de stora torgen och midt emot domenannonseras Maria-Farina på stora skyltar, men sägnen säger, att det blott är i en undangömd butik på en afsides plats, man finner den enda riktiga, äkta 4,711.»

Så sutto de stilla, och sågo in i brasan, som falnade efter hand. Eldskenet, som förut kastat en bred tunga öfver golfvet, kröp samman på kakelugnsstenen och smalnade till en blekröd gadd. Utanför fönstret föll snön alltjämt, flinga vid flinga i tunga, hvita klasar.

Men Otto blef allt mer fåmäld och förströdd, ju mer tiden för uppbrottet nalkades, och rysande såg Annie det vanliga ängslade uttrycket lägga sig öfver hans ansikte. »Nu måste jag gå», upprepade han flera gånger, men satt dock kvar, hållande feberaktigt fast vid denna flyktiga stund af ro och lycka. Brasan kolnade snart. Snön föll. Klockorna i ett närbeläget kyrktorn slogo tunga åtta slag. Ottos hand blef kall.

»Farväl», sade han och reste sig, »nu skall jag hem.»

»Du skall få ett sällskap», sade Annie. Hon hade blifvit blekare; med darrande fingrar tog hon brefvet från skrifbordet.

»Jag skall stoppa det i din rockficka . . . och när du stiger in i ditt mörka rum, skall du taga upp det och kanske känna dig mindre ensam.»

Hon följde honom ut i tamburen, och med konstlad lekfullhet stack hon brefvet i hans ulster. Men i samma ögonblick drog hon åter upp handen och tog fram revolvern.

»Jesus!» utropade hon, »hvad vill detta säga . . . Hvad i guds namn skall du göra med den här!»

Hon gick rakt emot honom, tvang honom att se sig in i ögonen, och där de stodo i den halfskumma entréen, bristfälligt upplyst af en darrande gaslåga, stirrade de stelt, nästan hatfullt på hvarandra.

»Gif hit den», sade så Otto, först lågt, doft, med sedan halfskrikande i plötslig upphetsning. »Gif hit den. Jag måste ha den. Har du då inte märkt, att Hessler förföljer mig, vill anfalla mig? Eller vill du, att jag skall låta honom slå ner mig som en hund?»

Annie vacklade mot väggen. Det svindlade för hennes ögon, och hon pressade handen hårdt mot hjärtat. Så förmådde hon behärska sig.

»Se här... Du vet, att du bär ansvaret för bådas vår lycka.»Hon räckte honom vapnet med en afmätt åtbörd. Rösten hade en dödsstunds högtidlighet.

»Förlåt, förlåt!» var allt hvad han kunde svara. Han tryckte henne konvulsiviskt till sitt bröst, kysste hennes panna, hennes ögonlock och sprang sin väg, utan förklaring, löften eller afskedsord.

Men när Annie blef ensam, föll hon i häftig gråt, maktlös och förlamad, som man blir ansikte mot ansikte med en olycka, som man ej har makt att afstyra. Det rörde sig en förvirrad massa bilder och tankar i hennes hufvud. Medan tårarna strömmade ned för hennes kinder, vaggade hon af och an med kroppen, och hennes skugga rörde sig i grotesk förstoring på väggen bakom henne. Men småningom åter-kommo dock det hopp och den handlingskraft, som bildade djupet af liennes väsen. Det kom reda öfver hennes tankars hoptrasslade härfva. Smärtan vek tillbaka för hennes klara förstånd, och med ens belyste ett beslut det virrvarr af planer, som korsade hennes hjärna.

Redan i afton skulle hon gå och rådföra sig med Wilhelm Sivers, ty nu begrep hon med ens, att Otto genast måste i ro, bort från Hesslers närhet, att den eviga oro, som dessa månader förtärt honom, var en själssjukdom, som slagit rot inom honom och hotade att döda all hans besinning.

Hon gick några slag i rummet af och an. Så började hon i febril hast kasta på sig sina ytterplagg, erfarande en egendomlig bedöfning i att handla. På en minut var hon färdig och stod där höljd i sin peliss. Hon såg ut som en annan människa än för en half timme sedan. Allt det små-täcka och flickaktigt koketta i hennes anletsdrag var borta, och där ansiktet blekt, med ett drag af tyglad smärta kring de hoppressade läpparna, skymtade mellan pälsmössan och boan hade det fått något af en antik statys stränghet.

Hon gick med en nervös gång ner på gatan. Snön föll öfver henne och täckte hennes spår...

Vid middagstiden dagen därpå kommo Wilhelm Sivers och Otto Imhoff samman ner för trapporna i det hus, där Imhoff och Hessler bodde. Partihöfding som Sivers var till hela sin natur, fann han mycket nöje i att spela rolen af deus ex machina, och sedan lian åhört Annie med hela den öfverlägsna förbindligheten hos en diplomat, som gifver audiens, hade han stras tröstat henne och lofvat att taga saken om hand och »rädda > Otto. Hela denna morgon hadehan också spelat försyn med en oklanderlig aplomb, — han hade utverkat tjänstledighet för Otto på Stockholms-Posten, talat med en psykiatriker, och nu förde han själf patienten — halft mot dennes egen vilja — till en annan bostad långt bort från den ödesdigra omgifning, där Otto allt för länge vistats. Otto hade först erfarit en blandning af blygsel och verkligt hat, när Sivers trängde in till honom och utan misskund vidrörde den hemliga sjukdom, som sedan månadtal tärt honom, men denna unge partichef med det energiska, glattrakade ansiktet och den okufliga viljan i de kalla, blå ögonen, hade i dag som alltjämt förr haft en hypnotisörs befallande makt öfver hans handlingar. Otto hade lydt, om också slappt och likgiltigt.

Men när han nu steg ner för de lialfskumma trappor, där alla ångestens furier hetsat honom, från det hus, som för honom varit ett fängelse, hvilkets mörker hotat att helt omhölja hans själ, frågade han sig själf, om det verkligen var möjligt, att han nu för alltid fick lämna denna ängslans och förtviflans boning. Det föreföll honom liardt när otroligt. Han kände det som den verklige Otto Imhoff ännu alltjämt var fängslad därinne i det grå huset, rufvande i sin ensamhet öfver förföljelse, blod och undergång, och att den Otto Imhoff, som gick därute på gatan och inbillade sig vara fri, blott var en fantasibild af det bleka, utpinade jaget däruppe . . . Men småningom växte befrielsekänslan sig medveten i hans inre. Det kändes som en oändlig lättnad; och han såg sig ikring som på en ny värld med en ny blick, med denna glada rörelse, som konvalescenten känner första gången han kommer ut från sjukhuset.

Med aprils vanliga nyckfullhet hade vädret totalt skiftat sedan gårdagen. Nu var det en strålande snösmältningsdag med ljus himmel och drifvande töblåst. Husen stodo med breda strimmor i solen, och väggarna tycktes hafva förlorat något af sin tyngd i det tunna vårljuset. Det stod ett regn af skimrande stänk kring knutarna, och ur takrännornas mynningar plaskade glimmande droppar. Dagsmejan förminskade snölagren, så drifvorna blefvo svartådrade och porösa och marken tittade fram, brun och våt. Kring de kala träden genljödo sparfvarnas staccaterade vårrop, och genom luften drog som en doft af de första violernas frost-bitna kalkar.

Otto genomströmmades af lifslust och hopp. För första gången på oöfverskådligt länge fick han tro på, att hansöde dock ännu kunde vändas till sol och allt det fasansfulla och mörka försvinna som hugskott, glömda ögonblicket sedan de födts.

Han fattades af en ödmjuk vördnad inför detta lif, som är så outtömligt om icke på verklig läkekraft, så dock på drömmar och illusion.

*

VIII.

Det var med en matt men välbehaglig känsla af konvalescens, som Otto nu mer efter sin flyttning från Humlegården brukade slå upp ögonen om morgnarna. Han pinades icke längre af dessa uppvaknanden, hvilka i den gamla bostaden plägade lykta hans nätter med en kris af rädsla. Örngottet låg icke längre fastklibbadt mot hans kind som en flik af en svepduk, och täcket tryckte icke mer som järnvikter hans lemmar. Ännu voro dock hans nätter fulla af hemska drömmar: fall ner för afgrunder utan botten eller förtviflade flyttförsök genom pass, där fienden lurade i hålvägen, och stegen ekade i dunklet. Fortfarande var han i drömmen uslingen, som på blödande fötter sprang gata upp och gata ner för att rädda sig undan Hessler, eller brottslingen, som med alla Europas detektiver efter sig kastade sig från det ena snälltåget till det andra, hetsad som ett värnlöst villebråd af hela koppel utaf hundar.

Så härskade ännu ångesten öfver hans nätter, men när morgonen kom, lyfte sig skräckbilderna från hans läger och flydde med bleknande konturer för dagsljuset. Hesslers jättegestalt, som hvarje ögonblick hallucinerat för honom i hans bostad vid Humlegården, hade ingen skum vrå att manas fram ur i den glädtiga kammare, dit han nu tagit sin tillflykt.

Huset, dit Otto flyttat, låg högt upp på Norrtullsgatan, på gränsen mellan stad och land. Det var ett urmodigt trädgårdshus, med gröna fönsterluckor, gömdt bakom ett brunt plank, inbäddadt bland alléer med ålderdomströtta träd. Själfva rummet, som han bebodde, var ett täckt flicknäste. Det tillhörde värdinnans nittonåriga, unga dotter, och af enren slump hade Otto fått hyra det på en månad under hennes bortovaro. Alla hennes småsaker funnos ännu kvar därinne och bundo en krets af vårliga och älskvärda föreställningar om den okända unga damen själf. Kammaren var ungdomlig och sommarglad med möbler i gammaldags hvit herrgårdsstil och gardiner af brokig cretonne med fladdrande fjärilar och granna blomsterbuketter. En smal, hvit hand hade helt säkert placerat stolarna, just så förtroligt som de stodo i grupper för intima förtroenden och öppenhjärtigt samspråk, prydt väggen med sin festong af fotografier och blomsterkort med minnen af ung vänskap och erinringar om betydelsefulla data, och under midsommarveckans skrattsjuka tystnad afplockat de strån och dallergräs, som stucko upp ur vaserna. Myrten i fönstret hade kvar något af ägarinnans ömmaste skymningsdröm, kudden i soffhörnet en återstod af doften från hennes hår, och öfver flickbyrån med sin spegel hängde tyllen, fin och lätt som en brudslöja.

Ottos sjuka nerver insöpo med välbehag denna rummets stämning af ung och drömmande kvinnlighet — den smekte hans sönderslitna tankar som en visa med en mors ömhet i den halftförglömda refrängen. Trånsjukt som ett barn drömde han härinne om möjligheten af egen lycka och den tid, då han aldrig skulle behöfva sakna den atmosfär af trofasthet och sommarro, som en kvinna kan gjuta kring den man hon älskar. Och han tänkte på, att redan om en månad skulle han hemföra Annie som sin brud — så snart hade de nu beslutat att gifta sig. Men var det verkligen möjligt? Skulle hans ensamhetstid så snart kunna taga slut? Då skulle han ock i och med detsamma vara frälst — så tänkte han — frälst från alla de tankar, som dessa gångna månader likt irrbloss lockat honom bort från det sunda lifvets allfarsväg. Frälst? Ja, ty hur skulle icke Annie skydda honom med blotta kraften af sin närvaro mot hvarje anfall af ångest och förtviflan. Till och med när hon slumrade, skulle hennes sömns jämna andetag hägna honom som en förbön bräddad af kärlekens beskydd.

I dessa drömmar fann honom den första tidiga våren i detta flicknäste, som lifvade upp det gamla huset bakom det bruna planket som ett svalbo, fullt af fågelkvitter. Genom sitt fönster såg Otto, hur majdagen på en gång lät de första gröna skotten spricka ut på grenarna och totalt sopade bort och förintade alla fjolårets vissna löf, somunder den nu smältande snön tillbragt en lång vinterslummer. Ocli konvalescent som han var, symboliserade han ömsom sitt lif med det nya, som knoppades, och ömsom med det kraftlösa, som lefvat ut och måste dö. Sol, sång och en yppighet af hvit vårblom eller den drömlösa hvilan under den gröna grafkullen, mellan dessa båda poler rörde sig hans tanke. Viljelös och vårtrött lät den sig drifvas upp och ner på majstämningens växlande ebb och flod af förhoppningar och melankoli.

Så tedde sig vid denna tidpunkt själfva ytan af Ottos sinnesstämning, men under dessa lätta krusningar gick på djupet en tung dödsjö efter alla de gångna månadernas stormar. En gammal vana, ett minne, som plötsligt dök

upp, ett ord, hördt i förbigående, en åtbörd af en obekant, det allra minsta var tillräckligt för att blifva idéassociationen, hvilken som en dunkel brygga åter ledde Ottos själ ner i den värld af ängslan, där den så länge dväljts. Det blef andlöst tyst ikring honom. Det svartnade för hans ögon. Stönande som under all världens smärta, hörde han plötsligt stiga ur djupet bruset af dödens flod, den långsamt rinnande, isklara Acheron. Tungt slogo dess vågor mot hvarandra med brustna afskedsord och tankar darrande som fågelvingar, med buller af händer slitna från hvarandra och slitna från det sista ångestfulla greppet vid allt som var lifvets lycka, med sorl af saknad aldrig stillad, af kyssar, som inga läppar möta, och famntag, som ingen famn nå. Och när denna rekviemsklang trängde till hans öra, då kunde han kasta sig handlöst på golfvet och snyfta utan hejd inför det förfärliga, som förestod. Det var icke längre vårdöden med sin milda ro, om hvilken majtankarna lekte, det var den verkliga döden, vinterdöden med all dess ofattliga ve, inför hvilket hvarje lefvande blodsdroppe spjärnar tillbaka, som näfverbiten, hvilken ända till dess den förkolnat vrider sig under lågan, som förtär.

Men när Otto efter dessa genomkämpade ögonblick råkade Annie, var det en sällsam och högtidlig extas öfver honom. Hans väsen var liksom stämdt flera oktaver högre än vanligt. Han lyfte sin flicka som ett barn uppå sitt sköt och hviskade i timmar i hennes öra om sin allra innersta förkärlek och sin allra innersta svaghet. Det var som ville han gjuta i hennes hjärta själfva essencen af sin person. Det kom något hemlighetsfullt öfver hans smekning, när han långsamt strök hennes kind eller pressadesin mun mot hennes, febrilt, som gällde det att blanda blod. När han en gång var död och det var slut för alltid med allt det ljufva, då skulle hans Annie, så drömde han, minnas det alltsammans, hans ord, hans famntag och hans kyss, minnas det som mättadt med allt hvad kärleken ägde gränslöst och ytterligt. Och det blef en sorts tröst för honom, när dödstanken satte åt, detta att han äfven hädanefter skulle lefva länge och rikt i hågkomsten hos den kvinna som han älskade.

Annie själf tog dock icke längre sin fästmans öfver-spända tillstånd så allvarligt, ty hon hade numera fått som en plötslig säkerhet af, att hans exaltation snart skulle gifva med sig. Sedan hon nu en gång åter sett honom på bättringsvägen, relativt lugn och förhoppningsfull, hade hon lyckats intala sig själf, att all fara var öfverstånden. Hon var en af dessa sangviniska människor, åt hvilka naturen skänkt ett öfvermått af spänstighet och läkekraft. Hoppet behöfde blott räcka henne ett finger för att hon skulle fröjdas, som ägde hon hela dess hand tryckt för evighet i sin. Nu var det lyckligtvis förbi, allt det skrämmande och hemska, förbi som en dröm, på hvilkens verklighet hon nästan hade svårt att tro, och med glad tillförsikt gick hon framtiden till mötes.

Tanken på, att hon snart skulle få helt förena sig med den man hon älskade, fyllde dessutom hennes bröst med en så stormande lifsglädje, att ingen oro och inga bekymmer höllo stånd mot allt jubel och all sång inom henne. Klingande lågo drömmarna om att blifva maka och mor och tonade i hennes blod, och under deras värma slog hennes väsen ut i blomning. Det kom rent af en ny karaktär öfver hennes yttre. Ögats spelande och skälmska glitter blef till en varm, lifserfaren glöd, det spotska leendet kring munnen fullt af medvetenhet och ömhet, och den flickaktiga gratien öfver hennes lemmar efterträddes af en djupare och mäktigare kvinnlighet, som gjorde hvarje hennes åtbörd rik på bredd och skönhet. Lifvet strålade för henne som solgatan på en blå hafsyta, och hon kände sig så öfversvallande sund och stark, att det föreföll henne omöjligt, att den man, som skulle dela hennes dygn, kunde täras bort af inbillningar och fantasier. Ah, hon skulle kämpa med mörkret självt om denne drömmare, som hon älskade lidelsefullt och moderligt på en gång, kämpa tills hvarje hugskott af ängslan lämnade hans fjät. Hon skulle kyssa honom sund med sinröda mun, pressa honom frisk mot sitt varma hjärta och jaga hvar saulstanke bort ifrån hans hjässa med sitt ungdomliga skratt... Men när Otto mötte henne, där hon nu på detta vis formligt glänste i vårsolen af öfvermodig lycka, kände han på en gång beundran och beklämning inför denna kvinnogestalt med dess lefvande hymn af hälsa och lifsmod.

Denna sollysta maj månad använde Otto och Annie för att ordna sitt hem till bröllopet, som skulle äga rum i början på juni. De hade hyrt två rum och kök uppe i Vasastaden, och som de båda voro ett par fattiga skåpråttor utan andra kapital än löpande löner, måste de med många nationalekonomiska om och men diskutera hvarje post i budgeten för bosättningen. Och för att köpa billigt gjorde de samman långa promenader genom Stockholm på upptäcktsresor efter en salsskänk eller en chaiselongue. Vid middagstiden brukade Otto komma och hämta Annie på lifförsäkringsagenturen, där hon arbetade. Han steg in, stängde dörren till hennes rum som för en viktig

affärskonsultation, kysste hennes hårfäste, som var nerlutadt öfver kontraboken, och uppspelt, som han alltid blef vid dessa möten, började han strax öfveröša henne med en ström af förslag för att riktigt få njuta af den lustiga min af praktisk öfverlägsenhet, med hvilken hon brukade upptaga hans projekt, Hon snörpte på mun, satte pennan bakom örat och såg ner på honom från sin höga kontorsstol med en »smart mans» hela förakt för en ideolog.

Så vandrade de samman ut på de vårfriska gatorna, hvilka strålade i majdagens middagsljus med breda, skinande bälten öfver husväggarna och silfrade reflexer på fönsterrutor och lyktglas. Sol hade alla människor öfver ansiktena, och särskildt tycktes de unga damerna, hvart de än gingo, följas af en gyllene våglinje, som lyste upp hårknutarna under hatten och med sitt skimmer kantade vårdräkternas mjuka veck. Käckt, med en rytm af trots och ungdom, steg stadens sorl i den blå luften.

Otto och Annie gingo sakta utmed trottoarerna, stannade länge framför bodfönstren, som i vårljuset utbredde alla sina skatter, dubbelt frestande för två unga, som gingo och drogo till bo, och de suckade inom sig öfver de alltför stricta siffrorna i sin civillista. Annie, som dock Iefvat så länge ensam och hemlös i en pension i Stockholm och alltid uttryckt sin lifliga förkärlek för det amerikanska boarding-house-systemet, erfor nu till sin förundran en formlig åtråefter just de förråd af ägodelar, som liksom konstituera ett hem. Hon drömde om att hafva rymliga skåp att öppna, ur hvilka det ångade hemmets lugna doft af rentvättadt linne från duktyg i staplade högar, omknutna med röda band och med monogram som sköldmärken i allt det hvita. Hon drömde om hyllor, där porslinet sken med sina ljusa färger och sin glädtiga blomsterflora med hvit glasyr, om kökets rader af blanka kopparkärl, i hvilka spiselelden kastade glödröda brandreflexer. Så fantiserade hon som en prudentlig och småborgerlig husmor, och hon log åt sig själf och åt teoriers öden. Men Otto svärmade i stället för all den vekliga moderna lyx, med hvilken man kunde göra sitt sofrum till en ombonad och ljudlös fristad för kyssar, kelnamn och midnattsro. Han vurmade för mattor med mjuk väfnad och plysch, som smekte fotbladen, för sidentäcken, där händerna skulle trefva smeksamt efter livarandra till dagens första, lialfsofvande god morgon.

Men under afvaktau på något oväntadt amerikaarf eller på högsta vinsten i något lotteri, där de ingen lott hade, måste Otto och Annie möta dylika fantasier med spartansk resignation, och skrattande veko de af från de rikas gator för att på de fattigas vägar gå på jakt efter bohag. De gingo så till auktionskammaren på Riddarholmen. Hvilken egendomlig stämning var det icke öfver denna undanstuckna vrå af Stockholm. Rundt ikring lågo alla ämbetsverken i sina gamla stilfulla hus, gifvande detta hörn af hufvud-staden en prägel af något värdigt och magistralt, spridande en ton af orörlighet och tradition från stela arbetsrum och dammiga arkiv. Midt ibland dessa stabilitetens tempel låg så auktionskammaren med allt sitt buller och bång, en brännpunkt för den eviga fluktuation, som bildar människo-lifvet. Där såg man resultaten af förtviflade ansträngningar att hålla sig fast vid eller nå lyckans hjul, förmögenheterna hvirflade upp och ner, och den moderna Lazarus, som liätsk deklamerar utanför portalerna till de rikas öfverflöd, kunde där se alla afundade skatter underkastade flytandets eviga lag. Hit samlades de i auktionskammarens stora aflopps-ränna för att gå under klubban och på nytt begynna kretsloppet mellan rikedom och ruin ... Midt ibland denna trakts egendomliga befolkning, bland månglerskor med klädståndens damm häftande kvar vid bahytter och vederhufvor, och schackrare med hyn blekt smutsgrå i grändernas kyffen,stodo så Otto och Annie leende för att ropa in och med sitt nya hem förbinda något föremål ur denna stora hvirfvel.

Eller också gingo de efter annonser i enskilda våningar, där döden gått fram och kvarlämnat något af doften från sina hvita liljor, eller nöden kräft offer på offer, tills den helt och hållet splittrat det som var ramen till ett hem. In i alla dessa störda hem gingo Otto och Annie som nyfikna spekulanter, mötande dessa familjesorger öfver död och sköfling med frånvarande och likgiltiga blickar. Vid bohag, rika på gamla minnen, fäste de nya planer, och på klaviatyrer, som under åratal haft vanda toner för andras sorg och glädje, slogo de an melodier om nytt hopp och ny lycka. Så drar kärleken till bo, själfvisk och sublim, byggande oförskräckt sitt hus af spillror från död, förtviflan och undergång.

Andra dagar voro de åter uppe i sin våning och ordnade. De båda rummen lågo tre trappor upp vid en bred gata,

och i dessa majdagar föll solen in med hela sin vårliga glans, och solfläckarna satte spektrums grannaste färger på de ljusa tapeterna. En djup stämning af rörelse och lycka betog Otto och Annie, blott de trädde öfver tröskeln. Hvad det var ljust och stilla därinne, och hvad det kändes förunderligt att där möta från alla håll löften om ett ogrumladt samlifs ljufva gemenskap af skratt och tårar, arbete och hvila. De bildade en hel liten värld för sig, dessa tvenne rum, en värld icke förvirrad och förgrämd som den stora, men enkel, vänlig och trygg, och dock trots all sin begränsning rik på allt, som lifvet har stort och högtidligt. Dagarna skulle komma därinne, icke brokiga som öfverrask-ningarna ur trollkarlens hatt, men jämna och lyckobringande som bladen i en gammal, kär bok, där man redan vid läsningen af den ena sidan ler i tankarna, åt hvad som kommer på den nästa.

Men när de började flytta med möblerna därinne, blefvo de uppsluppna och lekfulla som ett par barn. Hvar gång de stego in i sofkammaren måste de stanna och kyssas, och de hade tusen infall, när de räsonnerade om allt, hvad det andra rummet skulle tjänstgöra till. Det skulle på en gång vara matsal, studerkammare och förmak. Salen representerades af ett ekbord och några vålastolar, studerrummet af Ottos skrifbord och böcker, förmaket af en chaiselongue och ett dörrdraperi, hushållets stolthet, det sista, en äkta orientalisk kelim, som lyste upp rummet med sina arabeskeraf guldtråd och sina ornament, brokiga och sammanslingrade som äfventyren i Tusen och en Natt.

»Det är ett svårt rum att kräfva mycket möbler för att se hemtrefligt ut», sade Annie med en liten suck, i det hennes öga ännu fann det en smula kalt därinne. »Otto, du, tycker du inte att stolarna därborta stå och ropa efter hvarandra.»

»Ah», svarade Otto, där han stod uppspetad på en stege och gjorde en vildt koloristisk hörndekoration af ett par japanska parasoll och en röd fez, »fröken Offörnöjd skulle läsa i Ottar Tralling och se, hvad han hade i sin bosättning, när han gifte sig... En säng, ett bord och en vagga.»

»Yill du vara så god och behålla dina fula romaner för dig själf... Ska vi sätta akvarellen här?»

I stället för att svara hoppade Otto ner från stegen, gick hvisslande några steg baklänges och betraktade med synbar själf belåtenhet sitt gesällstycke som dekoratör.

»För tusan, en riktig briljant röd fläck», sade han med en vändning, som han lärt af målarne, och i det han tog Annie om lifvet, tillfogade han småleende:

»Hör du, älskling! Tycker du inte som jag, att alla de skrifvande damerna, som mässa om enkelhet och tidiga giftermål, borde bli förda hit upp och se, hur gladeligen man drar sig igenom på existensminimum... Jag tycker, jag ser dem, doktorinnan X. i spetsen och alla de andra samhällsförbättrerskorna i guldlorgnett och reformdräkt efteråt. En tidningsman och en lifförsäkringskvinna, som realisera äktenskapets idé, det vore allt något gefundenes Fressen!»

Det kom ett för Otto sällsynt drag af tjufpojkaktighet öfver ansiktet, när han sade detta, och båda skrattade hjärtligt emot hvarandra, med en berusande känsla inom sina bröst af verklighetens öfverlägsenhet öfver alla abstrakta och välmenta program för lyckan.

Så gingo timmarna, och det blef tid att gå och spisa middag. På äkta kamratmanér drogo Otto och Annie upp sina portmonnäer, salade och gjorde öfverslag öfver de gemensamma tillgångarna. Befunnos dessa mindre tillfredsställande, måste de stilla och beskedligt vandra af till Hushållsskolan, där just ej någon våldsammare glädje trifdes vid svagdrickan bland stillsamt landsortsfolk, som under tystnad inmundigade sin husmanskost, och väckta löjtnanter,som studerade bibeln mellan rätterna. Men om finanserna tillfälligtvis florerade, vips kastade man sig på äfventyr med artistnaturers hela sorglöshet för morgondagen. Och Otto och Annie foro af till Djurgården, just då majmiddagen göt sin skimrande härlighet öfver Stockholms vatten och kajer. Strömmen glänste som öfverströdd med oräkneliga gnistrande paljetter, och måsarna seglade med raska vingslag genom ljusa rymden. Ute på Hasselbacken hade vårväder och vin i glad förening gifvit det fina Stockholms utelif sin mest utsökta prägel af glam och lustighet. Buskar och träd bjödo på nyutsprucken grönska, matsedeln på primeurer, och in i orkesterns valsmelodi lade stojet från en karusell vid Alkärret sin strof om bullersamt

folknöje. Upprymda slogo Otto och Annie sig ner på verandan och hängåfvo sig under stigande munterhet åt allehanda lukulliska orgier. Men när de hunnit till chartreusen, föll talet på hur man värdigt skulle afsluta sin dag.

»Hästopera eller kim, det är frågan», sade Otto, hvilken, när han blef upplifvad, gärna anlitade »slangord», liksom ofta allvarliga naturer, som i grund och botten hafva svårt att skämta.

Saken diskuterades, och beslöt man att skatta åt tidens laxa moral och besöka varietén, och fästfolket slog sig ner i Tivoli, beskådande sedesamt dekolletterade skönheter, som med stämmor som för ett par decennier sedan haft toner, sjöngo sina visor, konstmakare, som åkte på monocykel — på monocle, sade Otto — och gymnastiska familjer, som dinglade lifsfarligt i trapez och hänsynslöst använde de yngre telningarna i släkten som kautschukbollar.

Men när föreställningen var slut och Otto och Annie kommo ut från sorlet och stimmet därinne, blef det med ens oändligt tyst och tomt inom dem. Den högljudda, för dem båda ej fullt naturliga munterhet, som hela eftermiddagen låtit dem gapskratta samman, fördunstade på ett ögonblick och det dröjde blott en kvalmig bottensats däraf i deras inre. Ordknappa och förströdda slogo de sig ned på ångbåten för att åter fara hem. Hur förändradt var icke allt sedan i middags, hur grått och kallt vid detta kvällsliga klockslag! Hela majs förtrollning var bruten. Det var frost i luften, vattnet hade en vintrig, blågrön färg, och himmelen var blek och utan färg, så när som på en svag rodnad från solnedgången, en rodnad, melankolisk attse på som en återstod af vin, kvarglömd i de öfvergifna bägarna från en lyktad fest.

Och de båda unga blickade på hvarandra med stumma, oroliga frågor. Hvad var det för en skugga, som plötsligt föll så svart öfver deras glädje? Hvarför dog skämtets ord plötsligt på ens läppar och ängslans kalla luftström isade ens hjärta? Hvarför var människan så viljelös och så usel, att hon ej mäktade vara glad och ej tålde vara förtviflad? Hur värna sig mot dessa tusen impulser, som drefvo en ut i mörkret, till ångestrop och tårar.

Ottos tystnad blef allt djupare, och Annie sökte för-gäfves hålla något af stämningen vid lif.

»Få se», sade hon plötsligt utan att veta, hvarifrån tanken kom, »få se, om vi komma ihåg denna glada dag, när vi bli gamla, när du är en knarrig gubbe och jag en fet gammal matrona, när vi bli femtio år?»

»Femtio år?»

Otto log som en, hvilken vet sig snart skola gå ur tiden, ler åt en anförvants uppmuntringsord.

De hade kommit till staden. Gaslysningen därinne på gatorna skar otrefligt mot majnattens kalla luft. Deras gemensamma olust kändes allt större. De gingo steg för steg öfver de folktomma gatorna, fastän de kände en lust att springa af alla krafter, som kunde de komma undan sitt öde. De talade torrt om likgiltiga ting, och de hade en enda stor lust att slå armarna om hvarandras hals och så snyftande vänta på ovädret, som skulle storma fram öfver deras. hufvuden.

Ändtligen voro de vid huset, där Annie bodde. Med darrande hand öppnade hon dörren, och Otto gaf henne en lång kyss till afsked. Men hans läppar voro så kalla, att hon skälfde under dem. »Min Gud, hur är det med dig?» ville hon fråga, men hon vågade ingenting säga, och hon vågade icke heller klargöra för sig, hvad det var hon fruktade. Hon fick icke längre fram ett ord, och där hennes hufvud tecknade sig skarpt mot den grå husväggen, om-böljadt af majnattens klarblå luft, fick det ett så främmande och förstelnadt uttryck öfver alla drag, att Otto själf ryste till. Det var som han kysst en Mater Dolorosa af sten.

»God natt, min älskling, sof godt, vi ses i morgon», och han lyckades för ett ögonblick lyfta sig ur sin oförklarliga melankoli och gifva orden en lättare accent.»God natt!» sade hon. Det kom tonlöst, doft, och de tyckte båda, att hon i stället sagt »farväl».

Så försvann hon i det skumma porthvalfvet, och Otto vandrade långsamt hem. Han såg ingenting omkring sig, hörde hvarken steg eller vagnsbuller, utan skred framåt som en sömngångare. Men nu i natten, när alla nerver icke längre upptogos af arbetet med dagens tusen intryck, kände han genom hela sin kropp varsel om undergång, och icke längre doft och aflägset, men dånande som en ocean, ljöd för hans öra bruset af dödens flod. Med

brustna afskedsord och tankar darrande som fångelvingar, med buller utaf händer slitna från hvarandra och sorl af saknad, aldrig stillad, af kyssar, som inga läppar möta, och famntag, som ingen famn nå, flöt den genom midnattstimmen från hus till hus, den långsamt rinnande, isklara Acheron.

*

IX.

Maj skred framåt och ingenting inträffade, som kunde rättfärdiga den ömsesidiga panik af förskräckelse, hvilken betagit Otto och Annie efter deras djurgårdsutflykt i början på månaden. Ottos lynne blef tvärt om lugnare, och det enda ovanliga som upptäcktes i hans väsen, var något visst förströdt och frånvarande, som plötsligen lät honom liksom totalt glida bort från allt som hörde lifvet till. Midt i en skymningstimmes växelspråk eller en afskedsstunds handslag kunde hans anletsdrag med ett slag förlora hvarje glimt af leende. Ögonen fingo dödsspänningens dystra brand och munnen dödsfarans bistra, hopbitna allvar. I sådana ögonblick ringde ödets klocka hörbart för hans öra. Lifvet och döden spelade krona och klafve om hans lott, och döden log sitt segertrötta gubblöje, medan lifvet bekymmerslöst kastade Otto Imhoffs lyckoslant med sin lilla lättsinniga barnahand. Men blott en sekund brukade denna hans varelses förstening inför förintelsens Medusahufvud räcka, så kvällde å nyo tillvarons blodflöde genom hans ådror, och han smålog åter mot Annie, som i en dunkel känsla af hans oro smugit sig närmare hans hjärta. Men veckorna gingo, och förhvar dag växte hans lifsmod sig starkare, och ödets hot tedde sig aflägsnare. Medan han flanerade genom majs vår-klara Stockholm, flätade hans sysslolösa tanke en hel väfnad af fantasier i rosenrödt om bröllop och smekmånad, och han började betrakta alla ensamma fyrar bland sina bekanta med den glada öfverlägsenheten hos beati possidentes, de lyckliga, hvilka kära välkomstord vänta innanför den egna tröskeln.

Slutligen stod bröllopet för dörren. Annie skulle blott dessförinnan göra ett skyldighetsbesök hos släktingar på landet. Denna lilla resa som hon hade länge uppskjutit i en oklar rädsla att lämna sin fästman ensam, stod för dem båda två som en verklig olycka, ty de hörde båda till den sorts människor, för hvilka själfva ordet skilsmässa hade en pinsam klang. Men när nu färden ändtligen blef verklighet, sökte de öfverbjuda hvarandra med godt humör, och i afskedsstunden skämtade de uppsluppet på perrongen. Men Annies ansikte hade icke väl försvunnit i det bortilande kupéfönstret, förrän en tung sorgsenliet steg upp i Ottos själ, och med sänkt tinning vandrade han långsamt hem genom den ljusa vårkvällen.

Morgonen därpå vaknade Otto upp med våldsam hjärtklappning och ett tryck öfver bröstet som efter maran. Hvad var det han hade drömt? Han kunde icke erinra sig det, men det föreföll honom som något oändligt tungt och sorgmodigt, ett af dessa sömnens oklara varsel, hvilka först en olycka eller ett dödsfall återkalla i minnet.

Eftertänksamt drog han upp rullgardinen och möttes af ett solljus, som nästan bländade hans ögon med sitt hvita skimmer. Åter detta eviga solsken och denna eviga blå himmel! Blef det då aldrig en smula mulet, litet töcken att gå och dåsa i? Hans tanke längtade i detta ögonblick formligen efter detta höstens disiga och grå, där allt som är aggande domnar till ro, och åter lät han rullgardinen glida ner som ett skydd mot dagern och det brutala lifvets bekymmer och maningsrop. Så kom han med ens ihåg gårdagens skilsmässa, och orsaken till hans misstämning, gick plötsligt upp för hans själ. Annie hade rest ifrån honom och han var ensam. Först om en vecka skulle hon komma tillbaka. En vecka, han ville le, men samtidigt tänjde denna korta ensamhetstid ut sig för hans blick till en hel kritisk följd af Tycho Brahedagar, på hvilka alla slags olyckor kunde drabba honom. Han var allena, ensami den stora hufvudstaden, för hvilken han alltjämt bevarade något af landtbons osäkerhet, och i detsamma upprullade sig hela detta Stockholm som en karta för hans öga med alla sina skilda stadsdelar och sin skrämmande labyrint af hus och gator. Ofverallt voro människoboningar och människoöden, men för honom var denna tallöshet ett enda stort tillslutet och förstenadt Babylon. A. B. och C. de hade tusentals förbindelser, som gjorde stenmassorna lefvande och stråkvägarna välbekanta. De hade barndomshemmets kakelugnsvrå, där man drömde sig glad på sina skolårs soffa, medan den gamla rapphönshunden smeksamt lade sitt hufvud på ens knä,

och föräldrarnas trygga fönstersmyg, där det spåddes godt för dem bland åldrade krukväxter och blekta broderier. De hade tusen tillflykter med välbekanta stämmor och besläktade anletsdrag, med skämt, blomdoft och fåglar som häcka, tusen portar att klappa på, i hvilka deras ankomst hälsades af leenden och blickar som lyste upp. Men hvar hade han en tillflykt sedan Annie rest? Jo, det var sant — vänner hade han. Han kunde taga ensamhetens tiggarpåse på sin rygg och gå och bettla efter en smula ömhet. Men lika litet som han ville gå ikring och låna penningar, skulle han gå och knacka på dessa hemlösa ungkarlsrum, där man med ansiktet bortvändt i sin gungstol vill med konstladt skämt tigga sig till ett sällskap. Och dessutom — han ville icke råka sina vänner. Han ville icke höra deras frågor om hans hälsa, under hvilken han anade nyfikenhet och beklaganden, han ville icke utsätta sig för att fixeras i mjugg af misstänksamma ögon. Han var icke sjuk. Eller icke kunde han rå för att andra människor förföljde honom? Ah, min Gud, hvad han var ensam. Och han gaf sig till att snyfta, medan han erinrade sig sin mor, hur hon kunnat smeka honom glad, då han var liten, i det hon med sin djupa sydländska altröst hviskade »du courage mon p’tit, du courage».

Nej, detta gick icke ihop, han måste in i en annan tankegång. Nervöst grep han hatt och käpp och skyndade ut. Därute ..på Norrtullsgatan mötte förmiddagens vanliga skådespel. Ofver den stilla småstadsgatan rullade liktåg på liktåg mot kyrkogården. Vårsolen strålade i all sin klarhet öfver den svarta kistan och det svarta vagnsföljet. Tungsint vandrade Otto mot Stockholms centrum och för hvart steg han tog brusade lifvet kraftigare ikring honom. I den vårljusa luften tedde sig staden som en myrstack, lifvad afden mest idoga beskäftighet. Människor gingo raskt, talade fort, hastande som hade de alla tusentals ärenden och ut-rättningar att bestyra. Det var en rörelse och en glädtighet, ett stimm och en sträfsamhet, som lät det kännas förunderligt pinsamt att ingenting hafva att uträtta och ingen att möta. Lifvet tycktes med ens gömma så mycken mening och så mycket intresse. Som ett väldigt vattendrag samlade det alla krafter i sin mäktiga strömfåra. Otto ensam var kastad på sidan om det hela, ett vinddrifvet vasstrå, slitet af för att försvinna.

Åter lade sig ensamhetskänslan som ett isande band kring hans hjärta. Men hvad hade han också därute vimlet att göra? Hvarför hade han icke stannat därhemma i sin ensamma vrå? Där hade han kunnat ligga i ro bakom de nerfällda gardinerna och drömma bort de onda timmarna. Men härute skulle hvirfveln brusa öfver honom. Sorlet pinade hans nerver, och trängseln lade sig som en tyngd på hans bröst. Till sist kände hela hans varelse en formlig fysisk rädsla inför denna gatans aldrig sinande liflighet, en art svindel som om han stått för nära ett bantåg. Han smög sig allt närmare husväggarna. Så vandrade han febersjuk gata upp och gata ner ända till dess middagstimmen lockade honom in på en restaurant. Mekaniskt slog han sig ner vid ett bord, och härinne i den kvalmiga luften slog hans stämning plötsligt öfver i ett barns hjälplösa sentimentalitet. Han erfor med ens ett oändligt medlidande med sig själf. Han studerade matsedel och vinlista så noggrant, som gällde det att med alla tänkbara medel traktera denna stackars ensamma och förföljda Otto ImhofF. Efter måltiden gick han så med cigarren i mun ut på kaféet i det säkra hoppet att där träffa en vän, någon bekant, detsamma hvilken, blott en som tryckte hans hand och lyssnade på hans stämma. Så helt och hållet hade nu hans misstänksamhet besegrats af den öfvergifnes behof att få trygga sig till någon. Men hans hopp gäckades fullständigt. Vårvädret hade gjort stamgästerna otrogna, lockande dem ut från stadens damm och värme. Förgäfves spejade Otto som en falk efter ett bekant ansikte. I alla dessa drickande lag satt icke en, som han kände, icke ens någon af dessa urspårade kafékunder, hvilka äro de ensammas sista tillflykt och af hvilka man, när allt annat slår felt, kan för punsch och konjak tillhandla sig en stunds uppmärksamhet, en stunds sällskap.Otto gick vidare på andra kaféer och förlustelseställen, men öfverallt med samma resultat. Ofverallt sutto vårlikt upprymda och språksamma kotterier, glammande inbördes med den obesvärade förtrolighet, som gemensamt kamperande på otrefliga lokaler alstrar, men ingenstädes syntes något, i hvilket Otto kunde bedja att få slå sig ned. Det var kuriöst, det var tragiskt, hundratals och åter hundratals människor, och ingen af dem alla betydde något för honom eller kunde skänka honom bistånd mot hans ensamhet och hans ängslan. Till sist kände han sig formligt generad öfver att gå ikring och leta utan att någonstädes råka ett bekant ansikte. Det kändes som en skam att vara så ensam. 1 ett behof att visa, att han icke var någon utstött paria, frågade han en kypare så högljudt efter herrarne X. Y. Z., att de kringsittande fixerade honom med förvåning. Men kyparen hade icke sett någon af de omtalade herrarne. Röd i

ansiktet skyndade han ut, irrade ett stycke på en och ett på en annan gata, till dess han ändtligen fann sig hafva stannat framför ett tidningskontor.

Ett tidningskontor! Det klack till i bröstet på honom, som när man känner att man kommer att falla offer för en frestelse. Att icke läsa några tidningar var nämligen en af de viktigaste förhållningsregler Otto pålagt sig själf, medveten som han var om den ödesdigra roll tidningarna spelat vid utvecklandet af hans exaltation. Men i dag betog honom på nytt och oemotståndligt den fanatismens och agitatorskapets åtrå att passionera sig åt alla dagens fejder, som var en af hans väsens grunddrifter. Han längtade efter tidningsspalternas stridslystna sorl af slagord och invektiv, efter deras af partilidelse och meningsbrytning heta atmosfär som drinkaren efter alkoholens upphetsning. Som drifven af sitt öde steg han in.

Butiken, dit hans steg ledt honom, låg vid en melankolisk bakgata, där bräckliga gamla byggnader lutade mot hvarandra och solskenet såg vilsekommet ut, där det smög sig efter den mörka husraden. Själfva boden var kal och otreflig, dess hvita väggar luktade fukt.

Otto gick fram till disken och började sitt studium. Och snart gick han igenom hela linjen, från de stora lmfvud-stadsbladen, som agerade grandseigneurer och öfverstepräster, stoltserande i sina dräkter af papper med så stora åtbörder, som voro dessa produkter af gammal lump lysande som ädlingens sidenskört och ärevördiga som prelatens mässkrud,ända ner till de minsta boulevardbladen, hvilka uppträdde med grändernas alla ogenerade fasoner, koketterande med hålen i sina trasiga mantlar, stänkande ner de förbigående med smutsen från körbanan och fråssande i nöjet att skrifva ohöfviskheter på husfasaderna. Och alla dessa, små och stora, dömde och etiketterade allt mellan himmel och jord lika oförskräckt — mänsklighetens hjärtan och njurar ägde tydligen ej en hemlighet, fördold för dessa pappersgudars ögon.

Tidningarna utöfvade också sin vanliga verkan på Otto. Medan han läste vaknade på nytt allt som var partiman och fanatiker inom honom. Han kände sig som en desertör, hvilken återvändt till slagfältet, där hans lifs stora batalj stod. Hans hjärta dunkade af lidelse och spänning, medan han i de olika bladen efterspanade, hur förhållandena i detta ögonblick artade sig för hans parti och de män han älskade. Stunden var emellertid föga lämplig för en generalmönstring af denna art. Där icke reaktionen sjöng sitt larmande Te Deum, dagtingade man med idéerna, förde ett skyggt och modstulet guerillakrig; till och med den tidning, där han själf ledt kampen, balanserade sig försiktigt fram utan att våga uttala de ord, som en gång varit de stora härropen. Detta intryck, som alltid måste verka upprörande på en natur som Ottos, blef i dag i den gränslösa exaltation, som behärskade honom, en formlig kris af förtviflan och raseri. Han krympte ihop af smärta under motståndarnes segerhymner. För hvarje hånsord som drabbade hans parti — de få och de förföljda — bet han ihop läpparna i ett hat, som var själssjukt i sitt vilda hämndbegär.

I en dylik upphetsning bläddrade Otto i tidning efter tidning, ända till dess en stämma lät honom spritta upp ur sin läsning. Det var en gammalklok röst, hes som en korps, och dess gäckande tonfall tycktes begabba hans vanmakt. Otto for upp och såg sig ikring med en brännande, uppretad blick. Så upptäckte han först, att han ej var ensam därinne på tidningskontoret. Midt emot honom satt en gammal herre, fördjupad i sin ortodoxa tidning, och det var han som med skadeglada instämmanden beledsagade sin läsning. Hvem var det? Otto urskilde en hånfull blick och en spotsk min, men anletsdragen kunde han ej få klara för sig, ty de tycktes växla medan han fixerade dem, växla för hvarje ögonblick och förvandla sig till alla defysionomier som voro Otto förhatliga, till motparternas och seg-rarnes alla öfvermodiga ansikten, och dessa fientliga anletsdrag stirrade emot honom med samma hånfulla blick, begabbade honom med samma spotska mun och gäckade honom med samma skadeglada stämma. Till sist smälte hela denna kedja af förvandlingar samman till en enda syn, som ej ville förflyktiga, en syn, lefvande och precis som en vision. Det var en höstbild, som en gång glidit in i Ottos själ utan att då ens väcka hans eftertanke, men som i dag plötsligt steg upp ur minnet, stor och betydelsefull som en symbol. Ett höstlandskap sprang fram midt i det skumma tidningskontoret med sin klara septemberluft, sin stämning af höst och svårmod i den vissnande skogen, där löfven prunkade i brons och guld, medan syrsorna med sitt sorl höllo grafmusik öfver sommarens sista rus med färger och växtlighet. Men skogsensamhetens ro och högtid stördes af

envisa yxslag. Det var en gubbe som högg träd. Själf var den gamle ledbruten och öfverårig, ryggen kutig, ansiktet skrumpet som en mumies, dragen stela och förhårdnade, men den vissna gubbhanden ägde ännu kraft och lust att döda. Och den ena unga granen föll efter den andra, böjde resigneradt kronan och sjönk så med ett stönande till marken, men alla dessa unga träd, de voro Ottos fränder och vänner, de unga, hvilka knäböjde för samma tankar som han och lika innerligt som han gömde samma framtidshopp i sina hjärtan, en hel ung generation med rättighet och möjlighet att lefva, men som undertrycktes och dödades af det som var visset och öfverårigt.

Denna syn trängde sig in i Ottos själ med dofva klockslag förkunnande hans undergång. Han skulle falla också han, och höstens vissna löf mylla till döds hela den vårbrodd af unga drömmar, som grodde inom honom. Dödsvissheten ringde tungt genom alla hans ådror. Bårtäcket lyste svart för ögat. Därute på gatan gled solstrimman undan för hans blick, lik ett djur, uppskrämdt ur sin hvila. Den motstående husväggen tycktes närma sig allt mer och mer och vilja falla öfver honom med sin massa. För-gäfves sökte han resonera sig lugn — hans tanke ville icke lyda honom. Den gled undan och försvann med en vallmokrans kring pannan bland korsen på en gammal kyrkogård, medan han själf satt fastnaglad därinne i butiken, bidande sitt ödes fullkomning. Och åter hveno yxhuggen tungt genom skogen. Bullret af fallande stammar blef doft somett rekviem. Den lille gubben, som höll yxan i sin vissna hand, förvandlades plötsligt till en jättelik mästerman med mask för ögonen och en blodröd kåpa. Otto var själf kättaren, som satt hukad under hans hugg, iförd »San Benito». Men just som bödeln lyfte sin blänkande bila föll masken från hans ansikte, och Hesslers drag lyste fram där bakom, leende åt den förestående njutningen att få låta den hvassa eggen genomskära offrets hud.

Hessler. Ett ögonblick satt Otto förstenad — så reagerade med ens inom honom detta sista och yttersta i allt skapadt, självbevarelseinstinken, driften att än i det förtvif-lade ögonblicket kämpa för sin tillvaro, som den skepps-brutne simmaren ännu medvetslös kämpar mot de begraf-vande störtsjöarna. Med stela, feberglänsande pupiller for han upp. Det fanns icke längre någon undflykt — tvekampen mellan honom och Hessler måste ske. Det så länge uppskjutna enviget måste äga rum, och med darrande hand letade Otto i fickorna efter sin revolver. Den fanns där icke, men en tung portnyckel, som låg där, fattade han och smekte med ett välbehag, som om den varit ett vapen med slipad egg, och samtidigt blef det plötsligt bestämdt inom honom med en ingifvelses hela oemotståndliga säkerhet, att han skulle slå denna nyckel med sitt tunga ax mot den andres tinning. Det var en ljuf befrielse i detta beslut, en lättnad som när man efter svåra själsstrider bestämt sig för en uppoffring. Med oknäppt rock och hatten på nacken skyndade han ut på gatan.

Därute göt pingstaftonen öfver Stockholm hela sitt vårliga tummel af känslor, i hvilket allt smälter samman, de skäraste drömmar och den vildaste lust. Genom den eftermiddagsvarma luften droppade ett osynligt guldregn af begär och nöje, som tände ung glöd i ögonen och unga leenden på läpparna. Människornas tankar löpte som gatorna ut i solrök och blå himmel. Öfverallt såg man ungdom, par om par och man och kvinna. Afven mellan de ensammaste tycktes hemliga trådar af underförstådd förtrolighet gå med löften om kyssar, lösta lockar och gemensamt vemods lycka.

Men oberörd af allt detta soliga och jublande skred Otto sin väg framåt, säkert och mekaniskt som en sömn-gångare, och han log emot den fixa synen af sitt dåd, som man ler mot bilden af en varm och öppen famn. Klirret af nyckelaxet mot de krossade benen i Hesslers panna lågi örat och eggade hans nerver. En spårvagn kom förbi. Han sprang upp för att hinna fortare ditbort mot målet, mot Hesslers boning. Ett ögonblick stod han därute på plattformen med handen otåligt tryckt om nyckeln i sin rockficka. Men just som spårvagnen svängde om Humlegården utstötte han plötsligt ett doft, ett förtvifladt skrik, och i en svindlande känsla af att Hessler åkte öfver honom, som en segervinnare på en tung kvadriga af metall, föll han baklänges från vagnen ner i gatan.

Det blef en gränslös uppståndelse. Spårvagnen stannade, och en tät folkhop började skocka sig kring den fallne, där han låg medvetslös med blodet forsande ur hufvudskålen. Man var rådlös. Så skrek en myndig stämma genom sorlet: »Bär upp honom till mig, första våningen där!» och mannen pekade på huset midt emot. Det var verkligen Hessler, som den fallnes halfklara tanke sett närma sig. Ottos gamla motståndare var blek af

öfverraskning, när han åter sprang upp i sitt ekipage för att tillkalla en läkare.

Hvilka underliga sammanträffanden kunde lifvet icke föranstalta, tänkte Hessler för sig själf, medan vagnen raskt förde honom bort. Där hade han nyss som en annan barmhärtig samaritan låtit lyfta ur väggruset och föra till sitt eget hem själfva sin ärkefiende, envigsmannen, som aldrig tröttnat att begabba hans lifsgärning och bekriga hans person. Och nu... Bernt Hessler åkande efter läkarhjälp till Otto Imhoff, hvilken effektfull tablå för morgondagens tidningar, hvilken gloria af nobless och upphöjdhet öfver honom själf och alla den goda sakens målsmän.

Men i samma sekund som denna tanke flög genom hans hjärna, rodnade han öfver sin simpelhet. Imhoffs ansikte, med blodsdropparna öfver den bleka pannan, hallucinerade för honom som en smärtkrönt ecce-homobild. Något af den oro betog honom med ens, hvilken griper äfven den kallaste natur, som slumpen gjort till part i en kamp för lifvet...

Hvad vagnen for långsamt! Och tänk. om läkaren icke var hemma! Men det var han lyckligtvis. Och efter ett par kvartslånga minuter stego de båda männen in i Hesslers arbetsrum, dit man burit den sjuke. Därinne på en chaise-longues brokiga kudde trädde Otto Imhoffs ansikte dem till mötes, likblekt i pingstaftonens klara dager. Damstrimman snuddade som en flod af guldstoft vid hans tinning. En tjänstvillig hand hade virat en kompress kring hans hjässa,men blodet sipprade fram mellan isbitarna och rann rödt mot skjortkragen. Dragen voro präglade af smärtsam öfver-raskning, som af förtviflan öfver ett förräderi, munnen vidöppen, liksom i ett vildt begär att än en gång inandas lifvets ljufliga och starka luft. De blå pupillerna lyste med ett vilsekommet och inslumradt barns leende, halft i förvirring och halft i frid. Intet spår af lif skälfde genom kroppen. Blott på halsen ryckte det i en åder, en blodström för sista gången frestande sitt vanda lopp. Näsvingarna darrade svagt, insupande en okänd vällukt af oändligt blid och sällsam sötma.

Den lille doktorns joviala ansikte förmörkades. Han lyssnade på puls och hjärta — de hade slutat sitt dagsverke, och ej en aldrig så tynad andning flöt fram mellan de bleka läpparna.

»Det är döden», sade så doktorn med dämpad röst och började stillatigande undersöka såret. Döden. Ordet låg kvar och tonade i rummet, intill det för Hesslers öra ljöd gällt som af en sträng som brister. Döden. Han ryste till, såg skyggt mot chaiselonguen och började envist stirra mot golfvet. Skuggan efter dödens mörka budskap föll kall öfver de båda männen — det blef med ens så ljudlöst tyst därinne, och denna intighetens tystnad brusade för hvar sekund allt högre, fyllande hvarje vrå i rummet med skräck och allvar. Men utifrån gatan sorlade alltjämt böljslagen af stadens lif och färdsel, af tusende människoöden på bråda, bekymmersamma vägar. I ett träd i Humlegården begynte redan en liten fågel kvittra sin sommarsäsongs glädtiga koloraturaria, och upp ifrån en gård i fjärran trängde då och då en ton från ett gammalt, uttjänt positiv.

»Och herr Hessler har ingen aning om, hvem den stackars gossen är?» började läkaren mycket lågmäldt.

»Jo visst! Sade jag inte det? Han har bott här i huset. Otto Imhoff, journalisten.»

»Åh, samma en som som ni själf skrifvit...»

Hessler afbröt frågan med en nick. Det kändes så förhatligt att kallas fiende till en död.

»Och han har inga släktingar?»

»Jo, fästmö, tror jag. Jag har åtminstone sett honom gå med ett fruntimmer — med en ung dam», rättade han med än en skygg blick mot Imhoif. »Men Gud vet hvar hon finns.»Så tog läkaren afsked, och redan i tamburen återfick han något af den jovialiska minen öfver sitt ansikte.

»Herr Hesslers familj bor redan på landet», sade han. »Samma håll som jag. Jag rodde just förbi villan här om dagen på en fisktur.»

Och nu sken den lille mannens fysionomi helt och hållet upp vid tanken på de sista triumferna med nät och stångkrok.

»Och ändock kommer han från döden», tänkte Hessler för sig själf, medan den lille doktorn hvisslande sprang nerför trapporna.

Så blef Hessler lämnad ensam där uppe i våningen. Ensam med den döde. Den tanken slog honom med plötslig beklämning. Vankelmodig vandrade han af och an i de öfvergifna rummen, där ingen röst ljöd, af hvilkens ömhet han kunde hämta tillförsikt, där självfva bohaget, som var inlindadt i papper och tyg mot sommarsolen, ingaf främlingskänslor och ovanda tankar af öfvergifvenhet. Han hade farit in från landet för att dagen därpå hålla terminsafslut-ning vid ett lärarinneseminarium, där han var inspektor. Det hade under läsåret försports en viss kättersk fläkt af modern åskådning hos de unga damerna, och han ärnade därför taga tillfället i akt att utslunga ett kraftigt anatema mot den s. k. nya tiden, dess yrvakna härolder och falska profeter, det hela lyktande i en våldsam diatrib mot den moderna litteraturen. Talet låg därinne på skrifbordet i hans arbetsrum, han ville gå in för att memorera det, men för hvar gång han lade handen på dörrvredet, stannade han i en sorts vidskeplig olust att störa den döde. Ändtligen bemannade han sig. Hvad kunde detta unga brushufvuds död vara för varsel för honom, som hade sin plats gifven och sin fana vald i den stora striden, fanan med evighetens kors på sanningens klara guldgrund. En af fiendens utposter låg stupad vid vägkanten ... hvad mer?

Beslutsamt trädde han åter in i arbetsrummet utan att fixera Imhoff och fördjupade sig i sitt tal. Liksom hvarje rad af hans hand, var äfven denna flyktigt utkastade retorik ett äkta barn af författarens lynne. Genom hvarje ord däri ljöd den brutala husbondstämma, som ensam vill dekretera, hvad som är rätt i stugan. Satserna sjödo af harm, som om de utropats af en vredgad patriark, hvilken med sanningens rätta taflor i sina händer ser folket lyssna till främmande läror och gudar, som ej äro hans. Men alladessa straffdomar, som eljes voro så förtroliga i hans mun, läto i dag underligt främmande och hårdt. Det var som alla dessa stränga ord med ens fått en ny innebörd, och han upprepade dem ett efter ett, lyssnande på deras klang som på en stämgaffels vibrationer. Hvilken skrällande ton af hat och självrättfärdighet! Var detta den stora, högtidliga maning, som han tagit till lifsmission att ropa i öronen på de ljumma och tanklösa? Kunde den yttra sig så, den heliga vrede, som flammar upp i eldskrift, därför att den skjuter upp ur den dolda kärlekens varma glöd?

Så frågade Hessler sig själf utan att våga svara. Men medan pingsteftermiddagens vårljusa klarhet lyste öfver manuskriptet i hans hand, började det gamla språket om den ljudande malmen och den klingande bjällran ljuda genom hans själ, aflägset, som uttaladt ur decenniers fjärran, men dock så välbekant, med den manande ömhet öfver orden, som hans mors tonlösa stämma ägt på sin ålderdom. Ett ögonblick slöt han ögonen och drömde. Men strax därpå for han till, som om han ertappat sig själf med en barnslighet, kastade manuskriptet ifrån sig och började gå af och an i rummet.

»Alltsammans är den därs fel», mumlade han förtryt-samt, i det han stannade framför den döde med en liflig önskan, att polisen snart skulle hämta liket till bårhuset. Så länge den gamle motståndaren låg därinne, med ansiktet blekt som en martyrs, med evighetsprotesten på sina stumma läppar, kändes allt det trovissa och säkra i hans natur för-lamadt. Döden satte sin rad af frågetecken efter hans tankars små resonemanger. Med en svarslös mans ovilja betraktade han denne fiende, som till och med efter döden ägde kraft att bringa honom ur fattningen. Men medan han stod där och fixerade Imhoff, blef hans blick allt blidare, intill den helt färgades af tungsint medkänsla.

Det fanns icke längre en skymt af fanatikerns hätskhet öfver den unge mannens anlete, fast mer låg öfver det bleka ansiktet ett drag af osäkerhet och svårmod, som stämde Hesslers hjärta vekt, rörande honom som en likhet, som en förtrolig melodi. Min Gud, kunde det vara möjligt! Det var ju hans ende son, som den döde liknade, icke i drag men i uttryck — båda hade de nyss lämnat ungdomen och beträdde i tvehågsen melankoli mandomens tröskel. Det var en och samma ålderskris, som för ett ögonblick närmat två eljes olika fysionomier, och Hesslers hjärta krympteplötsligt samman i denna blinda oro, som åsynen af sår och död låter oss känna för våra kära.

Att mista sin son — det gick en rysning genom Hesslers själ vid blotta tanken därpå, och samtidigt föll det honom in, att den döde som låg framför honom kanske också hade en far i lifvet, en man liksom Hessler själf törhända, en gammal man som hoppats ett men tillvaron skänkt ett annat, men som kunnat resignera, i det han

öfverflyttat på sin son den samlade arfvedelen af sin hänförelse och sin kärlek.

Och allt vemodigare blickade Hessler på den döde.

Innebörden af ordet död blef för hvar minut verkligare och mer förfärande för hans tanke. Otto Imhoff var död. Det var icke blott en kropp, som skulle myllas ner för att förruttna, men en hel värld för sig, som skulle jordfästas och glömmas, en liten värld, men hvilkens längtan dock varit vingstark nog att nå den stora omvärldens mest dimblå gränser, en liten värld, men hvilkens förstånd dock ensamt gifvit ordning i företeelsernas virrvarr och hvilkens tankar lyst som solar öfver gångna tider, liksom öfver tider som skulle komma. Och allt detta obeskrifligt starka och oberäkneligt rika kunde på ett ögonblick brista i tu som en såpbubbla... Otto Imhoff, hör, hur började icke självfva namnet, som en gång för Hessler innefattat så mycket lif och så mycken protest plötsligt ljuda tomt och utan mening, redan anfrätt af dödens röta.

Millioner människor skulle födas, men bland dessa oändliga tal af lif skulle aldrig det återkomma, som slocknat nyss, aldrig den sammansättningen af tankens och lidelsens atomer. Aldrig skulle någon sörja eller jubla som han, aldrig någon uppstå med samma färg öfver sitt hopp eller samma skräckbilder i sin ångest, aldrig någon se samma syner som han i solnedgångens skyar eller mena detsamma som han, när han tryckte vännens hand eller kysste sin älskades läppar. Det evigt oscillerande och lilla, som bildat hans personlighet, lidelsens säregna takt i hans blod och tankarnas egendomliga syskonskap i hans hufvud, åtbörden, med hvilken han strök håret ur pannan eller lade handen om foten på sitt vinglas, allt detta skulle evigt glömmas. Ingen biograf skulle kunna uppteckna det, intet minne bevara det, icke ens den närmaste anförvantens, där det girigt som en bettlarhand letade bland bref och reliker för att än en gång få se bilden lefvande framför sig. Blotta skuggorvar det minnet kände, skuggor med stela rörelser och drag, med leenden som ej kunde gå öfver i gråt och pupiller, som ej kunde växla uttryck. Och dessa skuggor, hvilka man än ville sällskapa med och famna genom den tomma rymden, de bleknade och krympte för hvarje år som gick, in till dess den uslaste komparsen i ens lefnad stod lika klar för ens inre syn som den, med hvilken man blandat blod. Men människorna gingo på sina kyrkogårdar, lekto med marmor och inskrifter i guld och drömde sin saknad evig, evig som deras evighetsblomster och lyckades inbilla sig själfva, att de kunde minnas ...

Ett djupt svårmod betog Hessler, medan dessa tankar susade genom hans själ. Åter betraktade han den döde, och den långa striden mellan dem båda föreföll honom med ens så förunderligt absurd och meningslös. De hade hatat hvarandra, hatat utan att känna hvarandra. Och hvarför? Hessler blygdes i detta ögonblick nästan att tänka på orsakerna därtill — så tomma och eländiga föreföllo deras meningsstrider inför den dödens realitet, som snart skulle förena dem båda i en gemensam tomhet. Hata en som skulle dö! Människorna funno då icke sitt mått rågadt. Den dryck, naturen redan förgiftat med sina tusen smärtor, som lifvet hvar dag som gick försatte med sina sorgers etter, måste de då än ytterligare förbittra med sitt hat. Från alla världens hörn ljödo oräkneliga sårades och förtrampades rop på ambulans, och ändock fanns det människor, hvilkas hela lifsarbete gick ut på att lägga hatets och fiendskapens stenar på den nog tunga börda af bekymmer, som en varelse hade att bära.

Här ryckte Hessler till åt sina egna tankar och blef plötsligt mycket blek. Var det domen öfver hans eget lif, som ofrivilligt uttalades i hans inre? Han ville komma ifrån denna upprifvande fråga, men han kunde icke, ty han kände ett djupt öga orörligt fäst på sig, och inför den smärtsamma strängheten i dess blick föll hvarje undanflykt till marken ... Åh, han kände henne väl, själfrannsakningens genius med det mörka, orubbliga ögat. I hans ungdom hade hon ofta beträdt hans tröskel, men nu hade de själfanklagel-sens och ödmjukhetens strängar, som förr tonat inom honom, för länge sedan förstummats. I bitter saknad började han tänka på den tid, då han efter hvart lyktadt dagsverke erfor ett oändligt behof att granska och döma sig själf. Sent på aftonen, när denna nattens stillhet livilade öfverallt,som låter oss dubbelt förnimma vår inre oro, brukade han stiga in i sin unga hustrus sofrum, falla på knä vid hennes bädd och i en ström af lidelsefulla ord bikta henne allt hvad han tänkt och skrifvit under den långa arbetsdagen, sin tro, sin skuldkänsla och sitt tvifvel. Det hade känts förunderligt ljuft att få hänskjuta domen öfver sig själf till den barnsliga rättfärdighet, som log emot honom ur hennes fina ansikte, där det stilla och lyssnande låg på den hvita hufvudgärden, medan skenet från nattlampan darrade öfver den bleka

hyn som skimret af en osynlig gloria...

Denna bild dröjde länge för minnet och uppfyllde hela hans varelse med ett vemod, som steg från bitterhet till förkrosselse. Hvad det var länge sedan allt detta, hvad det var glömdt och dödt! Lik en försumlig landtman, som låter det yppersta af sina åkerfält ligga i träde och förbytas till en ödemark, hade han också låtit allt det ömtåliga och finkänsliga inom sig ligga utan ans. Nu var det alltsammans förtorkadt och förvissnadt. Det var som lifvet blott haft bruk af det våldsamma och brutala inom honom, — så hade han blifvit sådan lifvet ville hafva honom. Denna hans naturs hänsynslösa kraft, som alla prisade, hade rusat honom själf, liksom ett vapen rusar den arm som för det. Så hade han långsamt blifvit sin egen styrkas offer, partikämpen, som aldrig rastade i sin hatfulla kamp, straffdomaren, alltid redo att bryta stafven öfver sina vederdelo-män, den starke mannen, som ingen rättighet hade att vara svag. Och nu fanns ingen återvändo. Af honom skulle alltjämt fordras starkare ord och häftigare fördömelser. Aldrig ett tvifvel eller ett medgifvande, aldrig en stilla timme af självförebråelse och ödmjukhet — han var den starke partiledaren som ingen rätt hade att hvila och ingen rätt att vara svag. Det steg upp inom honom en bölja af gränslös leda vid det lif han förde och den ställning han valt, en febersjuk längtan bort från allt som nu upptog hans dag, bort från sin självtagna domarplats, bort från offentlighetens larmande marknadsplats, från högljudda reto-rer och draperade skådespelare, bort till det obemärkta, till något fredligt dagsverke, hvilkets glädje och tunga blott de närmaste, och knappast de, skulle bevara i sin hågkomst. Bondson som han var, tog denna längtan hos honom bilden af hans födelsebygd med hans fädernehem i dess karga och undangömda stillhet... Solen sjönk öfver ett bleksvenskt vårlandskap, öfver en grön slätts och ett grått vattens samstämda melankoli. Fåglarna tystnade, vinden domnade, skymningen sänkte sina mörka vingslag öfver bygden. Där man satt i kretsen af de sina, sträckte man sig omedvetet efter hvarandras händer, och medan aftonen fyllde sinnet med sitt vemod, kom dagens osagda kärleksord plötsligt på ens läppar.

Så längtade Hessler tungsint och obestämdt och dock med vissheten om att hans lifstärning en gång för alla var kastad som en svart dyning under sina blida drömmar. Ingen uppgörelse och inga fantasier kunde ändra det som gått eller mana till lifs det som var dödt. Med det outsägligt trötta och hjälplösa uttryck af olust och svårmod, med hvilket en man morgonen efter en stor smärtas högtidsdag och en stor sorgs festrus vaknar upp till den vanliga verkdagens små sysslor och bekymmer, reste sig Hessler med en viljeansträngning ur sina drömmerier, ställde sig vid sitt fönster och såg ett ögonblick ut, liksom för att morna sig innan han på nytt lade handen vid sitt vanda värf.

Därute öfver Humlegården darrade ännu pingstkvällens majlätta skymningsdager. Men för hvar minut blef luften mera grå. Solnedgångens färgflod rann bort i skymningen. Snart var det blott himmelns bård af purpur och orange där borta öfver Lilljansskogen, som ännu talade om yppigt lif och röda solar. Eljes var allt blekt och obestämdt, försvinnande i töcken, men bakom allt detta formlösa och grå skälfde vårnattens hela lönliga lif med safve, som steg, mark i grodd och svällande knoppar. Och våren själf — den spensliga unga flickan med de skygga ögonen och den blekröda munnen, som suttit på en trappa och bjudit ut liljekonvaljer — reste sig och försvann. Doften från hennes korg flöt som en hvit strimma genom natten.

Men öfver honom, som burit namnet Otto Imhoff, lade sig den stora vinternatten allt oblidkeligare. Hur omätligt långt var han icke redan från allt lefvande. Förmultningens skugga föll mörk öfver hans läppar, öfver de bleka händerna med sina meningslöst hoppressade fingrar, och blicken själf, som länge bevarat något af lifvets förnuft och glöd, stirrade nu tom och brusten mot allt det okända och svarta. Allt var förbi. Hade Otto Imhoff i själfva dödsminuten krampaktigt fattat tag i någon af lifvets tankar, en bild, ett minne af det han älskat mest, hade nu döden också beröfvat honomdenna sista återstod af tillvarons rikedom — det är den sista obolen, som vi alla måste lämna Charon, innan vi skuffas ut i det stora mörkret.

1888—1890.